

Parlamentul Republicii Moldova

S T E N O G R A M A
ședinței plenare a Parlamentului Republicii Moldova
din ziua de 30 noiembrie 2018
S U M A R

1.	Aprobarea ordinii de zi.	7 – 14
2.	Dezbaterea și adoptarea în lectura a doua a proiectului Legii vânătorii și fondului cinegetic. Nr. 57 din 28.02.2018	14 – 18 80
3.	Dezbaterea și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege privind măsurile și serviciile destinate copiilor cu comportament deviant. Nr. 243 din 10.07.2018	18 80
4.	Dezbaterea și adoptarea în lectura a doua a proiectului Legii bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2019. Nr. 388 din 12.11.2018	19 – 20 81
5.	Dezbaterea și adoptarea în lectura a doua a proiectului Legii fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2019. Nr. 389 din 12.11.2018	20 81
6.	Dezbaterea și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege cu privire la modificarea unor acte legislative (<i>Codul fiscal – art. 21, 117¹, 171 ș.a.; Codul vamal – art. 33, 215⁴; ș.a.</i>). Nr. 395 din 13.11.2018	20 – 22 81 – 82
7.	Dezbaterea și adoptarea în lectura a doua a proiectului Legii bugetului de stat pentru anul 2019. Nr. 393 din 13.11.2018	22 – 26 82

8.	Dezbaterea, aprobarea în primă lectură și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege pentru modificarea unor acte legislative (<i>Legea cu privire la tariful vamal – art. 28; Anexa nr. 2; Codul fiscal – art. 124, 343; Codul vamal – art. 20, ș.a.</i>). Nr. 383 din 09.11.2018	26 – 30 82 – 83
9.	Dezbaterea, aprobarea în primă lectură și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege pentru modificarea Legii nr. 835/1996 privind principiile urbanismului și amenajării teritoriului (<i>art. 8, 24; Anexa</i>). Nr. 425 din 22.11.2018	30 – 36 83
10.	Dezbaterea, aprobarea în primă lectură și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege privind siguranța produselor alimentare. Nr. 386 din 09.11.2018	36 – 41 83 – 84
11.	Dezbaterea, aprobarea în primă lectură și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege pentru modificarea Legii nr. 161/2017 privind regimul mormintelor și operelor comemorative de război (<i>pe tot parcursul textului; art. 2, capitolul II, art. 19¹, 26, 28, 29</i>). Nr. 369 din 31.10.2018	41 – 45 84 131–135
12.	Dezbaterea, aprobarea în primă lectură și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege privind scutirea Inspectoratului General de Poliție de Frontieră din subordinea Ministerului Afacerilor Interne de compensarea pierderilor cauzate de excluderea din circuitul agricol a unui teren. Nr. 381 din 09.11.2018	45 – 47 85
13.	Dezbaterea, aprobarea în primă lectură și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege pentru modificarea unor acte legislative (<i>Legea cu privire la asociațiile obștești – art. 33³, 33⁴; Legea privind libertatea de conștiință, de gândire și de religie – art. 43¹, 43²; Codul fiscal – art. 7</i>). Nr. 426 din 22.11.2018	47 – 49 85 – 86
14.	Dezbaterea, aprobarea în primă lectură și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege pentru ratificarea Memorandumului de înțelegere dintre Guvernul	50 – 53 86 – 87

	Republicii Moldova și Guvernul Republicii Turcia privind Liceul Teoretic Moldo-Turc „S. Demirel” din Congaz. Nr. 406 din 16.11.2018	
15.	Dezbaterea, aprobarea în primă lectură și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege pentru modificarea unor acte legislative (<i>Legea privind descentralizarea administrativă – art. 4; Legea privind administrația publică locală – art. 14, 43; Legea privind statutul municipiului Chișinău – art. 6; Legea cu privire la biblioteci – art. 13, 15, 19, 23</i>). Nr. 387 din 12.11.2018	53 – 59 87
16.	Dezbaterea și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege pentru modificarea Legii nr. 289/2004 privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale (<i>art. 2, 4, 5, 6, 7, 8 ș.a.</i>). Nr. 409 din 19.11.2018	60 – 61 88
17.	Dezbaterea și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege pentru modificarea unor acte legislative (<i>Legea cu privire la activitatea farmaceutică – art. 1, 3, 18 ș.a.; Legea cu privire la medicamente – art. 6, 9, 21, 23; ș.a.</i>) Nr. 424 din 22.11.2018.	61 88 – 89
18.	Dezbaterea și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege cu privire la acordarea suportului unic unor beneficiari de pensii. Nr. 432 din 27.11.2018	61 – 62 88 – 89
19.	Dezbaterea și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege privind modificarea și completarea Codului educației nr. 152 din 17 iulie 2014 (<i>art. 31</i>). Nr. 37 din 15.02.2018	62 – 63 89
20.	Dezbaterea și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege privind modificarea și completarea Codului educației nr. 152 din 17 iulie 2014. Nr. 164 din 25.05.2017	63 – 64 89 – 90
21.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege privind protecția datelor cu caracter personal. Nr. 422 din 22.11.2018	64 – 74 87 – 88

22.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege privind Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal. Nr. 421 din 22.11.2018	74 – 78 87
23.	Adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege pentru completarea Legii nr. 330-XIV din 25 martie 1999 cu privire la cultura fizică și sport (<i>art. 34¹</i>). Proiectul a fost dezbătut anterior la ședința din 29 noiembrie 2018. Nr. 367 din 30.10.2018	79 – 80
24.	Dezbaterea, aprobarea în primă lectură și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege pentru modificarea articolului 11 din Legea nr. 91/2014 privind semnătura electronică și documentul electronic. Nr. 408 din 16.11.2018	92 – 95 135 – 136
25.	Dezbaterea, aprobarea în primă lectură și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege privind modificarea anexei la Legea nr. 668-XIII din 23 noiembrie 1995 pentru aprobarea Listei unităților ale căror terenuri destinate agriculturii rămân în proprietatea statului (<i>Anexa</i>). Nr. 416 din 21.11.2018	95 – 102 136 – 137
26.	Dezbaterea, aprobarea în primă lectură și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege pentru modificarea Legii nr. 131/2015 privind achizițiile publice (<i>art. 2, 4, 28, 68, 57</i>). Nr. 430 din 26.11.2018	102–105 137 – 138
27.	Dezbaterea, aprobarea în primă lectură și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege pentru completarea articolului 1 din Legea nr. 1295/2002 privind Zona Economică Liberă „Ungheni-Business” (<i>art. 1</i>). Nr. 431 din 27.11.2018	105–107 138
28.	Dezbaterea, aprobarea în primă lectură și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege pentru modificarea unor acte legislative (<i>Codul contravențional – art. 231¹, 438; Legea privind siguranța traficului rutier – art. 53; Legea cu privire la înmatricularea unor mijloace de transport și modificarea unor acte legislative – art. I</i>). Nr. 411 din 20.11.2018	107 – 109 138 – 139

29.	Dezbaterea, aprobarea în primă lectură și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege pentru modificarea Legii nr. 303/2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare (<i>în tot cuprinsul legii; art. 2, 3, 4, 6, 7, 8 ș.a.</i>). Nr. 394 din 13.11.2018	110 – 115 139
30.	Dezbaterea, aprobarea în primă lectură și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege privind calitatea apei potabile. Nr. 407 din 16.11.2018	116 – 121 140
31.	Dezbaterea, aprobarea în primă lectură și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege pentru modificarea Legii nr. 909/1992 privind protecția socială a cetățenilor care au avut de suferit de pe urma catastrofei de la Cernobîl (<i>art. 8, 16, 18 ș.a.</i>). Nr. 429 din 26.11.2018	121 – 123 140
32.	Dezbaterea, aprobarea în primă lectură și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege pentru modificarea unor acte legislative (<i>Legea despre statutul deputatului în Parlament – art. 25; Legea cu privire la statutul personalului din cabinetul persoanelor cu funcții de demnitate publică – art. 2, 5, 8; Legea cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar – Anexa nr. 12</i>). Nr. 339 din 10.10.2018	123 – 130 141
33.	Dezbaterea și adoptarea proiectului de Hotărîre privind demisia din funcție a unor directori ai Consiliului de administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică (<i>Ghenadie PÂRȚU și Iurie ONICA</i>). Nr. 451 din 30.11.2018	141 – 143
34.	Dezbaterea, aprobarea în primă lectură și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege pentru modificarea art. 13 din Legea nr. 753/1999 privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova. Nr. 452 din 30.11.2018	143 – 147
35.	Dezbaterea și adoptarea proiectului de Hotărîre privind desemnarea unui vicepreședinte al Consiliului de	148 – 150

	administrație al Comisiei Naționale a Pieței Financiare (<i>Nina DOSCA</i>). Nr. 453 din 30.11.2018	
36.	Dezbaterea și adoptarea proiectului de Hotărâre privind eliberarea din funcție a directorului general al Agenției Naționale pentru Soluționarea Contestațiilor (<i>Viorel MOȘNEAGA</i>). Nr. 456 din 30.11.2018	150 – 151
37.	Dezbaterea și adoptarea proiectului de Hotărâre privind eliberarea din funcțiile de membru și de vicepreședinte al Curții de Conturi (<i>Tamara ANDRUȘCA</i>). Nr. 455 din 30.11.2018	151 – 152
38.	Dezbaterea și adoptarea proiectului de Hotărâre privind numirea în funcție a membrilor Plenului Consiliului Concurenței. Nr. 454 din 30.11.2018	152 – 158
39.	Dezbaterea și adoptarea proiectului de Hotărâre privind desfășurarea referendumului republican. Nr. 443 din 29.11.2018	158 – 170

Ședința începe la ora 10.16.

Lucrările sînt prezidate de domnul Andrian Candu, Președinte al Parlamentului, asistat de domnul Vladimir Vitiuc și domnul Valeriu Ghilețchi, vicepreședinți ai Parlamentului.

Domnul Andrian Candu:

... 30 noiembrie 2018, astăzi, vineri.

Putem începe ședința.

Vă rog frumos, pentru a constata cvorumul, domnule Ganaciuc, anunțați care este prezența în sală. Și vom trece mai departe la lucru.

Domnul Maxim Ganaciuc – șeful Direcției generale documentare parlamentară a Secretariatului Parlamentului:

Doamnelor și domnilor deputați,

Bună dimineața.

Vă anunț că la ședința Parlamentului, din totalul celor 101 deputați, și-au înregistrat prezența 69 de deputați. Nu s-au înregistrat deputații: Zotea-Durnea Alina – concediu pentru îngrijirea copilului, Sîrbu Oleg – cerere, Frațiunea PSRM – 24 de deputați, Frațiunea PCRM – 6 deputați.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Avem cvorumul, putem începe.

Să onorăm Drapelul de Stat. (*Se onorează Drapelul de Stat al Republicii Moldova.*)

Domnule Pistrinciuc,

Vă rog frumos, de procedură.

Poftiți.

Domnul Vadim Pistrinciuc:

Domnule Președinte,

Luînd în considerare că este ultima ședință cînd putem să aprobăm legi, dar, probabil, că una dintre ultimele cînd putem să ne mai întîlnim, cred că este important ca Parlamentul să aprobe, pe lîngă alte decizii, o decizie care ar fi simbolic importantă pentru toți cetățenii Republicii Moldova. Și aici venim cu o solicitare către dumneavoastră să faceți uz de dreptul dumneavoastră de a modifica ordinea de zi și să propuneți Parlamentului spre adoptarea unei Hotărîri a Parlamentului privind declararea anului 2019 ca Anul luptei împotriva corupției.

Este o inițiativă lansată și de mai multe organizații din societatea civilă. Considerăm că este un lucru foarte important, fiindcă Parlamentul deseori declară un an în cinstea unei personalități sau a unei probleme.

Corupția este o problemă extraordinar de mare, ea se aprofundează și afectează viața fiecărui cetățean. Asta au spus-o și cetățenii în cadrul acestui indice al percepției corupției. Situația nu a fost atît de gravă niciodată, sîntem pe locul 122 din 180, conform acestui indice din 2017. Și ar fi onorant pentru Parlamentul Republicii Moldova și pentru deputați ca să adoptăm această hotărîre să declarăm anul 2019 – Anul luptei împotriva corupției.

Și solicităm respectuos ca dumneavoastră să faceți uz de prevederea Regulamentului Parlamentului, articolul 46 alineatul (3), să introduceți acest subiect pe ordinea de zi.

Mersi.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc foarte mult, domnule Pistrinciuc.

Nu cunosc despre această declarație, dar am să rog colegii din Secretariat să mi-o aducă. Doar că vroiam să vă spun că noi în această sesiune de toamnă vom mai avea ședințe, asta nu este ultima noastră ședință. Acea declarație bănuiesc că se adoptă prin hotărîre de Parlament, noi sîntem în drept s-o facem pînă la sfîrșitul sesiunii, iar astăzi este ultima

zi în care noi putem aproba legi organice. De aia concentrația noastră de astăzi este anume pe legile organice.

Iar în privința declarației pe care ați menționat-o, am să rog Secretariatul să-mi transmită și dosarul, o s-o examinăm și, bineînțeles, la următoarele ședințe ale plenului cu mare plăcere putem s-o punem pe ordinea de zi. Deoarece, într-adevăr, este un subiect important pentru Republica Moldova și sînt de acord cu dumneavoastră că și Parlamentul Republicii Moldova trebuie să se exprime, să se manifeste, inclusiv prin astfel de gesturi îngrijorările și inclusiv constatarea unor fapte.

Vă mulțumesc foarte mult pentru înțelegere.

Domnule președinte Ghimpu.

Vă rog frumos, poftiți.

De procedură, dacă aveți.

Vă rog frumos.

Domnul Mihai Ghimpu:

E de procedură, dar, vă rog, să aveți tărie de caracter să mă ascultați, să nu mă întrerupeți.

Domnule Președinte,

Stimați colegi,

Mîine e 1 decembrie, e o zi mare, frumoasă, istorică, o zi în care toți românii sărbătoresc Ziua națională a României. E ziua în care, cu 100 de ani în urmă, s-a unit toată suflarea românească într-un singur stat – România Mare.

Așa că, îmi permiteți din partea mea și a colegilor liberali și eu cred că și a tuturor celor care gîndesc românește și sînt de acord că sîntem români, să-i felicit pe toți românii cu frumoasa sărbătoare de 1 decembrie – Ziua națională a României, Ziua națională a tuturor românilor, să spunem: La mulți ani România! La mulți ani frați români! Trăiască unirea! Uniți pentru unire!

Mulțumesc frumos, domnule Președinte. *(Aplauze.)*

Domnul Andrian Candu:

Și eu vă mulțumesc foarte mult.

Mi-ați luat-o pe dinainte, domnule președinte. Deoarece, aveam această mențiune, bineînțeles este Ziua națională a României mîine și, într-adevăr, merită să-i felicităm pe toți, mai ales că România joacă un rol foarte important în tot ceea ce înseamnă dezvoltarea Republicii Moldova. Și suportul pe care îl oferă România ... sînt puține state în lumea asta care aduc un astfel de suport și contribuție pentru tot ceea ce înseamnă dezvoltarea Republicii Moldova. Și, într-adevăr, felicitări tuturor.

Domnule Ștefan Creangă,

Vă rog frumos.

Domnul Ștefan Creangă:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Onorat Plen,

Solicit excluderea din ordinea de zi a proiectului nr. 226, nr.18 din ordinea de zi. Comisia nu are raport asupra acestui proiect de lege.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Deci vorbim despre proiectul nr. 226 legat de stația de epurare?

Mulțumim frumos.

Luînd în considerare că acest subiect a fost introdus prin votul Parlamentului, tot prin votul Parlamentului avem nevoie de excluderea acestuia de pe ordinea de zi. Sau considerați că ar trebui să rămână pe ordinea de zi în următoarele ședințe pentru prima lectură?

Domnule Creangă,

Poftiți.

Domnul Ștefan Creangă:

Domnule Președinte,

Autorii menționează... obiectivul comisiei era ca să examinăm acest ... să avem acest raport cu avizul pozitiv al Guvernului, că e vorba de cheltuieli. Autorii spun că avizul este deja în drum, eu nu am văzut avizul. De aceea poate îl lăsăm, într-adevăr, și după masă îl mai discutăm.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Da, să fim atunci mai răbdători puțin. E distanță între două instituții, procedural vorbind, nu din punct de vedere al distanței metrice. De aceea lăsăm pe moment acest proiect de lege aici, după care mai revenim să vedem care-i soarta acestuia.

Domnule președinte Grișciuc,

Vreți să menționați ceva?

Domnul Simion Grișciuc:

Da. Mulțumesc, domnule Președinte.

În numele Comisiei mediu și dezvoltare regională, solicit onoratului Plen să accepte introducerea în ordinea de zi a proiectului nr. 394 din 13.11.2018, ceea ce vizează completarea Legii nr. 303 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare.

De asemenea, următoarea solicitare ar fi acceptarea introducerii în ordinea de zi a proiectului nr. 407 cu privire la modificarea Legii privind calitatea apei potabile.

Și, de asemenea, vreau să solicit onoratului Plen să accepte venirea la tribună pentru citirea unui nou raport definitiv, în urma polemicii și în urma dezbaterii ieri în plen a proiectului nr. 57 privind Legea vânătorii, precum și în urma consultărilor cu Direcția generală juridică a Parlamentului s-a luat decizia de a consulta fracțiunile. În urma consultărilor, avem un nou raport definitiv și vrem să dăm citire de la tribună.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Dacă ați putea să menționați proiectul nr. 407 din ce zi este?

Domnul Simion Grișciuc:

16.11.2018.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Dragi colegi,

Comisia de specialitate înaintează pe ordinea de zi următoarele subiecte și le voi supune votului, este vorba despre proiectul nr. 394 din 13 noiembrie 2018, cel care a mai fost pe ordinea de zi chiar ieri și înțeleg că e o altă redacție, nu mai sînt tarife, majorări de tarife în sens și chestiuni de genul acesta, de aceea rugămintea comisiei este de a-l introduce din nou pe ordinea de zi.

Cine este pentru, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut.

De asemenea, proiectul de Lege nr. 407 din 16 noiembrie 2018.

Cine este pentru, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

A fost susținută de plenul Parlamentului și introducerea acestui subiect.

Bineînțeles, la proiectul nr. 57 noi vom reveni, deoarece el a rămas pe ordinea de zi, se va da citire noului raport.

Însă pînă atunci, dați-mi voie să trec în revistă încă cîteva solicitări din partea comisiilor și a colegilor, introducerea în mod de urgență a unor subiecte pe ordinea de zi, și anume Comisia protecție socială, sănătate și familie vine cu cîteva propuneri legate de lectura întâi și cea de-a doua a unor proiecte, și anume introducerea pe ordinea de zi a proiectului nr. 429 din 26 noiembrie 2018 legat de protecția socială a cetățenilor care au avut de suferit de pe urma catastrofei de la Cernobîl.

Dragi colegi,

Cine este pentru introducerea acestui subiect pe ordinea de zi, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Vă mulțumesc foarte mult.

Este astfel introdus și subiectul acesta prin majoritatea celor prezenți în sală.

Următorul subiect, proiectul de Lege cu privire la acordarea suportului unic al beneficiarilor de pensii, proiectul nr. 432 din 27 noiembrie 2018, cel care a fost votat ieri în lectura întâi, se solicită ca acesta să fie votat astăzi, examinat și votat și pentru lectura a doua.

Cine este pentru, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Vă mulțumesc foarte mult.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut și acest proiect de lege să fie introdus pe ordinea de zi.

La fel, proiectul nr. 409 din 19 noiembrie 2018, votat ieri în prima lectură, la fel, se solicită să fie dezbătut și examinat astăzi și în cea de-a doua lectură, proiectul de Lege pentru modificarea Legii privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale.

Cine este pentru, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Vă mulțumesc foarte mult.

Plenul Parlamentului a susținut, prin majoritatea celor prezenți în sală, și introducerea acestui proiect de lege pe ordinea de zi.

Și ultima solicitare din partea comisiei este proiectul de Lege pentru modificarea unor acte legislative, proiectul nr. 424 din 22 noiembrie 2018, la fel, pentru lectura a doua.

Cine este pentru, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Vă mulțumesc foarte mult.

Și acest subiect a fost introdus pe ordinea de zi, la solicitarea comisiei.

Comisia juridică, numiri și imunități solicită introducerea pe ordinea de zi a proiectului nr. 339 din 10 octombrie 2018 legat de statutul deputatului în Parlament și personalul din cabinetul personalului cu funcții de demnitate publică.

Doamnă Apolschii,

Probabil știm noi subiectul, dacă, totuși, vreți să vă mai referiți în 10 secunde la el.

Noi am votat în primă lectură subiectul. Nu?

Atunci referiți-vă, pentru stenogramă, foarte pe scurt despre ce este vorba, ca colegii să voteze.

Doamna Raisa Apolschii:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Acest proiect de lege vizează, de fapt, excluderea, ca să zic, a institutului asistenților. Și luînd în considerare că avem și o lege nouă a salarizării, trebuie să aducem în concordanță acest... pentru următorul buget și activitatea Parlamentului.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Da. Vă mulțumim foarte mult.

Cine este pentru introducerea pe ordinea de zi a proiectului nr. 339 din 10 octombrie 2018, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Vă mulțumesc foarte mult.

Și acest subiect a fost introdus pe ordinea de zi.

Comisia juridică, numiri și imunități mai solicită, luînd în considerare că au fost depuse cereri de demisie din funcție a unor directori din Consiliul de administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, comisia a pregătit și proiect de hotărîre la acest subiect și-l propune pentru ordinea de zi de astăzi, proiectul nr. 451 din 30 noiembrie 2018.

Cine este pentru a introduce acest subiect pe ordinea de zi, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Vă mulțumesc foarte mult.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut și introducerea acestui subiect pe ordinea de zi.

Comisia protecție socială, sănătate și familie mai vine și cu altă propunere privind introducerea... cer scuze, excluderea de pe ordinea de zi a proiectului nr. 423 din 22 noiembrie 2018, care la noi este subiectul nr. 20, înțeleg. Da, 20.

Cine este pentru excluderea acestui subiect de pe ordinea de zi, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Vă mulțumesc foarte mult.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut excluderea acestuia de pe ordinea de zi.

Un grup de deputați solicită introducerea pe ordinea de zi a unei modificări legislative legate de Legea privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova.

Vă aduceți aminte discuția pe care am avut-o noi ieri în privința Colegiului Serviciului de Informații și Securitate. Colegii propun să facem anumite precizări în lege prin modificarea la articolul 13.

Iată de ce se propune introducerea pe ordinea de zi a proiectului nr. 452 din 30 noiembrie 2018.

Cine este pentru, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut și introducerea proiectului nr. 452 din 30 noiembrie 2018.

Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media solicită introducerea pe ordinea de zi a proiectului nr. 37 din 15 februarie 2018 ce ține de modificările în Codul educației.

Cine este pentru ca acest subiect să fie introdus pe ordinea de zi, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Vă mulțumesc foarte mult.

Și acest subiect a fost introdus.

Și ultima solicitare vine, la fel, din partea Comisiei cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media privind introducerea pe ordinea de zi a proiectului nr. 164 din 25 mai 2017, la fel, cu privire la Codul educației.

Cine este pentru, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Vă mulțumesc foarte mult.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut completarea ordinii de zi și cu acest subiect.

Rugăm foarte mult Secretariatul Parlamentului să pregătească un supliment la ordinea de zi cu toate cele aprobate de plenul Parlamentului, pentru a fi discutate astăzi.

Domnule Deliu,

Ceva de procedură?

Vă rog frumos.

Poftiți.

Domnul Tudor Deliu:

Da. Mulțumesc.

Domnule Președinte,

Repetat, vă rugăm să profitați de dreptul dumneavoastră de a include în ordinea de zi proiectul de Hotărâre nr. 450, înregistrat ieri în Secretariatul Parlamentului, pe care l-a prezentat domnul Pistrinciuc.

Dat fiind faptul că chiar dacă este un proiect de hotărâre și dumneavoastră aveți perfectă dreptate că poate fi adoptat și în perioada

după ce expiră mandatul deplin al Parlamentului, dar acum, urmare a modificărilor în ordinea de zi pentru ședința de azi, au fost introduse niște acte legislative, mă refer la hotărâri.

De aceea eu cred că astăzi Parlamentul este în exercițiu deplin și cred că ar fi bine să introducem și acest proiect de hotărâre.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc foarte mult.

M-am expus deja pe acest subiect.

Săptămîna viitoare sau peste o săptămîină, la următoarele ședințe ale plenului vom reveni la acest subiect.

Dragi colegi,

Să trecem la ordinea de zi care a fost aprobată, care pînă vor veni... pînă va veni suplimentul la ordinea de zi pentru a vedea și celelalte subiecte să trecem pe ordinea de zi de bază.

Și precum menționa domnul Grișciuc, revenind la **proiectul nr. 57**, subiectul nr. 2 de pe ordinea de zi.

Vă rog frumos, domnule Grișciuc.

Vă invităm la tribuna principală să veniți cu precizările.

Sperăm că ați găsit cea mai bună soluție, cea mai înțeleaptă soluție, în așa fel încît absolut toți să fie mulțumiți, deși uneori e foarte greu, bineînțeles, să reușim așa performanțe.

Rog toți colegii astăzi să se încarce cu răbdare și să examinăm subiectele.

E 10 și jumătate. Vă propun, dragi colegi, ora votului pentru 13.00, dacă se acceptă.

Nu văd opinii contrare. Atunci tăcerea înseamnă acceptare.

Ora 13.00 – ora votului.

Domnule Grișciuc,

Vă rugăm frumos.

Poftiți.

Domnul Simion Grișciuc:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Domnul Andrian Candu:

Luminați-ne.

Domnul Simion Grişciuc:

Onorat Plen,

În urma discuțiilor și polemicii care a fost ieri ca urmare a amendamentelor colegului nostru domnul Ion Balan, Comisia mediu și schimbări... și dezvoltare regională, în urma consultărilor cu Direcția generală juridică, în urma consultărilor cu liderii fracțiunilor, a ajuns la concluzia că trebuie să venim cu un raport definitivat, motiv pentru care am onoarea să stau în fața dumneavoastră să vi-l prezint.

Comisia mediu și dezvoltare regională a examinat suplimentar proiectul Legii vânătorii și fondului cinegetic, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către deputatul Anatolie Gorilă.

Pentru a doua lectură, Comisia mediu și dezvoltare regională a examinat amendamentele parvenite din partea deputaților, obiecțiile și propunerile expuse în avizele comisiilor permanente, Guvernului, Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului și în raportul de expertiză anticorupție.

Decizia comisiei, aferent propunerilor și amendamentelor parvenite, este reflectată în sinteză, care este parte componentă a prezentului raport.

Totodată, în cadrul ședinței plenare a Parlamentului din data de 29 noiembrie 2018, au apărut divergențe în ceea ce privește unele reglementări conținute la articolele 4 și 12 din proiectul de lege.

Urmare a discuțiilor pe acest subiect, comisia a decis expunerea alineatului (2) din articolul 12, punctul 12) din sinteză, în următoarea redacție.

„(2) Terenurile agricole, plantate cu culturi multianuale prelucrate, vor fi excluse din procesul de vânătoare, la solicitarea proprietarilor, de către administrator, în baza unei notificări care va produce efect în 15 zile din momentul depunerii. În acest caz, terenurile menționate sînt atribuite „zonei de liniște” a fondului cinegetic, iar deținătorii lor sînt obligați să ia măsuri de protecție prevăzute de legislația în domeniul cinegetic și al mediului. Deținătorilor terenurilor private, excluși din procesul de vânătoare, nu li se restituie prejudiciul cauzat de animale sălbatice.”

În contextul celor expuse și luînd în considerare cele relatate, Comisia mediu și dezvoltare regională, cu votul unanim al membrilor prezenți, propune proiectul Legii nr. 57 din 28.02.2018 spre examinare și adoptare în lectura a doua în cadrul ședinței plenare a Parlamentului. *(Gălăgie în sală.)*

Domnul Andrian Candu:

Luînd în considerare că autorul aceluia amendament mult discutat este domnul Balan, rugăm frumos, domnule Balan, să vă expuneți.

Poftiți.

Domnul Ion Balan:

Eu vreau să precizez un moment: pot fi excluse,...

Domnul Simion Grișciuc:

Corect.

Domnul Ion Balan:

... dar pot și să nu fie excluse.

Domnul Simion Grișciuc:

Pot să nu fie excluse. Sigur. Dacă proprietarul terenului nu-și manifestă acordul prin notificare, el se consideră în fondul de vânătoare. *(Voce nedeslușită din sală.)*

Apăsați.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Balan,

Vă rog frumos.

Domnul Ion Balan:

Proprietarul a depus notificarea și a solicitat ca terenurile respective să fie excluse.

Dar voi scrieți în lege că ele pot fi excluse. Asta ar însemna că pot și să nu fie excluse.

Domnul Simion Grișciuc:

Sigur, sigur, d-apoi, conceptual. Noi ieri doar am deliberat la problema respectivă. Fondul de vânătoare sau fondul cinegetic în Republica Moldova este un fond indivizibil. Se prezumă că fondul este un tot întreg.

Dar în situația în care un proprietar de terenuri nu-și manifestă acordul ca pe terenul lui să se vâneze, el depune notificarea de care noi am menționat și am vorbit, și atunci terenul lui este exclus din fondul de vânătoare. *(Rumoare în sală.)* Se exclud.

Domnul Andrian Candu:

Doar înțelegerea mea proprie, domnule Balan. Noi creăm premise juridice și procedural-civile, adică un cadru nou legal în care proprietarii de terenuri au mecanism juridic de a interveni, ceea ce n-a fost pînă acum.

Și chiar dacă există cuvîntul „poate”, dacă, închipuiți-vă, dumneavoastră faceți acest demers la minister și nu primiți răspuns sau primiți răspuns negativ, aveți un document pe care puteți să-l contestați ulterior în orice instanță și aveți posibilitatea să vă obțineți și prejudicii.

Deci creăm un anumit precedent și instrumente de apărare pentru agricultori, ceea ce pînă acum, la ora actuală, nu a existat. Deci eu cred că e

pur impresia mea, dar se creează, în sfârșit, un echilibru și o balanță între interesele ambelor părți interesate. Scuzați-mi pleonasmul.

Poftim, domnule Balan.

Domnul Ion Balan:

Doar o secundă. Deci noi în loc de „pot fi excluse”, putem scrie „sînt excluse”. Deci cuvîntul „pot fi” ar putea fi înlocuit, că aici se dă de înțeles că ar putea și să nu fie excluse.

Domnul Simion Grișciuc:

Sigur că da.

Domnule Balan,

Încă o dată vreau să...

Domnul Ion Balan:

Dacă eu am depus cererea și el spune că poate și nu poate, atunci...

Domnul Andrian Candu:

Domnule Balan,

Dar dacă dumneavoastră ați pus cererea în mod abuziv și n-aveți motive s-o faceți? Însăși depunerea cererii nu poate să creeze drepturi sau obligații. Trebuie să fie o anumită examinare.

Închipuiți-vă că cineva n-are motive să intervină, dar o face. Și însăși depunerea cererii... trebuie să oblige prin lege interdicția. La asta ne referim, dar, în schimb, creează premise juridice pentru a apăra dreptul.

Domnul Simion Grișciuc:

Da. Mulțumesc, domnule Președinte.

Chiar dumneavoastră ați spus foarte laconic.

Însă, domnule Balan, cum am menționat și ieri în cadrul discuțiilor, fondul cinegetic este un bun întreg, astăzi pe toate terenurile din Republica Moldova este permisă vînătoarea.

Însă, cum a menționat și domnul Președinte Candu, noi de astăzi creăm un mecanism prin care unii proprietari care nu-și manifestă acordul să se vîneze pe terenul lor, ar putea să notifice în scris deținătorul... fondul de vînătoare. Adică, în principiu, noi avansăm, noi dezvoltăm un pic ceea ce este astăzi.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Dacă a fost clarificat acest subiect, vă mulțumim foarte mult pentru faptul că ați reușit, domnule Grișciuc, domnule Balan, să găsiți compromis,

în așa fel încât, într-adevăr, să fie apărate interesele ambelor părți în cazul de față. (*Gălăgie în sală.*)

Și, dragi colegi, revenim la procedura de vot pentru lectura a doua cu aceste precizări, așa precum am menționat, la ora votului.

Următorul subiect de pe ordinea de zi este **proiectul nr. 243 din 10 iulie 2018, proiectul de Lege privind măsurile și serviciile destinate copiilor cu comportament deviant**, subiectul nr. 3 de pe ordinea de zi, proiect de lege aflat în lectura a doua.

O invităm la tribuna principală pe doamna Buliga, președintele Comisiei protecție socială, sănătate și familie, să ne prezinte raportul comisiei la acest subiect.

Doamna Valentina Buliga:

Stimate domnule Președinte,

Stimați colegi,

Comisia protecție socială, sănătate și familie a examinat pentru lectura a doua proiectul de Lege privind măsurile și serviciile destinate copiilor cu comportament deviant nr. 243 din 10 iulie 2018, prezentat de către Guvernul Republicii Moldova.

Pe marginea proiectului au parvenit mai multe propuneri și amendamente din partea deputaților, Avocatului Poporului pentru drepturile copilului, precum și a Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului, care se găsesc în sinteza propunerilor și obiecțiilor la acest proiect care este parte integrantă a raportului.

Urmare a dezbaterii și a votării pe marginea proiectului, s-au înregistrat următoarele rezultate: din cei 8 membri prezenți, 7 membri ai comisiei au votat „pentru”, iar 1 membru al comisiei s-a abținut.

Urmare a discuțiilor în cadrul ședinței, comisia propune examinarea și adoptarea proiectului nr. 243 în lectură finală, luând în considerare propunerile și amendamentele acceptate de către comisie.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Nu sînt întrebări în adresa comisiei.

Iată de ce, încheiem dezbaterile la proiectul nr. 243 din 10 iulie 2018.

Și vom reveni la procedura de vot la ora votului.

Dragi colegi,

Sîntem gata cu bugetele? Începem cu cele sociale și medicale?
(*Rumoare în sală.*)

Dacă așa stau lucrurile, atunci o invităm la tribuna principală pe doamna Buliga, în continuare, ca să nu se relaxeze.

Vă invităm la tribuna principală pentru a prezenta raportul pentru lectura a doua la proiectul Legii bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2019 și, bineînțeles, și pe cel... proiectul Legii fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pentru anul 2019.

Dar să începem cu **proiectul nr. 388 din 12.11.2018**, subiectul nr. 4 de pe ordinea de zi.

Vă rugăm frumos, poftiți.

Doamna Valentina Buliga:

Stimate domnule Președinte,

Stimați colegi deputați,

În cadrul Comisiei protecție socială, sănătate și familie a fost examinat proiectul Legii bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2019, prezentat de către Guvern și aprobat de Parlament în prima lectură.

În cadrul examinării proiectului, a fost discutat amendamentul deputatei Valentina Buliga, care a propus stabilirea tarifului în mărime de 1,1% din suma distribuită pentru prestatorii de servicii de plată desemnați, care asigură distribuirea drepturilor sociale exclusiv în localitățile rurale, inclusiv la domiciliul beneficiarilor de prestații sociale. În acest sens, este necesară operarea modificării respective la articolul 14 alineatul (1) din proiect.

Guvernul, prin avizul său pe marginea amendamentului, a declarat susținerea lui, menționând, totodată, că propunerea înaintată va avea un impact financiar asupra veniturilor și cheltuielilor bugetului de stat și bugetului asigurărilor sociale pentru anul 2019. Astfel, se estimează un cost suplimentar la cheltuielile de distribuire pentru anul bugetar 2019 în volum de 40 de mii de lei... 40 milioane de lei, inclusiv 29 de milioane din mijloacele bugetului asigurărilor sociale de stat și 11 milioane din mijloacele bugetului de stat... invers bugetul asigurărilor sociale și 11 – din mijloacele bugetului de stat.

În acest context, se consideră necesară revenirea, după caz, la alocarea mijloacelor financiare la o eventuală modificare a legilor respective în anul 2019.

Urmare a votării, cu majoritatea de voturi ale membrilor săi prezenți în ședință (8 voturi „pentru” și 2 abțineri de la vot), Comisia protecție socială, sănătate și familie propune examinarea și adoptarea proiectului de Lege nr. 388 în ședința de plen a Parlamentului în lectura a doua, luând în considerare amendamentul acceptat de către Guvern.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Dragi colegi,

Se pare că nu sînt întrebări în adresa comisiei, iată de ce, procedural și formal, încheiem dezbaterile la proiectul nr. 388 din 12 noiembrie 2018 cu referire la bugetul asigurărilor sociale de stat pentru anul 2019.

Și trecem la următorul subiect, subiectul nr. 5 de pe ordinea de zi, **proiectul Legii fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pentru anul 2019. Proiectul nr. 389 din 12 noiembrie 2018, la fel, aflat în lectura a doua.**

Vă rugăm frumos, doamnă Buliga, președintele Comisiei protecție socială, sănătate și familie, să ne prezentați raportul comisiei.

Doamna Valentina Buliga:

Stimate domnule Președinte,

Stimați colegi,

Comisia protecție socială, sănătate și familie, în corespundere cu atribuțiile sale funcționale, a examinat pentru lectura a doua proiectul Legii fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pentru anul 2019.

În urma discuțiilor pe marginea proiectului de lege vizat, membrii comisiei comunică următoarele.

După aprobarea în primă lectură de către plenul Parlamentului a proiectului Legii fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pentru anul 2019, în comisie au parvenit avizele pozitive ale comisiilor parlamentare și Direcției generale juridice în care nu au fost menționate careva amendamente sau propuneri la proiect.

Cu votul a 6 deputați „pro” și 4 – „abțineri”, Comisia protecție socială, sănătate și familie propune proiectul Legii fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pentru anul 2019 spre adoptare în lectura a doua.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Nu sînt întrebări.

Se încheie aici dezbaterile la acest proiect de lege, încheiem dezbaterile la proiectul nr. 389 din 12 noiembrie 2018 și revenim la procedura de vot, precum a fost agreat.

În continuare, următorul subiect pe ordinea de zi, subiectul nr. 6, **proiectul nr. 395 din 13 noiembrie 2018, proiect de Lege cu privire la modificarea unor acte legislative, aflat în lectura a doua.**

Îl invităm la tribuna principală pe președintele Comisiei economie, buget și finanțe, domnul Creangă, să ne prezentați raportul comisiei la acest subiect.

Domnul Ștefan Creangă:

Stimate domnule Președinte,

Onorat Plen,

Comisia economie, buget și finanțe, în contextul avizelor prezentate de comisiile parlamentare, Guvernul Republicii Moldova, Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului, amendamentele deputaților, a examinat proiectul de Lege privind modificarea unor acte legislative pentru lectura a doua și comunică următoarele.

Ținând cont de normele constituționale, amendamentele deputaților care atrag venituri și cheltuieli la buget au fost trimise Guvernului spre avizare.

Astfel, în contextul avizului Guvernului, amendamentele și propunerile înaintate au fost puse în discuție în cadrul ședinței comisiei fiind expuse în anexa la prezentul raport.

Pornind de la cele menționate și ținând cont de majoritatea avizelor pozitive ale comisiilor permanente și Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului, comisia propune proiectul de lege Parlamentului spre examinare și adoptare în lectura a doua ca fiind lectură finală.

Totodată, stimate domnule Președinte, onorat Plen, pentru stenogramă, solicit să se ia în calcul excluderea articolului II din proiectul de lege redactat.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Domnule Balan,

Dacă sînteți autor al amendamentelor, vă rog frumos, poftiți.

Domnul Ion Balan:

Domnule Președinte,

Eu nu sînt autor al amendamentelor, dar văd un amendament care este diferit complet de conceptul legii, ce ține de transmiterea terenurilor din Legea nr. 768 de la o entitate la alta ș.a.m.d.

Domnul Ștefan Creangă:

Nu, este vorba de o ajustare legată de Zona Economică Liberă. ... Nu se transmite nimic. Stați fără grijă. (*Voce din sală.*)

Domnul Andrian Candu:

Domnule Balan,

Vă rog frumos.

Domnul Ștefan Creangă:

La ce articol?

Domnul Ion Balan:

Colegiul tehnic agricol din Cahul, satul Crihana-Veche ș.a.m.d.

Domnul Ștefan Creangă:

Domnule președinte Balan,

Este vorba de o corectare a unor erori care au fost efectuate. Colegiul tehnic Cahul, care spuneți dumneavoastră, în luna iulie, a fost... zona de 20 de hectare a fost sub Zona Economică Liberă. Acum respectiv pentru a face corectările corespunzătoare în conformitate cu legea din iulie, am făcut corectările în anexa din legea respectivă. Asta a fost o corectare conform demersului Ministerului Economiei și Zonei Economice Libere Bălți.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Nu sînt alte întrebări în adresa comisiei.

Aici încheiem dezbaterile la proiectul nr. 395 din 13 noiembrie 2018, proiect de Lege cu privire la modificarea unor acte legislative și vom reveni la procedura de vot puțin mai tîrziu.

Și în continuare, vă rugăm foarte mult, domnule Creangă să ne prezentați **raportul comisiei pentru lectura a doua asupra proiectului Legii bugetului de stat pentru anul 2019.**

Poftiți.

Domnul Ștefan Creangă:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Onorat Plen,

Comisia economie, buget și finanțe, în contextul avizelor prezentate de comisiile parlamentare, Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului și amendamentele deputaților, a examinat proiectul Legii bugetului de stat pentru anul 2019 pentru lectura a doua și comunică următoarele.

Prezentul proiect de lege are drept scop și obiect stabilirea bugetului de stat pentru anul 2019 cu indicatorii generali ai bugetului, care au fost stabiliți la venituri în sumă de 42 125 500 mii de lei și cheltuieli – 47 664 200 mii de lei, cu un deficit de 5 538 700 mii de lei.

Proiectul Legii bugetului de stat pentru 2019 a fost elaborat în baza prognozei dezvoltării economice pentru anii 2019–2021 și obiectivelor politicii bugetar-fiscale pentru anul 2019, ca rezultat al reformei fiscale. De asemenea, prioritățile de politici care derivă din Programul de activitate al

Guvernului și alte documente de politici, strategii naționale și sectoriale, precum și acordurile semnate/ratificate cu partenerii de dezvoltare.

Amendamentele și propunerile înaintate la proiectul Legii bugetului de stat pentru 2019 au fost remise Guvernului ca să se expună asupra acestor propuneri în contextul prevederilor articolului 131 alineatul (4) și alineatul (6) din Constituția Republicii Moldova. Guvernul a avizat amendamentele și propunerile efectuate de către deputați la proiectul Legii bugetului de stat pentru anul 2019 prin Hotărârea Guvernului nr. 1195 din 28 noiembrie 2018.

Totodată, Guvernul propune unele completări la proiectul de lege, iar ca urmare a reexaminării proiectului de buget, precum și la amendamentele susținute și solicitările unor autorități publice centrale parvenite suplimentar la proiectul de buget, au fost revizuite unele alocații bugetare și sînt propuse modificări prin redistribuire de alocații la compartimentele: Aparatul Președintelui Republicii Moldova, Cancelaria de Stat, Ministerul Economiei și Infrastructurii, Ministerul Finanțelor, Comisia Electorală Centrală, Acțiuni generale.

Suplimentar, avînd în vedere că alocațiile prevăzute în bugetul de stat pentru anul 2018 pentru achiziționarea ambulanțelor de tip B și de tip C conform necesităților Centrului Național de Asistență Medicală Urgentă Prespitalicească din contul împrumutului Băncii de Dezvoltare a Consiliului Europei nu pot fi valorificate în anul 2018, deoarece procedura de achiziție publică și livrarea ambulanțelor va dura pînă la începutul anului 2019, se propune includerea în bugetul de stat pentru anul 2019 a alocațiilor în aceeași mărime (adică mărimea de 27 milioane 945 mii de lei) din redistribuirea de alocații de la Ministerul Economiei și Infrastructurii și Acțiuni generale către Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale pentru Proiectul „Asigurarea cu ambulanțe”.

În rezultatul modificărilor operate, indicatorii generali ai bugetului de stat (venituri, cheltuieli) nu au fost modificați.

Propunerile și amendamentele înaintate au fost puse în discuție în cadrul ședinței comisiei în contextul avizului Guvernului asupra amendamentelor, iar rezultatele examinării sînt expuse în anexa la prezentul raport.

Amendamentele susținute și propunerile suplimentare ale Guvernului impun modificări și completări corespunzătoare la textul proiectului de lege (articolele 2, 3, 4, 10, 20) și în anexele la lege, corespunzător, care sînt prezentate în redacție nouă. Este de menționat că articolul 10 din proiectul de lege este modificat în contextul prevederilor Legii nr. 270 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar. Totodată, la proiectul legii sînt propuse unele modificări cu caracter redacțional.

Îmbunătățirea părții textuale a legii, inclusiv cele de ordin redacțional și de concretizare, amendamentele și propunerile acceptate vor fi luate în considerare în redactarea finală.

Pornind de la cele menționate și ținând cont de avizele comisiilor permanente, Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului, amendamentele deputaților, avizul Guvernului, comisia propune proiectul Legii bugetului de stat pentru 2019 Parlamentului spre examinare în lectura a doua ca fiind lectură finală, luând în considerare obiecțiile, propunerile și amendamentele relatate în anexa la raport.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult, domnule președinte Creangă.

Și domnul Țap are, probabil, întrebări și pe marginea amendamentelor pe care le are.

Vă rog frumos, domnule Țap, poftiți.

Domnul Iurie Țap:

Nu am amendamente, dar în conformitate cu prevederile Regulamentului, încerc să mă expun asupra amendamentelor pe care le-am văzut aici, pentru că prevede Regulamentul.

Domnule președinte Creangă,

Încerc să înțeleg... zilele viitoare, cred că în decembrie va fi aprobată Strategia 2030, un document crucial și foarte important, Strategia națională de descentralizare. Noi am aprobat un nou sistem al finanțelor publice locale care prevedea expres, clar creșterea veniturilor proprii ale autorităților publice locale, deci ca tendință, ca politici și, apropo, mecanism pentru atingerea obiectivelor specifice care sînt în Strategia 2030.

Al treilea... al patrulea an la rînd vedem aceste transferuri către autoritățile publice locale, către unele din ele care nu au suport în sensul la care m-am referit, nu este coerență între prevederile Strategiei 2030, ceea ce ne asumăm parcă, dar și politicile respective, inclusiv cadrul bugetar pe termen mediu, inclusiv Legea bugetului de stat. Cum se explică acest lucru?

Domnul Ștefan Creangă:

Mulțumesc, domnule deputat.

Noi discutăm despre Legea bugetului, dar nu despre politica fiscală. Ceea ce dumneavoastră invocați la momentul actual, mecanismele de acumulare a resurselor financiare la autoritățile publice locale sînt create prin modificarea legislației fiscale, în primul rînd.

Și vreau să menționez că an de an, cu părere de rău, încă se fac aceste transferuri către autoritățile publice locale, pentru că Guvernul urmează să

identifice soluții de majorare a veniturilor proprii ale autorităților publice locale. De fiecare an se ridică aceeași întrebare, eu susțin poziția dumneavoastră, de aceea prin Legea bugetului am venit și am susținut amendamentele la foarte multe primării pentru a-și putea realiza anumite obiective care sînt trasate de către aceste autorități publice locale. Și menționez că în urma amendamentelor către autoritățile publice locale sînt virate în jur de 160 milioane de lei suplimentar.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Țap,

Vă rog frumos, poftiți.

Domnul Iurie Țap:

Precizarea mea este, m-am referit, domnule președinte Creangă, la amendamentele care au fost făcute foarte multe, este la subiectul... legătura este perfectă, dar dacă vorbim despre opțiunile noastre strategice, noi vorbim despre consolidarea capacității autorităților publice locale sau fortificarea, crearea autorităților publice locale puternice, care să aibă capacitate să presteze serviciile de care sînt responsabile. În caz contrar aceste injectări, stimați colegi, nu vor face bine, nu vor pica bine în sensul asigurării dezvoltării durabile.

Și în același context, Legea bugetului de stat – 200 și ceva milioane pentru dezvoltarea regională, cînd legea sectorială spune clar 1% din bugetul aprobat, care înseamnă 400 și ceva de milioane. Iarăși, al patrulea an noi tăiem din dezvoltarea regională, care este un instrument important de dezvoltare a statului.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Domnul Ștefan Creangă:

Înțeleg îngrijorările dumneavoastră, domnule deputat, dar toate resursele financiare trebuie echilibrat împărțite, indiferent că e scris 1%. Noi avem și pe educație același lucru, avem și pe alte fonduri care trebuie să facem procentual din buget acordate și subvenționarea în agricultură tot de asemenea procentual este, însă Guvernul trebuie să aibă înțelepciunea ca să facă un buget echilibrat, ceea ce au făcut dumnealor, și reieșind din resursele reale care pot fi acumulate se îndreaptă către domeniile respective.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Comentariu ori o precizare?

Poftiți.

Domnul Iurie Țap:

Domnule președinte,

Mulțumesc pentru acest răspuns.

Dar voi preciza. Lichidarea disparităților dezvoltării regionale dintre mediul urban și cel rural instrumentul principal sînt politicile de dezvoltare regională. Și Guvernul trebuie să aibă abilitatea de a găsi acea cheie care ar produce schimbarea radicală, tocmai aici greșim.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Nu mai sînt alte intervenții.

Aici încheiem dezbaterile la proiectul nr. 393 din 13 noiembrie 2018, proiectul Legii bugetului de stat pentru anul 2019, și vom reveni la procedura de vot, precum a fost agreat, la ora 13.00.

În continuare, următorul subiect de pe ordinea de zi, subiectul nr. 8, **proiectul de Lege pentru modificarea unor acte legislative, cu numărul de înregistrare 383 din 9 noiembrie 2018.**

O invităm la tribuna principală pe doamna Dumbrăveanu, secretar de stat în Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, să ne prezinte acest proiect de lege.

Doamna Viorica Dumbrăveanu – *secretar de stat al Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale în domeniul asistenței sociale:*

Vă mulțumesc.

Stimate domnule Președinte,

Onorat Plen,

Prezint atenției dumneavoastră proiectul de Lege pentru modificarea unor acte legislative, care are drept scop asigurarea incluziunii sociale a persoanelor cu dizabilități locomotorii.

Printre prevederile de bază ale proiectului vizat aș enunța, în primul rînd, excluderea prevederilor care limitează dreptul la import al mijloacelor de transport care au fost dobîndite în baza actului de donație, excluderea normelor care limitează dreptul la asigurarea cu mijloace de transport prin import pentru persoanele cu dizabilități locomotorii severe. Proiectul prevede extinderea acestui drept și pentru persoanele cu dizabilități accentuate și medii.

Totodată, vreau să menționez că se reduce perioada care acordă acest drept de la 7 la 5 ani și se reglementează și aspectul de scutire de taxă pentru folosirea drumurilor în cazul persoanelor cu dizabilități locomotorii

și nu cum este actualmente în legislație doar numai în cazul în care aceste mijloace de transport sînt cu acțiune manuală.

Vreau să menționez că proiectul a fost elaborat în baza unor consultări largi cu reprezentanții societății civile nemijlocit care reprezintă interesele persoanelor cu dizabilități locomotorii, context în care solicit susținerea proiectului respectiv.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Întrebări în adresa autorilor?

Și prima intervenție – din partea domnului Carp.

Vă rugăm frumos, poftiți.

Domnul Lilian Carp:

Doamnă ministru,

Uitați-vă, noi este bine că intervenim și chiar micșorarea termenului de la 7 la 5 ani, fiindcă, într-adevăr, 7 ani de zile este prea mult și atunci cumpără o mașină de mîna a doua în 7 ani de zile rămîne chiar că fier vechi. Dar noi ... ori n-am observat eu bine, dar mă uit peste tot proiectul de lege, n-ar fi bine și pentru asociațiile persoanelor cu dizabilități locomotorii să le acordăm aceleași facilități în cazul cînd ... Pentru că noi intrăm aici, în ședința Parlamentului, și totdeauna facem derogări, derogări, derogări de la lege, dar și acestor asociații să le permitem, uneori aduc un microbuz sau altceva, mașini, ca să putem prevedea și acest lucru. Ca să nu mergem de atîtea ori la derogări de la lege în Parlament, aici.

Doamna Viorica Dumbrăveanu:

Vă mulțumesc pentru întrebare.

De fapt, vreau să menționez un aspect, acest proiect extinde dreptul la import pentru persoanele cu dizabilități și nu doar, deci pentru persoanele care au statut de îngrijitor sau însoțitor, deci acestor persoane este vorba de statut special și, într-adevăr, nu reglementează dreptul la import pentru asociațiile persoanelor cu dizabilități.

Dar aici oricum, trebuie să fim atenți, pentru că în cazul dat și scopul importului trebuie să fie transportarea persoanelor cu dizabilități, pentru că asociația poate să fie înregistrată și pentru alt gen de activități și atunci trebuie să fim atenți la norma respectivă dacă o includem.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Carp,

Vă rog frumos, dacă aveți precizare sau a doua întrebare?

Domnul Lilian Carp:

Noi putem asta prevedea doar obiectivul fiind transportarea acestor persoane în anumite scopuri, fie că policlinică sau în altă parte. Nu știu, eu ca să facem această ... ca să nu ajungem de fiecare dată să facem aceste derogări și tot așa o singură unitate de transport pentru perioada de 5 ani de zile. Eu nu văd o problemă în acest sens.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Alte intervenții și alte întrebări nu sînt.

Vă mulțumim foarte mult, doamnă secretar de stat.

Vă dorim succese în activitate.

Și îl invităm la tribuna principală pe domnul Creangă, președintele Comisiei economie, buget și finanțe, să ne prezinte raportul comisiei la acest subiect.

Domnul Ștefan Creangă:

Stimate domnule Președinte,

Onorat Plen,

Comisia economie, buget și finanțe a examinat proiectul de Lege pentru modificarea unor acte legislative, înaintat cu drept de inițiativă legislativă de către Guvernul Republicii Moldova și comunică următoarele.

Scopul proiectului de lege constă în necesitatea perfecționării și ajustării legislației fiscale și vamale în corespundere cu solicitările persoanelor cu dizabilități ale aparatului locomotor, precum și ca urmare a depistării constrîngerilor ce îngreunează procesul de aplicare a legislației în vigoare.

Astfel, proiectul de lege prevede modificarea Codului fiscal, Codului vamal, a Legii cu privire la tariful vamal și a Legii cu privire la incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități, fiind propusă excluderea condiției obligatorie ca mijloacele de transport destinate pentru transportarea persoanelor cu dizabilități ale aparatului locomotor pot fi importate numai în cazul cînd sînt primite cu titlu gratuit și sînt reutilate în mod corespunzător.

Se mai propune, ca excepție, pentru beneficiarii din rîndul persoanelor cu dizabilități ale aparatului locomotor, acordarea dreptului de a comercializa mijloacele de transport după expirarea termenului de 5 ani de la data beneficierii de scutire a dreptului de import din considerentul că după acest termen unii beneficiari vor dori să beneficieze repetat de acest drept.

Modul de introducere, plasare sub regim vamal de import a mijloacelor de transport menționate și de beneficiere a facilității fiscale respective va fi stabilit de către Guvern.

Comisia susține conceptual proiectul de lege pentru prima lectură, iar pentru lectura a doua se propune o derogare de la prevederile articolului 56 alineatul (1) din Legea nr. 100 cu privire la actele normative, astfel încât legea să intre în vigoare de la 1 ianuarie 2019.

Pornind de la cele menționate și ținând cont de avizele comisiilor permanente, comisia propune proiectul de lege Parlamentului spre aprobare în prima și în a doua lectură, ca fiind lectură finală.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos.

Domnule Carp,

Dacă aveți întrebări în adresa comisiei, vă rog.

Domnul Lilian Carp:

Domnule președinte Creangă,

Practic, aceeași întrebare v-o adresez dumneavoastră: noi putem să intervenim, să permitem și organizațiilor nonguvernamentale care deserveșc sau au în statutul lor transportarea anumitor persoane cu dizabilități locomotorii să poată și ei importa o dată la 5 ani de zile o unitate de transport?

Domnul Ștefan Creangă:

La momentul actual, având în vedere că comisia deja a examinat și s-a expus pe două lecturi asupra proiectului de lege, noi nu putem să intervenim, însă ideea dumneavoastră trebuie analizată și eu cred că merită a fi susținută, însă procedural deja astăzi nu mai putem.

Noi înțelegem foarte bine că aceste organizații se ciocnesc cu aceeași problemă, pentru că prestează serviciile respective către astfel de persoane cu dizabilități, însă aici este nevoie și de avizul Guvernului.

Dar cred că trebuie de susținut această poziție.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Nu sînt alte întrebări în adresa comisiei.

Vă mulțumim, domnule președinte Creangă.

Și o invităm, de pe loc, fiindcă e coraport, pe doamna Valentina Buliga, președintele Comisiei protecție socială, sănătate și familie.

Vă rugăm frumos să prezentați coraportul comisiei, de pe loc.

Doamna Valentina Buliga:

Vă mulțumesc mult, domnule Președinte.

În cadrul comisiei a fost examinat acest proiect de lege.

Comisia constată că modificările și completările înaintate în acest proiect de lege vor asigura alinierea legislației naționale la cerințele Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități la care Republica Moldova este parte și, totodată, la Legea privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități, prin care statul trebuie să asigure măsuri de incluziune socială a persoanele cu dizabilități, astfel încât acestea să poată participa activ la viața publică.

În rezultatul dezbaterilor, comisia, cu votul unanim al membrilor prezenți, propune proiectul de Lege nr. 383 din 9 noiembrie 2018 spre examinare și adoptare în prima, și dacă nu vor fi obiecții, și în a doua lectură.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Nu sînt întrebări în adresa comisiei coraportoare, iată de ce încheiem aici dezbaterile la proiectul nr. 383 din 9 noiembrie 2018.

Și vom reveni la procedura de vot înțeleg că pentru lectura întâi și lectura a doua, astfel cum propune autorul și comisiile.

Următorul subiect de pe ordinea de zi e subiectul nr. 9, **proiectul nr. 425 din 22 noiembrie 2018, proiectul de Lege pentru modificarea Legii nr. 835 privind principiile urbanismului și amenajării teritoriului.**

Prezintă proiectul de lege domnul Luca, secretar de stat al Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului.

Vă invităm la tribuna principală pentru a ne prezenta acest proiect de lege.

Domnul Vasile Luca – *secretar de stat al Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului în domeniul politicilor și produselor de origine vegetală:*

Vă mulțumesc.

Stimate domnule Președinte,

Stimați deputați,

Prezint proiectul de Lege privind modificarea Legii nr. 835 privind principiile urbanismului și amenajării teritoriului.

Proiectul a fost elaborat de Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, care este desemnat responsabil de politica în

domeniul planificării spațiale, și are ca scop operarea unor modificări în Legea nr. 835 privind principiile urbanismului și amenajării teritoriului.

Planul de amenajare a teritoriului național este documentul de bază pentru planificarea strategică a teritoriului la nivel de țară, este format din piese scrise și desenate prin care se analizează situația existentă și se definesc scopurile, mijloacele și se etapizează acțiunile de amenajare a teritoriului național.

Prevederile actuale ale Legii nr. 835/1996 stabilesc aprobarea acestui plan doar după elaborarea integrală a acesteia cu toate secțiunile din care este compus, fapt care, din lipsa surselor financiare bugetare, precum și volumul imens al acestor documentații, timpul excesiv de lung necesar pentru elaborare și avizare, a condus la aceea că pînă în prezent Republica Moldova nu dispune de un document de planificare teritorială aprobat.

Astfel, elaborarea și aprobarea prin legi separate a secțiunilor specializate va da posibilitatea de a repara situația creată prin etapizarea elaborării Planului național pe secțiuni separate reieșind din obiectivele stabilite în prioritățile strategiilor naționale de dezvoltare a Republicii Moldova și strategiile sectoriale, precum elaborarea și aprobarea secțiunilor specializate separat pentru dezvoltarea sistemelor de aprovizionare cu apă și sanitație, gaze naturale, electricitate, a infrastructurii drumurilor, turismului, monumentelor și zonelor construite protejate, stabilirea și modificarea, după caz, a zonelor protejate și de risc natural.

Operarea acestor modificări în Legea nr. 835 a fost susținută de Consiliul Național de Planificare Teritorială, precum a reieșit din oportunitatea de finanțare de către partenerii externi de dezvoltare pentru elaborarea unor secțiuni din plan ca documente separate, spre exemplu, Planul de aprovizionare cu apă și sanitație la nivel de țară.

Astfel, operarea modificărilor propuse la Legea nr. 835 va da posibilitatea adoptării Planului de aprovizionare cu apă și sanitație prin lege separată.

Luînd în considerare cele menționate, rugăm susținerea modificărilor respective.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Și în continuare, întrebări în adresa autorului.

Domnule Carp,

Vă rog frumos.

Domnul Lilian Carp:

Domnule secretar de stat,

Da, cu adevărat, noi avem o problemă în ceea ce privește planificarea și amenajarea strategiei, eu o să mă refer, în primul rînd, la patrimoniul istoric pe care-l avem în Republica Moldova.

Din păcate, noi astăzi nu avem încă elaborate acele itinerare turistice clare. Noi avem, unele nici nu sînt luate la evidență sau dacă sînt în sat deci măcar oamenii din sat nu cunosc că au pe teritoriul lor anumit patrimoniu istoric de valoare.

Eu pot să vă dau ca exemplu domeniul meu de cercetare care sînt mănăstirile ... din Republica Moldova, îs peste 30 și ceva, care, din păcate, nici în mediul academic nu sînt cunoscute foarte bine, dar există o problemă cu locația lor și, propriu-zis, informații unde se află ele. Dumneavoastră este bine că ați menționat în acest proiect de lege că va fi luat în considerare și acest domeniu, dar referitor la sursele de finanțare dumneavoastră spuneți: din bugetul de stat și alte surse.

În cazul cînd ele sînt monumente de nivel național sau de importanță națională, iar altele sînt de importanță locală deci pe mine mă interesează dacă noi, în genere, fiindcă nici în buget, eu m-am uitat în buget, noi n-am avut pentru anul acesta prevăzut decît 1 milion pentru Registrul monumentelor și sper că măcar această jumătate din sumă va aduce cît de cît ordine.

Spuneți-mi, vă rog, în acest domeniu dumneavoastră ați făcut un calcul de cît avem noi nevoie și de unde vor fi luate resursele pentru a putea amplasa acele panouri informative în ceea ce privește locația acestor patrimonii?

Domnul Vasile Luca:

Stimate domnule deputat,

Răspunsul direct, estimări din partea Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, din cîte cunosc eu, nu sînt, dar ceea ce am prezentat, într-adevăr, prin acest proiect dorim să ușurăm, anume să stimulăm apariția acestor studii și acestor planuri sectoriale, neînțelegînd sau menționînd faptul că nu de toate va fi responsabil Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului.

Cele de competența noastră vor fi în continuare elaborate de către minister, dar am menționat că include și ce ține de zonele protejate, ce ține da gaze naturale, electricitate ș.a.m.d., sînt responsabile de acest domeniu organele publice centrale care vor trebui să facă activitățile respective.

Deci nu vă pot răspunde concret ce ține de suma și identificarea acestor obiecte de cult.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Carp,

Vă rog frumos, precizare.

Domnul Lilian Carp:

Mai mult o concluzie. Eu foarte mult sper că nu va fi doar o strategie pe hîrtie, dar în acest domeniu vom avea o viziune foarte clară cum dezvoltăm domeniul turistic în Republica Moldova, că avem ce arăta, și va fi un domeniu care... fiindcă turismul nu este numai ceea ce vezi, turismul după sine atrage infrastructură, economie ș.a.m.d., dezvoltare.

Și sper foarte mult să nu rămînă doar pe hîrtie acest domeniu.

Mersi mult.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Domnule Țap,

Poftiți, intervențiile dumneavoastră.

Domnul Iurie Țap:

Domnule secretar de stat,

Voiam să precizez: în ce măsură la pregătirea/prezentarea acestui proiect de lege ați ținut cont de recomandările proiectului care a fost realizat cu concursul Comisiei Europene, pe parcursul a mai bine de 2 ani de zile, și în aprilie 2013 au fost prezentate concluziile și recomandările la acest capitol? Pentru că din formulările pe care dumneavoastră le propuneți, în special modificarea articolului 8, Planul de amenajare a teritoriului reprezintă sinteza programelor strategice sectoriale... ș.a.m.d., nu prea este această formulare, această noțiune nu răspunde la întrebarea care este esența Planului de amenajare a teritoriului național.

Domnul Vasile Luca:

Stimate domnule deputat,

Și domnule Președinte,

Dacă îmi permiteți, colegii mei să mă ajute. Rîndul al doilea...

Domnul Andrian Candu:

Da. Ridicați mîna cine anume ca să...

Rîndul al doilea, vă rugăm frumos, ultimul microfon, prezentați-vă pentru stenogramă, vă rugăm.

Doamna Olga Serbinos – șef al Direcției planificare spațială din cadrul Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului:

(Olga Serbinos, șef Direcție planificare, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului)

Stimate domnule Țap,

Deci nu prea am înțeles despre care recomandări dumneavoastră vorbiți din luna aprilie.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Țap,

Faceți precizări, vă rugăm frumos.

Domnul Iurie Țap:

Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, succesori de drept al competențelor cărora dumneavoastră sînteți, a realizat proiectul cu Comisia Europeană pe parcursul a mai bine de 2 ani de zile. Și în aprilie au fost făcute totalurile și la nivel oficial a fost lansat acel studiu, și aceste concluzii sînt în recomandări, care trebuiau să vi le transmită atunci cînd a fost reformat, restructurat... arcul guvernamental.

Dacă ministerul, care astăzi răspunde de dezvoltarea regională, nu cunoaște despre aceste concluzii și recomandări, stimați colegi, eu pot doar să fac concluzia – nu putem vorbi despre politici de amenajare a teritoriului național.

Era și a doua întrebare, doar voi preciza, fiindcă ceea ce nu reiese aici politicile de amenajare a teritoriului național trebuie să devină o competență de bază a statului care trebuie să fie partajată.

Ceea ce spuneți pe de o parte că director e bine, dar cînd finanțarea va merge doar pentru Planul de amenajare a teritoriului național, iar cele regionale și, în special, cele locale rămîn pe seama autorităților locale, este și o incoerență. pentru că dacă este competența statului, iar Planul urbanistic general la moment, care trebuie să fie subordonat și să includă... să se încadreze exact în Planul de amenajare a teritoriului național, păi, nu putem lăsa finanțarea pe seama autorităților locale.

Îmi pare rău, dar trebuie să precizăm și ministerul, Guvernul trebuie să se clarifice și cu această problemă foarte importantă care este amenajarea teritoriului național. De altfel, eu doar voi zice: faptul că noi nu am adoptat în lectura a doua Codul urbanismului și construcțiilor, care trebuia să definească, vorbește despre faptul că astăzi Guvernul nu are o viziune clară asupra politicii de amenajare a teritoriului național.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Nu mai sînt întrebări în adresa autorului.

Vă mulțumim foarte mult, domnule Luca.

Și îl invităm pe domnul Grișciuc, vicepreședintele Comisiei mediu și dezvoltare regională, să ne prezinte raportul comisiei la acest subiect.

Domnul Simion Grișciuc:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimați colegi,

Am onoarea să vă prezint raportul asupra proiectului de Lege pentru modificarea Legii nr. 835/1996 privind principiile urbanismului și amenajării teritoriului.

Comisia mediu și dezvoltare regională a examinat, în ședința sa din 28 noiembrie curent, proiectul de Lege pentru modificarea Legii nr. 835 privind principiile urbanismului și amenajării teritoriului, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către Guvernul Republicii Moldova, și comunică următoarele.

Prezentul proiect de lege prevede modificarea articolului 8, articolului 24 și anexei din legea nominalizată pentru a perfecționa reglementările privind Planul de amenajare a teritoriului național și a elabora, precum și a adopta legi separate, secțiuni specializate pentru dezvoltarea sistemelor de aprovizionare cu apă și sanitație, rețelelor de localități, electricitate, a infrastructurii drumurilor, a turismului, stabilirea și modificarea, după caz, a zonelor de protecție, de risc natural etc.

Comisia sesizată în fond constată că, conform prevederilor actuale ale Legii nr. 835, Planul de amenajare a teritoriului național poate fi aprobat urmare a elaborării integrale a acestuia.

Proiectul de lege în cauză a fost supus avizării de către comisiile permanente și Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului.

Luînd în considerare cele expuse mai sus, Comisia mediu și dezvoltare regională, cu majoritatea de voturi ale membrilor săi, propune proiectul de Lege pentru modificarea Legii nr. 835 din 17 mai 1996 privind principiile urbanismului și amenajării teritoriului nr. 425 din 22.11.2018 spre examinare și aprobare în prima lectură, iar în lipsa altor propuneri și obiecții, adoptarea acestuia și în lectura a doua.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos.

Înțelegem care este și viziunea comisiei.

Vă mulțumim foarte mult.

Și în continuare, domnule Creangă, președintele Comisiei economie, buget și finanțe, vă rugăm frumos să ne prezentați coraportul comisiei.

Domnul Ștefan Creangă:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Onorat Plen,

Comisia economie, buget și finanțe a examinat proiectul de Lege nr. 425 și menționează că aceste modificări au apărut din considerentul că, actualmente, organul central de specialitate din domeniul planificării teritoriale are oportunitatea de a atrage investiții de la partenerii externi de dezvoltare pentru elaborarea unor secțiuni din Planul de amenajare a teritoriului național ca document separat, de exemplu: Planul de aprovizionare cu apă și sanitație, la nivel de țară.

Reieșind din cele expuse, comisia propune plenului Parlamentului adoptarea prezentului proiect de lege în prima și a doua lectură.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult, domnule președinte Creangă.

Încheiem aici dezbaterile la proiectul nr. 425 din 22 noiembrie 2018.

Și vom reveni la procedura de vot, precum a fost agreat.

În continuare, subiectul nr. 10 de pe ordinea de zi, **proiectul de Lege privind siguranța produselor alimentare, proiectul nr. 386 din 9 noiembrie 2018.**

Vă rugăm, domnule Luca, să...

Domnul Luca.

A ieșit?

Domnule Luca,

Reveniți la tribuna principală pentru a prezenta următorul proiect de Lege nr. 386 din 9 noiembrie 2018, subiectul nr. 10 de pe ordinea de zi, cel legat de siguranța produselor alimentare.

Vă rugăm, poftiți.

Domnul Vasile Luca:

Stimați deputați,

Proiectul de Lege nr. 386 privind siguranța produselor alimentare a fost elaborat în vederea realizării prevederilor Planului de acțiuni privind implementarea Strategiei în domeniul siguranței alimentelor pentru anii 2018–2022. (*Gălăgie în sală.*)

Proiectul va reprezenta un act consolidat care ajustează prevederile Legii nr. 113 cu privire la stabilirea principiilor legislației privind siguranța alimentelor și a Legii nr. 78 privind produsele alimentare, prin prisma aprobării Legii nr. 279 privind informarea consumatorului și Legii nr. 296

privind cerințele generale de igienă a produselor alimentare. *(Tușește.)* Cer scuze.

Proiectul dat stabilește principiile generale ale legislației care reglementează domeniul privind produsele alimentare, precum și hrana pentru animale, în general, siguranța acestora, responsabilitățile operatorilor din domeniul alimentar, cerințele de siguranță a produselor alimentare la toate etapele lanțului alimentar, domeniile de competență ale Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, le Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale. La fel, sînt nominalizate și descrise sistemele de supraveghere și control privind siguranța produselor alimentare. Totodată, proiectul de lege stabilește procedura de autorizare a suplimentelor alimentare și produselor alimentare noi.

Prezentul proiect are drept scop asigurarea unui nivel ridicat de protecție a sănătății consumatorilor și garantarea dreptului acestora la produse alimentare sigure, prin responsabilizarea operatorilor din domeniul alimentar.

Solicităm aprobarea pozitivă a acestui proiect de lege.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Și în continuare, întrebări în adresa autorului.

Domnule Bejan,

Vă rugăm frumos, poftiți.

Domnul Valerian Bejan:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimate domnule autor,

În textul legii este folosită așa o noțiune ca „produs alimentar falsificat”, dar în noțiuni n-am găsit explicația cuvîntului „falsificat”. Deci ce se are în vedere sub cuvîntul „falsificat”?

Poate este momentul ca să excludem interpretări diferite și să introducem la noțiuni și cuvîntul „falsificat” ce ar însemna?

Domnul Vasile Luca:

De acord, domnule deputat.

Doar este la pagina 7 din proiect „produse alimentare falsificate”, este în noțiune. La articolul 2, doar că e spre sfîrșit, înainte de articolul 3 „produse alimentare care au fost modificate intenționat/neintenționat ș.a.m.d.”

Domnul Andrian Candu:

Dacă v-ați clarificat... cer scuze.

Domnule Bejan,

Vă rog frumos, poftiți.

Domnul Valerian Bejan:

Da, mersi.

Dacă specialiștii consideră că e suficient de argumentat, atunci e OK.

Mersi.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Domnule Ghilețchi,

Poftiți.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da, vă mulțumesc, domnule Președinte.

Domnule Luca,

În „Dispoziții finale” se propune ca legea să intre în vigoare la 24 de luni... Dacă nu greșesc, raportul comisiei propune peste 12 luni.

Întrebarea mea ar fi: dacă sînteți în stare în 12 luni deja să puneți în aplicare această lege? Pentru că totuși e o lege nouă. Adică dumneavoastră ați venit cu 24, acum se propune 12 luni. Deci ați înțeles întrebarea?

Domnul Vasile Luca:

Exact.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Dacă veți fi în stare ca să puteți pune această lege în aplicare?

Domnul Vasile Luca:

Domnule vicepreședinte,

După cum am menționat, este o lege nouă, este un proiect nou, dar în mare parte din prevederile respective se regăsesc și în proiectele pe care le-am menționat: Legea din 2012... Legea nr. 113 privind principiile... Legea privind produsele alimentare... un șir de... sau numărul noutăților sau problemelor pentru a fi implementate sau modificate de către operatorii pe întreg lanțul alimentară nu sînt atît de multe.

Sîntem siguri că în 12 luni, sigur, cu un efort suplimentar este posibil de implementat, de pregătit pentru implementarea acestor prevederi noi.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Domnule Ghilețchi,

Dacă aveți ceva de precizat?

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da, mulțumesc.

Bine, eu m-aș bucura, doar că dumneavoastră singur ați propus 24 de luni și atunci întrebarea este dacă nu vă restrângeți libertatea sau mai bine-zis posibilitatea de a implementa legea așa cum prevăd toate aceste cerințe noi pe care le-ați propus?

Domnul Vasile Luca:

Analizele suplimentare au făcut să ajungem la concluzia că este suficient termenul de 12 luni, domnule președinte.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Nu mai sînt întrebări în adresa autorului.

Domnul Vasile Luca:

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult, domnule Luca.

Vă dorim succese și realizări frumoase în activitate.

Și în continuare, îl invităm la tribuna principală pe domnul Balan, președintele Comisiei agricultură și industrie alimentară, să ne prezinte raportul comisiei la acest subiect.

Domnul Ion Balan:

Stimate domnule Președinte,

Stimați colegi,

Comisia agricultură și industrie alimentară a examinat proiectul de Lege privind siguranța produselor alimentare, prezentat de Guvern, și expune următoarele considerente.

Proiectul de lege supus examinării este elaborat întru executarea prevederilor Titlului IV Capitolul 4. Măsuri sanitare și fitosanitare, Secțiunea 1. Generalități, poziția 181 din Anexa Planului național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană în perioada anilor 2017–2019, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1472 din 30.12.2016 și prevede transpunerea Regulamentului nr. 178/2002 al Parlamentului European și al Consiliului

din 28 ianuarie 2002 de stabilire a principiilor și a cerințelor generale ale legislației alimentare, de instituire a Autorității Europene pentru Siguranța Alimentară și de stabilire a procedurilor în domeniul siguranței produselor alimentare, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. 31 din 1 februarie 2002, astfel cum a fost modificat ultima dată prin Regulamentul Uniunii Europene 2017/745 din 5 aprilie 2017 și Regulamentul de punere în aplicare nr. 931/2011 al Comisiei din 19 septembrie 2011 privind cerințele în materie de trasabilitate a alimentelor de origine animală, stabilite în Regulamentul nr. 178 al Parlamentului European și al Consiliului, publicat în Jurnalul Oficial nr. 242 din 20 septembrie 2011.

Scopul prezentului proiect de lege constă în asigurarea unui înalt nivel de protecție a sănătății umane și a intereselor consumatorului privind siguranța alimentelor, ținând cont de diversitatea aprovizionării cu produse alimentare, inclusiv cu produse tradiționale, asigurând funcționarea eficientă a pieței naționale.

Proiectul de lege supus examinării contribuie la consolidarea cadrului juridic și instituțional privind siguranța alimentelor și a hranei pentru animale. Concomitent, proiectul de lege stabilește principii generale de reglementare a domeniilor privind produsele alimentare, precum și hrana pentru animale, în general, siguranța acestora; stabilește și definește domeniile de competență ale Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor privind siguranța produselor alimentare și a hranei pentru animale pe întregul lanț alimentar; stabilește și definește domeniile de competență ale Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale privind sănătatea publică și supravegherea unor categorii de produse cu impact asupra sănătății populației; stabilește drepturile și obligațiile operatorilor din domeniul alimentar, antrenați în producerea, procesarea, depozitarea, transportul, distribuția și comercializarea produselor alimentare, precum și a hranei pentru animale.

Ținem să menționăm că odată cu adoptarea proiectului de lege urmează a fi abrogate prevederile Legii nr. 113/2012 cu privire la stabilirea principiilor și a cerințelor generale ale legislației privind siguranța alimentelor și a Legii nr. 78 privind produsele alimentare și modificate numeroase acte normative.

Pe marginea proiectului de lege au parvenit avize ale comisiilor permanente și Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului. Majoritatea comisiilor permanente s-au pronunțat pentru examinarea și adoptarea proiectului de lege în cadrul ședințelor plenare ale Parlamentului. Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului, în avizul său, a invocat unele obiecții de conținut și tehnică legislativă care vor fi luate în considerare la redactarea proiectului de lege.

Ca urmare a dezbaterilor în cadrul ședinței, autorii proiectului au propus la articolul 35 textul „24 de luni de la data publicării ” de substituit

cu textul „12 luni de la data publicării”. Propunerea a fost susținută de membrii comisiei.

Așadar, reieșind din cele expuse, Comisia agricultură și industrie alimentară, cu votul majorității membrilor săi, propune proiectul de Lege cu numărul de intrare 386 din 9 noiembrie 2018 spre aprobare în primă lectură. Dacă nu vor fi obiecții și propuneri, poate fi adoptat și în lectura a doua.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult, domnule Balan.

Nu sînt întrebări în adresa comisiei.

Vă mulțumim foarte mult pentru prezentarea raportului și sugestiile, propunerile cu care a venit comisia.

Aici se încheie dezbaterile la proiectul nr. 386 din 9 noiembrie 2018 și vom reveni la procedura de vot precum a fost agreat.

Următorul subiect de pe ordinea de zi, subiectul nr. 11, **proiectul de Lege pentru modificarea Legii nr. 161 privind regimul mormintelor și operelor comemorative de război, proiectul nr. 369 din 31 octombrie 2018.**

Este prezentat de domnul Iliev, secretar de stat la Ministerul Apărării.

Vă invităm la tribuna principală, poftiți.

Domnul Vladimir Iliev – *secretar de stat al Ministerului Apărării în domeniul politicilor de dezvoltare a resurselor umane, învățămînt militar și planificare a resurselor:*

Bună ziua!

Stimate domnule Președinte,

Stimați deputați,

Prezint atenției dumneavoastră proiectul Legii pentru modificarea Legii nr. 161/2017 privind regimul mormintelor și operelor comemorative de război.

Astfel, Legea nr. 161/2017 prevede crearea Oficiului național pentru memorie militară în calitate de autoritate administrativă, cu statut de persoană juridică, în subordinea Ministerului Apărării.

În contextul revizuirii structurii instituțiilor din subordinea Ministerului Apărării, Guvernul s-a expus asupra inoportunității constituirii Oficiului național pentru memorie militară în calitate de entitate separată și a optat pentru modificarea legii în sensul substituirii sintagmei „Oficiul național pentru memorie militară” cu sintagma „autoritatea competentă pentru memorie militară”.

Concomitent, conform modificărilor propuse, Guvernul va desemna autoritatea competentă pentru memorie militară care va asigura implementarea politicii statului în domeniul mormintelor și operelor comemorative de război.

În prezent, Instituția Publică „Centrul de Cultură și Istorie Militară” din subordinea Ministerului Apărării îndeplinește atribuțiile ce revin Oficiului național conform legii indicate.

În acest context, rog susținerea proiectului în cauză.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Și întrebări în adresa autorului.

Prima intervenție – din partea domnului Deliu.

Vă rog frumos.

Domnul Tudor Deliu:

Mulțumesc.

Eu am câteva întrebări pentru concretizare. Respectiv, dumneavoastră propuneți ca „Oficiul național pentru memorie militară” să fie înlocuit cu „autoritatea competentă pentru memorie militară”? Așa am înțeles corect, da?

Domnul Vladimir Iliev:

Întocmai.

Domnul Tudor Deliu:

Așa-i. Și mai apoi propuneți că capitolul II se abrogă în întregime. Deci capitolul II se referă la Oficiul național pentru memorie militară, respectiv cum se constituie acest oficiu și care sînt atribuțiile lui, așa-i?

Domnul Vladimir Iliev:

Atribuțiile sînt stipulate în punctul 4.

Domnul Tudor Deliu:

Acuși... Permiteți-mi. Mai apoi veniți cu articolul 19¹ „Atribuțiile autorităților competente pentru memorii militare” care sînt cuvînt în cuvînt atribuțiile Oficiului național, nu-i schimbată nici o literă, care a fost logica acestor schimbări? De ce nu s-a înlocuit, pur și simplu, noțiunea de „Oficiul național pentru memorie militară” cu „autoritate competentă pentru memorie militară” și de păstrat capitolul II?

Fiindcă dumneavoastră nu reglementați cum se formează această autoritate, cine o formează. Ați spus că Guvernul. În lege nu există așa ceva. Deci dumneavoastră îi dați atribuții autorității fără a spune cine-i această autoritate.

Domnul Vladimir Iliev:

Se presupune că ...

Mulțumesc pentru întrebare, domnule deputat.

Deci se presupune că Centrul de Cultură și Istorie Militară va prelua aceste atribuții de autoritate competentă pe viitor.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Domnule Deliu,

Vă rugăm frumos, pentru precizare sau a doua întrebare?

Domnul Tudor Deliu:

Deci legea nu trebuie să presupună, legea trebuie să stabilească. Și eu vreau ca să îmbunătățim acest proiect de lege, nu vin nici cu o critică, pur și simplu încă o dată repet, dumneavoastră schimbați doar denumirea, atribuțiile au rămas fix aceleași care sînt în articolul 7 în actuala lege, dumneavoastră le-ați trecut în articolul 19¹, dar nu reglementați cum se formează această autoritate competentă. O denumiți doar în noțiuni și ați uitat de ea, dar cum ea se formează, cine o formează, din ce constă această autoritate legea nu reglementează. Iată care este problema.

De aceea propunerea mea era următoarea, se păstrează capitolul II. Denumirea „Oficiul național” dumneavoastră ați menționat că în orice caz gramatical se substituie cu tot textul în „autoritate competentă pentru memorie militară”, prevedeți procedura de formare a ei și rămîne articolul 7 cu atribuțiile acestei autorități care cuvînt în cuvînt sînt în articolul 19¹ pe care îl propuneți. Iată care-i toată filozofia acestui proiect.

Domnul Vladimir Iliev:

Am înțeles.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Mai aveți a doua întrebare sau ... ?

A spus dumnealui că a înțeles.

Nu mai sînt alte intervenții sau întrebări.

Vă mulțumim foarte mult, domnule Iliev.

Vă dorim succese și realizări în activitate.

Și-l invităm la tribuna principală pe domnul Hotineanu, președintele comisiei de specialitate, să ne prezinte raportul comisiei.

Domnul Vladimir Hotineanu:

Stimate domnule Președinte,

Doamnelor și domnilor deputați,

Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media, în conformitate cu prevederile articolului 73 din Constituție, a examinat proiectul de Lege nr. 369 privind regimul mormintelor și operelor comemorative de război, aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 1033/2018, Responsabil de prezentarea în Parlament fiind Ministerul Apărării.

Proiectul este elaborat în contextul implementării reformei administrației publice și revizuirea structurii instituțiilor din subordinea Ministerului Apărării. Astfel, proiectul de lege propune modificarea Legii nr. 161 privind regimul mormintelor și operelor comemorative de război, întru stabilirea competenței Guvernului de a desemna autoritatea competentă pentru asigurarea regimului mormintelor și operelor comemorative de război și preluarea de către aceasta a atribuțiilor și funcțiilor în domeniul dat.

Majoritatea comisiilor au avizat proiectul de lege și s-au pronunțat pentru susținerea acestuia. Comisia drepturile omului și relații interetnice a propus respingerea acestuia.

De asemenea, Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului a examinat proiectul de lege și a formulat unele propuneri tehnico-legislative pentru îmbunătățirea textului proiectului de lege.

Expertiza Centrului Național Anticorupție se pronunță pozitiv asupra proiectului de lege, menționând că acesta corespunde interesului public general, deoarece va contribui eficientizării activității și raționalizării cheltuielilor publice în conformitate cu conceptul de reformă a administrației publice centrale.

În cadrul examinării proiectului la ședința comisiei nu au apărut obiecții și propuneri.

Astfel, urmare a prezentării proiectului de către autor și discuțiilor ulterioare, comisia, cu votul majorității membrilor (8–pro, 2–abțineri), susține proiectul de lege și îl propune spre examinare și adoptare în plenul Parlamentului în prima și a doua lectură.

Dar este amendamentul deputatului Tudor Deliu și, după câte am înțeles, secretarul de stat de la Ministerul Apărării acceptă acest amendament, și atunci, într-adevăr, ar fi oportun să-l votăm în prima și în a doua lectură, domnule Președinte.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult, domnule președinte.

Nu sînt întrebări sau subiecte suplimentare ridicate de colegii deputați.

Vă mulțumim foarte mult.

Încheiem aici dezbaterile la proiectul nr. 369 și vom reveni la procedura de vot.

Vă mulțumim frumos.

Dragi colegi,

Încheiem dezbaterile la proiectul nr. 369 din 31 octombrie 2018 și revenim la ora votului ulterior.

Subiectul următor de pe ordinea de zi, subiectul nr. 12, este **proiectul de Lege privind scutirea Inspectoratului General al Poliției de Frontieră din subordinea Ministerului Afacerilor Interne de compensarea unor pierderi cauzate de excluderea din circuitul agricol al unui teren, este vorba despre proiectul de Lege cu numărul de înregistrare 381 din 9 noiembrie 2018.**

Și-l invităm la tribuna principală pe domnul Larionov, secretar de stat în Ministerul Afacerilor Interne.

Vă invităm, poftiți.

Domnul Alexandru Larionov – *secretar de stat al Ministerului Afacerilor Interne în domeniul managementului integrat al frontierei de stat, migrației și azilului, evidenței populației și cetățeniei:*

Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimați deputați,

Proiectul de Lege nr. 381 este inițiativa legislativă a Guvernului și are drept scop scutirea Inspectoratului General al Poliției de Frontieră de compensarea pierderilor cauzate de excluderea din circuitul agricol a unui teren.

Proiectul reprezintă acțiunea întreprinsă drept rezultat al transmiterii terenului cu numărul cadastral 7817112458, cu suprafața de 0,0156 hectare, din proprietatea publică a unității administrativ-teritoriale de nivelul întâi comuna Cosăuți, raionul Soroca în proprietatea publică a statului, în gestiunea Inspectoratului General al Poliției de Frontieră, cu schimbarea categoriei de destinație de la categoria I la categoria a III (destinație specială), cu scopul construirii unui turn pentru instalarea echipamentului de supraveghere fixă a frontierei de stat.

Țin să menționez faptul că necesitatea construirii obiectivului nominalizat vine întru asigurarea intereselor statului, și anume asigurarea securității frontierei de stat.

Proiectul a fost coordonat și avizat pozitiv de către autoritățile de resort. Totodată, implementarea acestui proiect nu necesită careva cheltuieli financiare suplimentare.

Reieșind din cele expuse, rog susținerea acestui proiect.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Domnule Larionov,

Nu sînt întrebări în adresa autorilor.

Vă mulțumim foarte mult.

Succese în activitate.

Domnule Balan, președintele Comisiei agricultură și industrie alimentară, vă invităm respectuos la tribuna principală să ne prezentați raportul comisiei.

Domnul Ion Balan:

Comisia agricultură și industrie alimentară a examinat proiectul de Lege privind scutirea Inspectoratului General al Poliției de Frontieră din subordinea Ministerului Afacerilor Interne de compensarea pierderilor cauzate de excluderea din circuitul agricol a unui teren și comunică următoarele.

Proiectul de lege prevede scutirea Inspectoratului General al Poliției de Frontieră de compensarea pierderilor în sumă de 21 082 lei, cauzate de excluderea din circuitul agricol a terenului cu suprafața de 0,0156 hectare (numărul cadastral 7817112458), situat în comuna Cosăuți, raionul Soroca.

Terenul în cauză a fost transmis, cu acordul consiliului local, din proprietatea publică a unității administrativ-teritoriale Cosăuți în proprietatea publică a statului, în administrarea Ministerului Afacerilor Interne și în gestiunea Inspectoratului General al Poliției de Frontieră, în baza Hotărîrii Guvernului nr. 1001 din 17.10.2018, avînd drept scop construcția unui turn pentru instalarea echipamentului de supraveghere fixă a frontierei de stat.

Pe marginea proiectului de lege menționat au parvenit avize de la comisiile permanente și Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului.

Toate comisiile care au prezentat avize propun proiectul de lege spre examinare și aprobare în cadrul ședinței plenare a Parlamentului.

Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului a propus, în avizul său, unele modificări și completări care au fost acceptate de comisie și se regăsesc în proiectul de lege redactat, parte integrantă a prezentului raport.

Reieșind din cele relatate, Comisia agricultură și industrie alimentară propune proiectul de Lege nr. 381 din 9 noiembrie 2018 privind scutirea Inspectoratului General al Poliției de Frontieră din subordinea Ministerului Afacerilor Interne de compensarea pierderilor cauzate de excluderea din circuitul agricol a unui teren spre adoptare în prima și a doua lectură.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Vă mulțumim foarte mult, domnule președinte Balan.

Încheiem aici dezbaterile la proiectul nr. 381 din 9 noiembrie 2018.

Și vom reveni la procedura de vot.

Doar precizare: ați zis că dacă nu sînt obiecții trecem și la lectura a doua?

Vom întreba colegii dacă nu vor avea obiecții la vot.

Următorul subiect este subiectul nr. 13, **proiectul de Lege pentru modificarea unor acte legislative, proiectul nr. 426 din 22 noiembrie 2018.**

Prezintă proiectul domnul Ciocan, care este și director al Centrului de Implementare a Reformelor în cadrul Guvernului.

Vă invităm la tribuna principală.

Poftiți.

Domnul Iurie Ciocan – *director al Centrului de Implementare a Reformelor:*

Mulțumesc.

Stimate domnule Președinte,

Onorat Parlament,

Propunem spre examinare proiectul de Lege cu privire la aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea unor acte legislative.

Evocăm că prin intermediul Legii nr. 31/2018 funcția de înregistrare a asociațiilor obștești, cu înregistrarea corespunzătoare a acestora în Registrul de stat al persoanelor juridice, a fost preluată de către Agenția Servicii Publice.

Reieșind din faptul că verificarea condițiilor de eligibilitate pentru beneficierea de facilitățile mecanismului de semnare procentuală semnifică inclusiv examinarea informațiilor inserate în Registrul de stat al persoanelor juridice, aflat în posesia Agenției Servicii Publice, precum și considerînd funcția ministerului, și anume Ministerului Justiției, de elaborare a politicilor prin prisma articolului 9 al Legii nr. 98, considerăm judicioasă preluarea de către Agenția Servicii Publice a atribuțiilor conexe mecanismului în speță.

În acest sens, prin intermediul proiectului de lege se propune amendarea articolului 15² alineatul (4) al Codului fiscal, dar și a normelor Legii nr. 837/1996 cu privire la asociațiile obștești și ale Legii nr. 125/2007 privind libertatea de conștiință, de gândire și de religie, prin determinarea certă a entității ce va prelua cererile de participare la mecanismul de desemnare procentuală, va stabili lista beneficiarilor în drept să participe la desemnarea procentuală și va publica această listă pe pagina sa web.

La fel, întru asigurarea implementării imediate a prevederilor propuse prin derogare de la normele articolului 56 alineatul (2) din Legea nr. 100 cu privire la actele normative și ale articolului 7 din Codul fiscal, se propune intrarea în vigoare a proiectului legii la data publicării acestuia în Monitorul Oficial.

Evocăm că implementarea prevederilor propuse prin intermediul proiectului nu va avea impact asupra bugetului public, la fel, nu va duce după sine venituri ratate și proiectul, la etapa de elaborare, a fost coordonat, consultat în modul stabilit de lege.

Domnule Președinte,

Raport încheiat.

Rugăm susținerea proiectului.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult, domnule Ciocan.

Dacă sînt întrebări. Dar se pare că nu sînt.

Vă mulțumim.

Vă dorim succese în activitate.

Și în continuare, o invităm la tribuna principală pe doamna Bacalu, președintele Comisiei administrație publică, să ne prezinte raportul comisiei la acest subiect.

Doamna Elena Bacalu:

Mulțumesc.

Stimate domnule Președinte,

Onorat Plen,

Comisia administrație publică a examinat la ședința sa din 28 noiembrie 2018 proiectul de Lege nr. 426 din 22 noiembrie 2018 pentru modificarea unor acte legislative, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către Guvernul Republicii Moldova, în conformitate cu prevederile articolului 73 din Constituția Republicii Moldova și articolului 47 din Regulamentul Parlamentului și aprobat prin Hotărîrea nr. 1147 din 21 noiembrie 2018.

Comisia sesizată în fond menționează că proiectul de lege a fost elaborat reieșind din prioritățile asumate de către Guvern prin Programul de activitate al acestuia pe anii 2016–2018 privind inclusiv implementarea reformei administrației publice.

Întru realizarea acestui obiectiv, prin Hotărârea Guvernului nr. 911 din 25 iulie 2016 a fost aprobată Strategia privind reforma administrației publice pentru anii 2016–2020, iar prin Hotărârea Guvernului nr. 1351 din 15 decembrie 2016 a fost aprobat Planul de acțiuni pentru anii 2016–2018 pentru implementarea strategiei respective.

Subliniem că Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea nr. 31 din 16 martie 2018 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, prin care au fost operate modificări la prevederile alineatului (1) al articolului 17 din Legea nr. 837/1996 cu privire la asociațiile obștești, cu atribuirea Agenției Servicii Publice a competenței de înregistrare a asociațiilor obștești, filialelor și reprezentanțelor acestora.

De asemenea, modificări au fost efectuate și la prevederile articolului 19 alineatul (1) din Legea nr. 125 din 11 mai 2007 privind libertatea de conștiință, de gândire și de religie, urmare cărora cultul religios se supune înregistrării de stat la Agenția Servicii Publice.

Așadar, potrivit articolului XIX alineatul (2) din Legea nr. 31 din 16 martie 2018 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, Ministerul Justiției împreună cu Agenția Servicii Publice urmau să asigure predarea/primirea dosarelor de evidență ale organizațiilor necomerciale înregistrate, registrelor organizațiilor necomerciale și platformelor electronice pe care se asigură evidența acestora.

În acest context, comisia menționează că respectivul proiect de lege are drept scop ajustarea legislației conexe la prevederile acestuia.

Urmare a discuțiilor asupra proiectului de lege prezentat, în conformitate cu prevederile articolului 63 alineatul (1) litera c) din Regulamentul Parlamentului, comisia sesizată în fond propune Parlamentului pentru examinare și aprobare în primă lectură proiectul de Lege nr. 426 din 22 noiembrie 2018 pentru modificarea unor acte legislative, iar în lipsă de obiecții să fie adoptat și în lectura a doua.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Nu sînt întrebări.

Vă mulțumim foarte mult, doamnă Bacalu, doamnă președinte.

Încheiem aici dezbaterile la proiectul nr. 426 din 22 noiembrie 2018.

Și vom reveni la procedura de vot curînd.

Următorul subiect, subiectul nr. 14 de pe ordinea de zi, **proiectul de Lege pentru ratificarea Memorandumului de înțelegere dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Turcia privind Liceul Teoretic Moldo-Turc „S. Demirel” din Congaz.**

Prezintă proiectul de lege domnul Chistol, secretar de stat al Ministerului Educației, Culturii și Cercetării.

Vă rugăm frumos.

Vă invităm la tribuna principală.

Proiectul nr. 406 din 16 noiembrie 2018.

Domnul Andrei Chistol – *secretar de stat al Ministerului Educației, Culturii și Cercetării în domeniul culturii:*

Vă mulțumesc mult, domnule Președinte.

Onorat Parlament,

Atenției dumneavoastră se propune proiectul de Lege privind ratificarea Memorandumului de înțelegere dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Turcia privind activitatea Liceului Teoretic Moldo-Turc „S. Demirel” din Congaz, semnat la Chișinău la 17 octombrie 2018.

Memorandumul are drept scop stabilirea unui cadru juridic de colaborare și de partajare a responsabilităților între partea moldavă și partea turcă în vederea modernizării și eficientizării procesului educațional în cadrul Liceului Moldo-Turc „S. Demirel” din Congaz.

Astfel, acest liceu activează din 1999. La moment are doar partea de învățământ liceal, studiază 143 de elevi și avem, de asemenea, și 8 profesori din Republica Turcia care studiază în limba engleză disciplinele reale.

Menționez că partea turcă a investit mult în ultimii ani în vederea modernizării acestei instituții, în special reparația căminului, dotarea cu echipament tehnic, precum și materialele educaționale necesare desfășurării activității liceului respectiv.

Conform prevederilor Tratatului, partea moldovenească, bazându-se pe legislația în vigoare, va oferi suport profesorilor din Republica Turcia în legalizarea șederii acestora în Republica Moldova, scutirea de taxe la importul echipamentului tehnic, materialele didactice, instrumentele didactice ș.a.m.d.

În concluzie, solicităm acordul dumneavoastră privind aprobarea acestui Memorandum.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

În continuare, întrebări în adresa autorului.

Și prima intervenție – din partea domnului Bejan.

Vă rugăm.

Domnul Valerian Bejan:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimate autor,

Spuneți, vă rog, dacă, într-adevăr, noi vrem binele acestui liceu și acestor oameni care vor să... din Turcia, lectorilor care vin să citească, poate introducem un punct care ar suna în felul următor: „Se interzice expulzarea învățătorilor turci din Republica Moldova”. (*Rumoare în sală.*)

Mulțumesc.

Domnul Andrei Chistol:

Mulțumesc mult, domnule deputat, pentru întrebare.

Memorandumul respectiv asta și presupune – de a stabili un cadru juridic de colaborare între cele două părți privind, cum am spus, modernizarea și dezvoltarea, în continuare, a procesului educațional în cadrul acestui liceu. Este un angajament reciproc din partea ambelor părți, respectiv, noi sîntem pentru ca acest liceu, într-adevăr, să activeze așa cum ar trebui să activeze o instituție de învățămînt normală.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos.

În continuare, domnule Bejan, dacă aveți precizare sau a doua întrebare.

Domnul Valerian Bejan:

Deci o precizare, de procedură, domnule Președinte.

Am impresia că în sală nu-i cvorum, domnule Președinte. Am impresia că nu-i cvorum în sală.

Domnul Andrian Candu:

Și eu am impresia că este. (*Rîsete în sală.*)

Domnul Valerian Bejan:

Poate verificăm.

Domnul Andrian Candu:

Știți vorba aia: trăim în percepții.

Imediat o să verificăm.

Domnul Valerian Bejan:

Mersi.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc foarte mult.

Aveți tot dreptul, într-adevăr, să solicitați verificarea cvorumului.

Vă mulțumim frumos.

Dacă sînt întrebări în partea autorului?

Nu sînt.

Vă mulțumim foarte mult, domnule Chistol.

Vă dorim succese în activitate.

Pare-mi-se, mai aveți și un alt proiect de lege ulterior.

Dar acum, pe moment, o invităm la tribuna principală pe doamna Ivanov, președintele Comisiei politice externe și integrare europeană, să ne prezinte raportul comisiei la acest subiect.

Doamna Violeta Ivanov:

Stimate domnule Președinte,

Stimați colegi,

Comisia politică externă și integrare europeană a examinat prezentul proiect de lege și constată următoarele.

Memorandumul de înțelegere dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Turcia privind Liceul Teoretic Moldo-Turc „Suleyman Demirel” din Congaz, potrivit alineatului (1) al articolului 11 din Legea privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova, se încadrează în categoria tratatelor internaționale supuse examinării și ratificării de către Parlament.

Memorandumul, întocmit la 17 octombrie 2018, are drept scop crearea condițiilor de colaborare dintre Părți, în vederea sporirii calității și eficienței procesului educațional în cadrul Liceului Teoretic Moldo-Turc „Suleyman Demirel” din Congaz.

Potrivit prevederilor Memorandumului, Liceul Teoretic Moldo-Turc din Congaz este o instituție publică de învățămînt general, care oferă programe de studii liceale cu durata de 3 ani. Admiterea în liceu se va realiza în bază de concurs. Conducerea și personalul didactic vor fi reprezentați de manageri și profesori moldoveni și turci. Activitățile educaționale se vor organiza în limbile turcă, română, rusă și engleză.

În conformitate cu articolul 7 al Memorandumului, Partea turcă va asigura echipamentul tehnic, materiale, instrumente didactice sau orice alte materiale necesare pentru organizarea procesului de instruire și învățămînt în liceu. Partea moldovenească va asigura plasarea mărfurilor respective în regim vamal de import, cu scutirea totală de drepturi de import. De asemenea, Partea moldovenească își asumă angajamentul de a asigura

materiale și instrumentele didactice ce țin de disciplinele predate de profesorii din Republica Moldova.

În vederea respectării prevederilor articolului 78 alineatul (2) din Legea cu privire la actele normative, comisia consideră necesar de a aduce titlul legii și textul articolului 1 în concordanță cu formula oficială a Memorandumului și propune în denumirea acestuia de a substitui sintagma „S. Demirel” cu sintagma „Suleyman Demirel”, așa cum prevede legea.

Ținând cont de cele expuse, Comisia politică externă și integrare europeană propune Parlamentului ratificarea Memorandumului prin adoptarea unei legi organice în prima și a doua lectură.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Doamnă președinte Ivanov,

Vă mulțumim foarte mult.

Încheiem aici dezbaterile la proiectul nr. 406 din 16 noiembrie 2018.

Și revenim foarte curând la procedura de vot.

Și în continuare, următorul subiect pentru ordinea de zi, subiectul nr. 15, **proiectul de Lege pentru modificarea unor acte legislative, proiectul nr. 387 din 12 noiembrie 2018.**

Prezintă, la fel, acest proiect de lege domnul Chistol, secretar de stat de la Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

Vă rugăm frumos, poftim, vă invităm la tribuna principală.

Domnul Andrei Chistol:

Mulțumesc mult, domnule Președinte.

Stimați deputați,

Atenției dumneavoastră se propune proiectul de Lege cu privire la modificarea unor acte legislative, care intervine după adoptarea în 2017 a Legii nr. 160 cu privire la biblioteci.

Conform prevederilor articolului 42 alineatul (2) al acesteia, Guvernul, în termen de 6 luni de la data publicării prezentei legi, va înainta Parlamentului propuneri pentru aducerea legislației în vigoare în concordanță cu prezenta lege.

Astfel, proiectul respectiv propune modificarea Legii nr. 435, Legii nr. 436 și Legii nr. 136 cu un articol care asigură corelarea dintre actele legislative respective și Legea nr. 160 cu privire la biblioteci. Totodată, se propun și unele modificări la Legea cu privire la biblioteci, reieșind din analiza care a fost făcută ulterior.

Astfel, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării consideră indispensabil adoptarea Legii cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative, în contextul modernizării bibliotecilor din Republica Moldova și va asigura concordanța și corelația actelor legislative existente cu Legea nr. 160 cu privire la biblioteci.

Prin urmare, a fost necesar de a evidenția atribuțiile pe care le au autoritățile publice locale și ridicarea acestora la un nivel mai înalt, în special în domeniul organizării și funcționării bibliotecilor publice care sînt în stricta subordonare ale acestora.

Solicit suportul dumneavoastră privind aprobarea acestui proiect de lege.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Și în continuare, întrebări în adresa autorului.

Și prima intervenție – din partea domnului Țap.

Vă rog frumos, poftiți. *(Gălăgie în sală.)*

Domnul Iurie Țap:

Noi am discutat în comisie și cu referire la avizele Ministerului Justiției, dar și Ministerului Finanțelor, întrebarea mea este... și acelor discuții: ați acceptat, totuși, ca să amendăm proiectul, pentru că ele nu aduc plusvaloare, nu corespund doctrinar, dar și din punct de vedere legal?

Domnul Andrei Chistol:

Mulțumesc mult, domnule deputat, pentru întrebare.

Într-adevăr, noi am discutat și în comisie, așa cum am spus și eu adineaori, interesul nostru a fost, într-adevăr, de a ridica și de a evidenția rolul pe care îl au autoritățile locale în asigurarea activității bibliotecilor publice. Și în contextul în care noi, timp de 6 ani deja, am implementat un program privind modernizarea acestor biblioteci, iar autoritățile locale au fost parte importantă a implementării acestui program, avem peste 500 de mii de dolari doar contribuția APL-ului. De asta, bazîndu-ne pe rezultatele acestui program și pe interesul nostru de a consolida și de a dezvolta în continuare aceste instituții, aici și a fost... de aceea și mizăm în continuare pe suportul dumneavoastră în a aproba aceste completări și modificări.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Țap,

Vă rugăm frumos, dacă aveți a doua întrebare sau precizare.

Vă rugăm frumos, poftiți.

Domnul Iurie Țap:

O să precizez/comentez fără a doua întrebare.

Stimați colegi, în special cei de la ministerul de resort,

Este un subiect foarte important – consolidarea rolului bibliotecilor și vă vom susține.

Doar atenție la comentariu. De fapt, Strategia națională de descentralizare spunea foarte clar: instituirea unui nou mecanism juridic instituțional de alocare a competențelor. Competențele se alocă autorităților publice locale, prin legi speciale: Legea nr. 435 privind descentralizarea administrativă, în cazul dat. Asta este.

Și dumneavoastră scrieți aici în câteva locuri, articolele 1 și 2, alocarea competenței. Legea sectorială nu alocă competență. Și dacă vă uitați la textul care este în lege, aceasta nu este competență.

Dacă vă uitați la Legea descentralizării din România, foarte clar: „Administrarea instituțiilor de cultură de interes local”. Puteți să vă uitați și în altă parte. Aceasta este competența, domeniul.

Domnul Andrian Candu:

Cer scuze, puteți continua, mai ales luând în considerare... e ultima precizare.

Poftiți.

Domnul Iurie Țap:

Mulțumesc.

Deci ca să fie din punct de vedere doctrinar corect, este unu, pentru că aici, cu această abordare, nu pot s-o accept, fiindcă nu este corect absolut.

Și pe de altă parte, dacă o să vă uitați... de fapt, am făcut trimitere la articolul 1 și la articolul 2, veniți să dublați niște lucruri. Noi ce trebuie să facem, trebuie să revedem Legea nr. 435 pentru a formula, pentru că ea este învechită, este depășită total, în contextul Acordului de Asociere și în contextul articolului 23 al Titlului IV care prevede expres dezvoltarea funcțională și instituțională a administrației publice locale. Iată ce trebuie să facem noi. Și vă rog să acceptați, pentru că nu aduce plusvaloare. Și, principalul, nu este corect. Nu pot accepta chiar dacă sună frumos.

Ceea ce trebuie să facem, stimați colegi, e să creștem veniturile proprii ale autorităților locale care să poată achiziționa carte, care să poată digitaliza anumite servicii, care să poată, într-adevăr, dezvolta biblioteca așa cum spuneți în Legea cu privire la biblioteci și este foarte bine spus. Aceasta trebuie să o facem.

Domnul Andrei Chistol:

Domnule deputat,

Mulțumesc mult.

Eu de aceea și am menționat de programul „Novateca”. Noi pe asta și ne-am axat, anume pe informatizarea bibliotecilor, pe dotarea sau pe plasarea serviciilor publice în aceste instituții, care credem că ele trebuie să rămână și să fie viabile pentru activitatea comunității locale.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos.

Domnule Deliu,

Vă rugăm frumos, poftiți.

Domnul Tudor Deliu:

Am să continui ceea ce a întrebat și domnul Țap. De fapt, eu și în comisie m-am pronunțat asupra acestui proiect, însă nu am reușit să perfectez un amendament, de aceea o să mă expun aici.

Eu nu văd necesitatea modificării articolului 14, articolului 43, articolului 6, mă refer la Legea nr. 436, la competențele consiliului local și la competențele consiliului raional, respectiv la Legea privind statutul municipiului Chișinău. Și încerc să argumentez de ce.

Atît în articolul 14, cît și în articolul 43 există aceste competențe, există, deoarece consiliul de nivelul întâi e responsabil de acțiunile culturale ș.a.m.d., biblioteci și, respectiv, la articolul 43... Și cu atît mai mult că este și o altă prevedere „poate îndeplini și alte atribuții în conformitate cu legea”. Legea cu privire la biblioteci stabilește competențele acestor autorități. De ce e necesar să mai includem aici aceste competențe, dacă ele sînt? Deci eu aș propune ca articolul 2, articolul 3 îndeobște să fie exclus din acest proiect de lege, deoarece repetă niște reguli care de acum sînt stabilite.

Și mă refer și la articolul 4. Eu m-am expus aici, dacă dumneavoastră veniți cu această modificare, se pare că ar trebui să modificați nu articolul 4 unde-s competențele proprii, dar articolul 6, că-s competențe delegate. Fiindcă dacă veniți și le dați alte competențe, le delegați. Iar dacă le delegați, există articolul 10 din Legea nr. 436 care expres prevede că trebuie să le dați și mijloacele financiare necesare, dar aici în proiect eu nu văd lucrul acesta. De aceea eu cred că e prea crud acest proiect și cu dînsul încă mai trebuie de lucrat sau îl reîntoarceți în comisie pentru a fi definitivat.

Mulțumesc.

Domnul Andrei Chistol:

Mulțumesc mult, domnule deputat, pentru întrebare.

Noi, indirect, de fapt, contribuim financiar la activitatea bibliotecilor. Cunoașteți că noi anual achiziționăm carte care, ulterior, este transferată către autoritățile publice de nivelul al doilea, respectiv, nivelul întâi. Deci noi indirect contribuim financiar la activitatea acestor biblioteci.

Cum am spus, încă o dată, noi am încercat să evidențiem clar rolul autorităților locale în relația cu bibliotecile care sînt instituții publice fie în subordinea sau în cadrul administrației publice locale.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Domnule Deliu,

Dacă mai aveți un comentariu? Nu.

Vă mulțumim foarte mult.

Vă mulțumim foarte mult, domnule Chistol.

Aici se încheie sesiunea de întrebări-răspunsuri în adresa autorului.

Și îl invităm la tribuna principală de domnul Hotineanu, președintele Comisiei cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media, pentru a ne prezenta raportul comisiei.

Domnul Vladimir Hotineanu:

Stimate domnule Președinte,

Doamnelor și domnilor deputați,

Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media, în conformitate cu prevederile articolului 27 din Regulamentul Parlamentului, a examinat proiectul de Lege nr. 387, înaintat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării și, reieșind din competențele funcționale, comunică următoarele.

Proiectul de lege propus Parlamentului este o continuitate a implementării Legii nr. 160 cu privire la biblioteci. Modificările la actele legislative privind descentralizarea administrației, Legea nr. 436 privind administrația publică locală, Legea nr. 136 privind statutul municipiului Chișinău prevăd reglementări ce vizează activitatea autorităților administrației publice locale, care asigură, promovează și dezvoltă serviciile de biblioteci în unitățile administrativ-teritoriale în limita competențelor atribuite de Legea nr. 160/2017.

Urmare a dezbaterilor, Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media, cu votul unanim al membrilor (7 „pro”), propune proiectul de Lege nr. 387 spre examinare și adoptare în plenul Parlamentului în primă lectură și dacă nu vor fi alte amendamente și în lectura a doua. Și foarte important este ca Ministerul Educației, Culturii, și Cercetării să se expună asupra amendamentului domnului Deliu, care deja a fost prezentat și atunci dacă nu vor fi aceste... vor fi acceptate, să votăm și în primă lectură, și în a doua lectură, fiindcă este un proiect mai mult tehnic decît un proiect care conceptual schimbă activitatea bibliotecilor.

Vă mulțumesc.

Domnule președinte...

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult, domnule președinte Hotineanu.

Vă mulțumim foarte mult.

Și în continuare, o rugăm pe doamna Bacalu, președintele Comisiei administrație publică, să ne prezinte coraportul comisiei.

Doamna Elena Bacalu:

Stimate domnule Președinte,

Stimați colegi deputați,

Comisia administrație publică a examinat la ședința sa din 28 noiembrie 2018 proiectul de Lege nr. 387 din 12 noiembrie 2018 pentru modificarea unor acte legislative, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către Guvernul Republicii Moldova, în conformitate cu prevederile articolului 73 din Constituția Republicii Moldova și articolului 47 din Regulamentul Parlamentului.

Comisia menționează că prezentul proiect de lege amendează trei acte legislative care reglementează activitatea autorităților administrației publice locale cu dispoziții referitoare la asigurarea, susținerea și dezvoltarea serviciilor de bibliotecă în unitățile administrativ-teritoriale.

Totodată, se propun modificări la Legea nr. 160/2017 cu privire la biblioteci, preponderent la capitolul managementul și personalul bibliotecilor publice.

În acest context, comunicăm că Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea nr. 160/2017, prevederile căreia stabilesc expres care sînt atribuțiile autorităților abilitate cu competențe în domeniul serviciilor de bibliotecă.

De asemenea, subliniem că dispozițiile articolului 4 din Legea nr. 435/2006 privind descentralizarea administrativă reglementează domeniile proprii de activitate ale autorităților publice locale în care se regăsește inclusiv domeniul nominalizat, acesta fiind încadrat în domeniul de activitate culturală. Consecvent, remarcăm că prevederile articolelor 14 și 13 din Legea nr. 436/2006 privind administrația publică locală, dar și cele ale articolului 6 din Legea nr. 136/2016 privind statutul municipiului Chișinău, stabilesc clar competențele autorităților publice locale, cît și realizarea altor competențe stabilite de lege.

În cadrul discuțiilor supra, deputatul Iurie Țap a recomandat autorului revizuirea oportunității modificărilor respective.

Referitor la articolul 4 din proiect, atenționăm că noile funcții de conducere care se instituie în domeniul serviciilor de bibliotecă necesită să

fie corelate cu prevederile proiectului de Lege nr. 397 din 13 noiembrie 2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar.

Prin urmare, se propune ca în cadrul definitivării proiectului, Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media, care este comisia sesizată în fond, să ia în considerare amendamentele, propunerile și obiecțiile înaintate.

Urmare a dezbatelor, voturile membrilor comisiei s-au divizat în felul următor: cinci deputați au votat pentru susținerea proiectului de lege și patru deputați s-au abținut. Astfel, decizia de aprobare în primă lectură a proiectului de Lege nr. 387 din 12 noiembrie 2018 rămîne la latitudinea Parlamentului.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Domnule președinte Deliu,

Aveți întrebare în adresa comisiei coraportoare?

Vă rog frumos, poftiți.

Domnul Tudor Deliu:

Da, am o întrebare pentru clarificare. De fapt, doamna președinte, de acum, parțial a răspuns.

Dacă nu mă înșeală memoria, doamnă Bacalu, în Legea cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar nu există funcția de director adjunct, sau eu greșesc ceva? Și de aceea introducînd în această lege va necesita modificări și acolo, așa să înțeleg corect?

Domnul Andrian Candu:

Doamnă Bacalu,

Vă rog frumos.

Doamna Elena Bacalu:

Mulțumesc.

Ați înțeles corect. Cu adevărat, în Legea cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar nu există funcția de director adjunct.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Deliu,

Aveți ceva de precizat?

Vă mulțumim foarte mult.

Aici se încheie dezbaterea la proiectul nr. 387 din 12 noiembrie 2018 și revenim la procedura de vot, precum a fost agreat, la ora 13.00.

Și în continuare, dragi colegi, dacă permiteți am să trecem ...

Numai puțin, domnule Sîrbu.

Revenim la ordinea de zi, doar ar fi bine înainte de votul de la ora 13.00 să mai examinăm câteva subiecte pentru lectura a doua ce ține de domeniul social.

O vedeți lângă dumneavoastră pe doamna președinte Buliga care este nerăbdătoare și-i mulțumim foarte mult pentru contribuție.

Primul subiect din supliment este **proiectul de Lege pentru modificarea Legii nr. 289 privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale.**

Vă invităm la tribuna principală pentru a prezenta **raportul comisiei la proiectul nr. 409 din 19 noiembrie 2018, proiect de lege aflat în lectura a doua.**

Doamnă Buliga, președintele Comisiei protecție socială, sănătate și familie,

Vă rugăm frumos, prezentați raportul comisiei.

Dar să aveți cu dumneavoastră eventual materialele și pentru următoarele subiecte.

Doamna Valentina Buliga:

Domnule Președinte,

Stimați colegi,

În cadrul comisiei, în ședința de ieri, a fost examinat raportul pentru lectura a doua. În comisie au parvenit 7 avize ale comisiilor permanente, care s-au pronunțat pentru examinarea și adoptarea acestuia în cadrul ședinței plenare a Parlamentului.

Amendamentele parvenite pe marginea proiectului de lege, precum și propunerile Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului, ce țin de tehnica legislativă și cele de ordin redacțional, au fost examinate în cadrul ședinței comisiei, iar rezultatele examinării sînt expuse în sinteza propunerilor și obiecțiilor la acest proiect, care este parte integrantă.

Dar doresc să menționez că punctul 4 din sinteză se acceptă și aceleași modificări se vor face în proces de redactare la articolul 18 alineatul (1) litera b).

În rezultatul dezbaterilor, Comisia protecție socială, sănătate și familie, cu majoritatea voturilor membrilor, propune proiectul de lege pentru adoptare în a doua lectură.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos, doamnă președinte.

Se pare că nu sînt întrebări în adresa comisiei.

Iată de ce încheiem dezbaterile la proiectul de Lege nr. 409 din 19 noiembrie 2018 și vom reveni la procedura de vot pentru lectura a doua în timpul cel mai apropiat.

Următorul subiect de pe ordinea de zi din supliment este **proiectul nr. 424 din 22 noiembrie 2018, proiectul de Lege pentru modificarea unor acte legislative, la fel proiect de lege aflat în lectura a doua.**

Vă rog frumos, doamnă președinte, să ne prezentați raportul comisiei.

Doamna Valentina Buliga:

Domnule Președinte,

Comisia protecție socială, sănătate și familie la fel, în ședința de ieri, a examinat pentru lectura a doua proiectul de Lege pentru modificarea unor acte legislative. În urma discuțiilor purtate pe marginea proiectului de lege menționat, membrii comisiei comunică următoarele.

Scopul proiectului este asigurarea protecției durabile a cetățenilor de orice amenințare generată de activitatea neconformă a sistemului farmaceutic sau a părților sale componente.

În comisie, la fel, au parvenit avizele consultative ale comisiilor parlamentare, Direcției generale juridice, care se pronunță în favoarea adoptării proiectului.

În avizul Guvernului din 28 noiembrie 2018 sînt menționate unele propuneri de ordin redacțional, care au fost examinate de către membrii comisiei și au fost incluse în sinteza amendamentelor și propunerilor, parte integrantă a prezentului raport.

Ținînd cont de cele menționate, comisia propune adoptarea în lectura a doua a proiectului menționat.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Nu sînt întrebări în adresa comisiei.

Iată de ce încheiem dezbaterile la proiectul nr. 424 din 22 noiembrie 2018 și vom reveni foarte curînd la procedura de vot.

Următorul subiect din supliment, subiectul nr. 3, **proiectul de Lege cu privire la acordarea suportului unic unor beneficiari de pensii, proiectul nr. 432 din 27 noiembrie 2018, la fel aflat în lectura a doua.**

Vă rugăm, doamnă Buliga, să ne prezentați raportul comisiei.

Doamna Valentina Buliga:

Comisia protecție socială, sănătate și familie, în conformitate cu atribuțiile sale funcționale, a examinat în lectura a doua proiectul de Lege cu privire la acordarea suportului unic unor beneficiari de pensii. Și în urma discuțiilor purtate pe marginea proiectului de lege menționat, comisia comunică următoarele.

Proiectul propune acordarea unui suport unic în sumă de 600 lei pentru beneficiarii de toate tipurile de pensii stabilite până la 1 decembrie 2018, al căror cuantum nu depășește 2000 lei.

În avizul Guvernului, aprobat la 28 noiembrie curent, se propun unele amendamente și propuneri la proiectul de lege. Articolul V se propune de completat cu două alineate noi care prevăd derogări de la prevederile articolului 70, alineatul (5) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181/2014, prin care se permite bugetului asigurărilor sociale de stat utilizarea în anul 2019 a soldului de mijloace din transferurile de la bugetul de stat în 2018 alocate pentru acest scop. Cu suma respectivă se permite depășirea cheltuielilor bugetului asigurărilor sociale de stat, aprobate pentru 2019.

Ca urmare, proiectul a fost completat cu două articole V și VI, prin care se propune modificarea Legii bugetului de stat pentru anul 2018 nr. 289 și Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2018.

Toate propunerile parvenite de la Guvern au fost incluse în sinteza amendamentelor și propunerilor, ca parte componentă a prezentului raport.

Cu votul unanim, membrii Comisiei protecție socială, sănătate și familie propun adoptarea proiectului de lege menționat în lectura a doua.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult, doamnă președinte Buliga.

Nu sînt întrebări în adresa comisiei.

Încheiem aici dezbaterile la proiectul nr. 432 din 27 noiembrie 2018 și vom reveni la procedura de vot curînd.

Următorul subiect...

Domnule președinte Hotineanu,

Dacă am putea să vă rugăm cele două proiecte care sînt pentru lectura a doua, și anume subiectul nr. 4 din supliment, **proiectul nr. 37 din 15 februarie 2018, proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Codului educației, aflat în lectura a doua.**

Dacă ați putea să ne prezentați raportul comisiei.

Domnul Vladimir Hotineanu:

Stimate domnule Președinte,

Doamnelor și domnilor deputați,

Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media a examinat amendamentele și propunerile la proiectul de lege nominalizat și, reieșind din atribuțiile și competențele funcționale, comunică următoarele.

Proiectul de lege, prezentat cu titlu de inițiativă legislativă de un grup de deputați, a fost aprobat în prima lectură în ședința plenară din 20.07.2018. Scopul proiectului este de a oferi liceenilor o sesiune suplimentară pentru susținerea examenelor de bacalaureat. La dezbaterile proiectului în prima lectură autorul proiectului, deputatul Valeriu Ghilețchi, a acceptat propunerile deputaților ca sesiunea repetată să fie propusă pentru a doua jumătate a lunii august.

Propunerile deputaților și cele expuse în avizul Guvernului au fost examinate și sînt reflectate în sinteza propunerilor și obiecțiilor, anexă a prezentului raport.

Pentru propunerea de adoptare a proiectului de Lege nr. 37 din 15.02.2018 în lectura a doua au votat 3 membri, iar 4 membri au votat „împotriva”.

Comisia nu a luat nici o decizie și proiectul rămîne la latitudinea Parlamentului.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Nu sînt întrebări.

Încheiem dezbaterile la proiectul nr. 37 din 15 februarie 2018 și vom reveni la procedura.

Și vă rugăm foarte mult să ne prezentați și raportul comisiei la cel de-al doilea, următorul subiect de pe ordinea de zi, **subiectul nr. 5 din supliment, proiectul nr. 164 din 25 mai 2017, la fel pentru modificarea și completarea Codului educației.**

Domnul Vladimir Hotineanu:

Domnule Președinte,

Doamnelor și domnilor deputați,

Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media a examinat proiectul de Lege nr. 164 din 25.05.2017, prezentat cu titlu de inițiativă legislativă de un grup de deputați și, reieșind din atribuțiile și competențele funcționale, comunică următoarele.

Proiectul de lege a fost aprobat în prima lectură în ședința plenară din 20 iulie 2018. Autorii proiectului propun o diferențiere la formarea Consiliului de dezvoltare strategică pentru instituțiile de învățământ publice și pentru instituțiile de învățământ private, cu stabilirea formei de remunerare a membrilor Consiliului de dezvoltare strategică într-o instituție de învățământ privată.

Autorul proiectului, deputatul Valeriu Ghilețchi, a acceptat propunerile și modificările din avizul Guvernului.

Pentru lectura a doua propunerile Guvernului și ale deputaților, care prevăd componența numerică și nominală a Consiliului pentru dezvoltare strategică instituțională a unei instituții de învățământ private, au fost examinate și sînt reflectate în sinteza obiecțiilor și propunerilor, anexa prezentului raport.

Pentru propunerea de adoptare a proiectului de Lege nr. 164 în lectura a doua au votat 4 membri ai comisiei: 2 au votat „împotriva” și 1 s-a abținut.

Comisia nu a luat nici o decizie și proiectul rămîne la latitudinea Parlamentului.

Vă mulțumesc pentru atenție.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Nu sînt întrebări în adresa comisiei.

Vă mulțumim foarte mult, domnule președinte Hotineanu.

Înceiem aici dezbaterile la proiectul nr. 164 din 25 mai 2017 și vom reveni la procedura de vot foarte curînd.

Dragi colegi,

Să revenim la ordinea de zi de bază, și anume la subiectul numărul... înțeleg că inițial e subiectul nr. 17, proiectul nr. 422, cu el ar trebui să începem, fiindcă este proiectul de bază și celălalt e deja unul auxiliar.

Respectiv, **proiectul nr. 422 din 22 noiembrie 2018, proiectul de Lege privind protecția datelor cu caracter personal.**

Este prezentat de unul din autori.

Domnule Sîrbu,

Vă invităm la tribuna principală.

Aici, în sală, în loja instituțiilor independente sînt și colegii de la Centrul pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, și experții care au lucrat la această lege și dacă vor fi întrebări ei ne sînt nouă la dispoziție.

Le mulțumim foarte mult că au avut răbdarea să aștepte pînă acum.

Domnule Sîrbu,

Vă rugăm.

Poftiți.

Domnul Serghei Sîrbu:

Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Stimați colegi,

Prezint atenției dumneavoastră proiectul de Lege cu privire la protecția datelor cu caracter personal, lege în redacție nouă, care a fost elaborat de către Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal împreună cu experții, inclusiv experții străini în acest sens.

Țin să menționez că actuala Lege privind protecția datelor a transpus Directiva 95/46/Consiliului European care la moment este deja abrogată de un nou document.

Țin să menționez că în anul 2016, Parlamentul European și Consiliul a adoptat pachetul de reformă legislativă privind protecția datelor cu caracter personal care a intrat în vigoare la 25 mai 2018.

Regulamentul Parlamentului European din 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date a abrogat acea Directivă din '95.

De asemenea, țin să menționez că prin Directiva 2016/680 a Parlamentului European privind protecția datelor cu caracter personal a aprobat competențele în scopul prevenirii, depistării, investigării sau urmării penale a infracțiunilor sau a exercitării pedepselor și privind libera circulație a acestor date. Deci este o altă directivă care urmează și Republica Moldova și-a asumat angajamentul de a fi transpuse.

Trebuie să menționăm că legislația Republicii Moldova la moment nu are o conexiune cu legislația Uniunii Europene și se înregistrează o deficiență majoră de reglementare care să rezoneze cu reglementările dreptului comunitar european în materie de protecție a datelor cu caracter personal și care să ofere o protecție sigură persoanelor în privința prelucrării acestor date.

Deci elementul primordial în acest sens este că prin elaborarea acestor două proiecte de legi din domeniul protecției datelor cu caracter personal este în concordanță cu acele reglementări noi ale dreptului comunitar european și, pe scurt, cu acel nou GDPR european care a intrat în vigoare în luna mai 2018.

Doar câteva teze de bază care sînt noutățile acestui pachet de legi.

În primul rînd, o chestie novatoare și importantă este că subiecților de date, persoane fizice, se asigură o protecție și un control mai sigur în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal.

Așadar, în vederea consolidării drepturilor cetățenilor în raport cu operațiunile de prelucrare a datelor cu caracter personal care-i vizează, au fost dezvoltate drepturile existente și extinsă o nouă paletă a drepturilor subiectului care include dreptul la portabilitatea datelor, dreptul la ștergerea datelor, așa-numitul drept de a fi uitat, dreptul la rectificarea datelor și altele.

Drept urmare, subiectul de date devine mult mai informat, mult mai înzestrat cu pîrghii legale de a efectua un control eficient asupra datelor sale personale.

În altă ordine de idei, ținînd cont de evoluțiile tehnologice rapide și de globalizare amplă a colectării și a schimbului de date personale, de dezvoltate a planurilor referitoare la o piață unică digitală, tehnologia de tip cloud computing, „internetul obiectelor”, volumele mari de date și alte tehnologii supune principiile privind protecția datelor la noi presiuni, simțindu-se nevoia unei gîndiri noi privind modul în care sînt aplicate, nu în ultimul rînd, avînd în vedere numărul impunător de lacune care există astăzi în legislația actuală, pe de o parte, iar pe de altă parte, cerințele față de asigurarea securității datelor cu caracter personal la prelucrarea acestora în cadrul sistemelor informaționale de date.

De asemenea, este importat că astfel se va prevedea o modalitate mult mai clară de prelucrare a datelor cu caracter personal, realizarea și implementarea cerințelor de securitate oferind operatorilor o marjă mai mare de a decide și de a asigura securitatea acestora conform noilor tendințe.

În lumina celor reflectate este de menționat și reforma instituției consimțămîntului care, spre deosebire de actuala legislație, este valabil doar dacă este manifestat în formă scrisă sau electronică conform cerințelor documentului electronic.

Astfel, consimțămîntul va trebui acordat printr-o acțiune neechivocă care să constituie o manifestare liber exprimată, specifică, în cunoștință de cauză și clară a acordului persoanei vizate pentru prelucrarea datelor sale cu caracter personal.

De asemenea, pachetul de legi prevede și un capitol dedicat organelor de ocrotire a legii. Și ținem să remarcăm că la 28 aprilie 2016 a fost adoptată Legea nr. 87 prin care au fost operate modificări și completări la mai multe legi, fiind inserate dispoziții legale ce vizează prelucrarea datelor cu caracter personal în sectorul polițienesc. Vorbim aici de Codul de procedură penală, alte legi.

Însă, avînd în vedere caracterul general al acestor modificări care nu sînt de natură să excludă ambiguitățile la aplicare, proiectul de lege vine în acest sens să stabilească foarte clar competențele și atribuțiile în acest segment.

De asemenea, o noutate ce ține de înregistrarea în calitate de operator de date cu caracter personal, prezentul proiect de lege prevede excluderea obligației persoanelor juridice de drept privat sau public care prelucrează date cu caracter personal de a se înregistra la Centru în calitate de operator. Avînd în vedere necesitatea simplificării procedurii interne, operatorii de date vor stabili măsuri de securitate de sine stătător. Astfel, va fi o procedură mult mai simplificată.

De asemenea, avem capitole ce țin de reglementarea cooperării internaționale în materie de date cu caracter personal. Tot aici urmează de a specifica că inclusiv organele de ocrotire a legii vor avea posibilitatea efectuării unor transferuri de date în domeniul cooperării juridice în materie penală.

Reglementările din urmă sînt chemate să simplifice organelor de drept mecanismul de cooperare și schimbul de date personale pentru a putea să-și îndeplinească atribuțiile sau să-și execute sarcinile respective.

Ținem să menționăm că unificarea practicilor de prelucrare a datelor cu caracter personal cu cele ale Uniunii Europene va da posibilitatea Republicii Moldova să fie recunoscută de către Comisia Europeană drept un stat care asigură un nivel adecvat de protecție similar cu cel din statele Uniunii Europene și, ca consecință, va da posibilitatea sectorului real al economiei să se dezvolte într-o dinamică avansată.

O asemenea procedură nu poate avea loc fără a avea o reglementare temeinică și conformă legislației naționale în domeniul protecției datelor cu caracter personal.

Stimați colegi,

La final aș vrea să menționez că, într-adevăr, este un domeniu destul de complex, destul de complicat, dar este unul foarte necesar, anume în lumina dezvoltării tehnologiilor și globalizării, digitalizării, tot ce ține de date personale.

Datele personale sînt peste tot, ele ne înconjoară și evident că ține expres de protecția vieții private și vieții intime a fiecărei persoane și în acest caz, evident, o protecție a acestora este indispensabil necesară, deoarece consecințele negative, dacă nu sînt respectate cerințele ... ar putea fi grave.

Eu nu aș vrea să îmi aduc aminte de niște cazuri răsunătoare din practica Republicii Moldova, atunci cînd au fost distruse vieți omenești, dat fiind că nu s-a respectat viața privată a oamenilor.

Îmi aduc aminte cu groază despre cazul unei profesoare de la Ungheni și îmi aduc aminte cu groază despre zecile de mii de date personale care... a persoanelor care, de la un operator de telecomunicație, au fost făcute publice și care, practic, nu a răspuns pentru acestea, și multe, multe altele. De aceea cred că este important ca să avem un cadru legal necesar în acest sens.

O chestie importantă și care, poate, a stîrnit anumite discuții este majorarea sancțiunilor ce ține de încălcarea legislației. Vreau să vă spun că, în comparație cu proiectul inițial, sancțiunile au fost... micșorate de 10 ori și ele vor fi puse în aplicare gradual timp de 4 ani, deoarece înțelegem că sînt destul de mari, dar, bine, în Uniunea Europeană sînt de 100 de ori mai mari. Dar este un proiect important și sperăm foarte mult să fie susținut pentru prima lectură.

La lectura a doua, sîntem gata să discutăm, inclusiv cu organele de drept care deja vin cu amendamente inclusiv ce ține de prelucrarea datelor cu regim „secret de stat”, avem amendamente și de la Serviciul de Informații și Securitate și vom lucra ca să găsim cel mai bun compromis în acest sens la lectura a doua.

Dacă vor fi careva întrebări mai în detaliu, sînt colegii de la Centru și experții care au lucrat la acest proiect de lege.

Rog susținerea.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Da. Vă mulțumim foarte mult.

Dragi colegi,

Doar ca o mențiune, aș vrea să fac o remarcă. În aceste zile au fost mai multe declarații și mai multe apeluri, inclusiv din partea societății civile sau a organizațiilor obștești în domeniul mass-mediei. La fel, am primit anumite îngrijorări din partea delegației Uniunii Europene, spunînd sau menționînd că aceste legi nu sînt întru totul în conformitate cu Directiva Europeană.

Bineînțeles, în acest Parlament, probabil, n-o să găsim experți și foarte buni specialiști în domeniul datelor cu caracter personal. Dar, în același timp, am menționat și public, și o facem și acum astăzi că aceste proiecte de legi vor fi examinate și dezbătute doar și doar în primă lectură. De altfel, dacă n-o facem în primă lectură, ele își pierd valabilitatea legislativă și munca depusă de experți atunci va rămîne în van. Iată de ce, după aprobarea acestora, eventual, în prima lectură, dezbateri publice, expertiză suplimentară va fi necesară și, cu siguranță, se va organiza pentru ca aceste legi să fie în conformitate deplină cu Directivele Uniunii Europene.

În continuare, domnul Boțan.

Vă rugăm frumos, poftiți.

Domnul Roman Boțan:

Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Este evident că eforturile de îmbunătățire a legislației în domeniul protecției datelor cu caracter personal este unul care trebuie să tindă la perfecționarea legislației în conformitate cu Directivele Europene și toate vocile, în acest sens, trebuie auzite, inclusiv cele ale societății civile, la fel cum a menționat și domnul Președinte.

Din ceea ce-am văzut, întrebarea mea ține... e de natură tehnică. Pe pagina Parlamentului nu este publicat nici avizul Guvernului, nici raportul de expertiză anticorupție a Centrului Național Anticorupție. Vreau să vă întreb dacă aceste acte sînt?

Vă mulțumesc.

Domnul Serghei Sîrbu:

Domnule deputat,

Avizul... toate avizele tuturor instituțiilor sînt, sînt și publicate pe site-ul Parlamentului. A fost și expertiza CNA-ului, doar că a fost expertiza CNA-ului la un proiect anterior. A mai suferit modificări acest proiect nu esențial. Și CNA-ul va trebui să mai vină cu o nouă expertiză, deja reieșind din acele modificări pe care le-am operat, deoarece proiectul s-a aflat mult timp... cred că vreun an jumătate, inclusiv la Ministerul Justiției. Nu s-a reușit să fie înaintat din partea Guvernului. A fost inițiat de către deputați. Cu siguranță, va fi și avizul Guvernului, va fi și expertiza CNA-ului.

Totodată, un mic comentariu, dacă îmi permiteți. Am fost și eu contactat de unii jurnaliști referitor la acest proiect de lege, precum că cumva se îngrădește dreptul jurnaliștilor. Am fost, pur și simplu, stupefiat de asemenea declarații. Cînd i-am întreat: cineva măcar a citit acest proiect de lege? Nimeni nu l-a citit, a auzit cineva ceva.

Eu vreau să dau citire... pe scurt, articolului 12 din proiect, care expres prevede un capitol „Prelucrarea datelor personale și libertatea de exprimare și de acces la informație” alineatul (3), care prevede expres că normele prezentei legi... și mai multe articole ce țin de proceduri, nu se aplică prelucrării datelor personale în scopuri: academice, artistice, jurnalistice sau literare, dacă sînt necesare pentru... exercitarea dreptului la libertatea de exprimare. De asemenea, sînt expres norme prevăzute ce țin de dreptul jurnaliștilor și multe altele.

Îmi pare foarte rău, nimeni nu a citit. Expres sînt prevăzute aceste drepturi și ele sînt absolut conforme cu acele Directive ale Uniunii Europene.

Eu chiar aş vrea să rog experții de la Centru... da, vă rog, cu domnul Boțan terminăm și eu...

Domnul Andrian Candu:

Da, a doua întrebare, vă rugăm frumos, domnule Boțan, sau precizare, poftiți.

Domnul Roman Boțan:

De fapt, o precizare. Din ceea ce a spus domnul Sîrbu, a spus într-un caz că este avizul Guvernului, într-un caz a spus că nu este.

Ceea ce ține de...

Domnul Serghei Sîrbu:

De CNA...

Domnul Roman Boțan:

... raportul de expertiza CNA, am înțeles că el urmează să fie prezentat. Dacă... avizul Guvernului nu este publicat pe pagina Parlamentului, domnule deputat.

Vreau să întreb dacă-l aveți, atunci să-mi citiți: care este poziția Guvernului, concluzia?

Domnul Serghei Sîrbu:

Nu, avizul Guvernului, la moment, încă nu este. Sînt avizele tuturor ministerelor, instituțiilor. Evident, pentru lectura a doua, obligatoriu, vom aștepta avizul Guvernului și vom lua în considerare toate obiecțiile.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Dacă colegii experți vor să se pronunțe pe subiecte, vă rugăm frumos.

Prezentați-vă pentru stenogramă, poftiți.

Domnul Eduard Răducan – *director al Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal:*

Mersi, domnule Președinte.

(Director al Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal)

Vreau să menționez că, într-adevăr, articolul 12 prevede toate mecanismele necesare ce ține de prelucrarea datelor cu caracter personal ce ține de libertatea de exprimare. Vreau să dau citire doar unui alineat din articolul 12, și anume alineatul (5), care spune următoarele:

„(5) Realizarea drepturilor subiecților de date în raport cu prelucrarea datelor personale efectuată în condițiile prezentului articol poate avea loc prin raportarea situației de facto la proporționalitatea asigurării

echilibrului dreptului la protecția datelor personale și de acces la informație și dreptul la libertatea de exprimare”. Deci acest articol dă posibilitatea tuturor să facă uz de acest articol ce ține de utilizarea datelor personale pentru libera exprimare.

Domnul Andrian Candu:

Cu alte cuvinte, în cazul în care jurnaliști de investigație sau jurnaliștii, în general, vor solicita informație în privința unui demnitar, fiindcă demnitarii sînt, de obicei, investigați, nu altcineva, vor avea sau nu restricții, vor avea acces liber la aceste date într-o procedură, eventual, simplificată și care ar fi consecințele?

Domnul Eduard Răducan:

Domnule Președinte,

Acces la informație vor avea, în măsura în care va fi necesar pentru investigația pe care o fac, ținînd cont de proporționalitatea dintre aceste 3 drepturi: dreptul la viața privată, dreptul la informare și de acces la informație. Deci toți cei care sînt implicați în acest proces vor avea drepturi depline pentru a obține informațiile necesare.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim.

Domnul Serghei Sîrbu:

Dacă îmi permiteți, domnule Președinte.

Domnul Andrian Candu:

Da. Vă rog.

Domnul Serghei Sîrbu:

Vreau să completez. Sigur că jurnaliștii vor avea și au o marjă de discreție, și au foarte multe drepturi. Dar dacă un jurnalist va vrea să... cu drona să filmeze dormitorul oricărui cetățean, nu cred că asta se încadrează în dreptul la libertatea de exprimare, cred că anumite limite sînt ce ține de respectul vieții private.

Vă mulțumesc.

Domnul Eduard Răducan:

Dacă îmi permiteți, eu am vorbit despre proporționalitatea dintre aceste 3 drepturi.

Domnule Președinte,

Ținînd cont de informațiile care au apărut în mass-media vizavi de... să zicem, îngrijorările legate de articolul 12, noi am citit aceste informații și sperăm foarte mult, pentru ziua de luni, să avem o întrevvedere cu asociațiile obștești care reprezintă mass-media pentru a discuta în detalii aspectele ce țin de articolul 12 și alte îngrijorări care sînt expuse.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Doar o ultimă remarcă la această etapă. Noi sîntem în Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană și obligația primordială a noastră este să importăm cele mai bune practici, experiență și legislație europeană în acest domeniu.

Cu siguranță, experții care sînt disponibili și care pot fi disponibili din partea Uniunii Europene, la fel, ar fi bine să fie apelați de dumneavoastră.

Poate ar fi cazul să vă vedeți și să organizați o discuție cu echipa delegației Uniunii Europene pentru a le răspunde la întrebări sau pentru a comunica cu ei în așa fel încît, într-adevăr, din dialogul respectiv să reiasă cele mai bune concluzii și compromisuri.

Vă mulțumim foarte mult.

Poftiți.

Domnul Eduard Răducan:

Domnule Președinte,

La sigur că vom face acest lucru, inclusiv pentru data de luni, pentru ziua de luni va participa în discuții cu reprezentanții mass-media expertul Comisiei Europene care a participat la elaborarea acestui proiect.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Vă mulțumim.

Într-adevăr, s-a depus foarte multă muncă și apreciem acest lucru. Am explicat și care sînt motivele de ce totuși noi am decis ca acest subiect să fie discutat și dezbătut în primă lectură.

Alte întrebări nu sînt, domnule Sîrbu.

Vă mulțumim foarte mult.

Și în continuare, îl invităm la tribuna principală pe domnul Carpov, președintele Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică, să ne prezinte raportul comisiei la proiectul nr. 422.

Domnul Eugen Carpov:

Stimate domnule Președinte,

Stimați colegi,

Vă prezint raportul asupra proiectului de Lege privind protecția datelor cu caracter personal nr. 422 din 22.11.2018, pentru lectura întâi.

În temeiul atribuțiilor funcționale stabilite de Regulamentul Parlamentului, Comisia securitate națională, apărare și ordine publică,

sesizată în fond, a examinat proiectul de Lege privind protecția datelor cu caracter personal, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către un grup de deputați în Parlament.

Potrivit clauzei de adoptare, obiectivul primordial al prezentului proiect de lege este transpunerea în spațiul legislativ al Republicii Moldova a Regulamentului cu numărul 679 și Directivei cu numărul 680 a Parlamentului European și a Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date, precum și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor) și Deciziei-cadru 2008/977 a Consiliului, publicate în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene la 4 mai 2016.

În opinia autorilor proiectului, doar transpunerea în volum deplin a legislației comunitare sus-menționate poate să asigure Republicii Moldova recunoașterea din partea Uniunii Europene a calității de stat ce asigură un nivel adecvat de protecție a datelor cu caracter personal, fapt ce va genera un spectru larg de beneficii social-economice adiționale țării noastre.

La elaborarea proiectului în cauză au participat deputați în Parlament, reprezentanți ai Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, precum și experți internaționali finanțați de către Uniunea Europeană în cadrul proiectului de asistență de tip Twinning.

Printre elementele de noutate incluse în proiect menționăm următoarele:

- au fost definite concepte noi, cum ar fi: date genetice, date biometrice, marketing direct, pseudonimizarea și anonimizarea datelor cu caracter personal, creare de profiluri, operator asociat, grup de întreprinderi, reguli corporatiste obligatorii, servicii ale societății informaționale ș.a.m.d.

- au fost dezvoltate și extinse drepturile existente ale subiecților de date precum: dreptul la portabilitatea datelor, dreptul la ștergerea datelor (altfel spus – dreptul de a fi uitat), dreptul la rectificarea datelor etc.

- a fost instituită responsabilitatea operatorului de a demonstra că subiectul datelor și-a dat consimțământul pentru prelucrarea datelor sale cu caracter personal.

- având în vedere situația economică actuală din Republica Moldova, autorii au propus un mecanism treptat de aplicare a sancțiunilor pentru a asigura o perioadă de tranziție în vederea adaptării de către operatorii de date la noile rigori și standarde europene. Astfel, sînt prevăzute sancțiuni de ordin pecuniar cu variabilele de pînă la 2 milioane de lei sau, în cazul unei întreprinderi, de pînă la 2% din cifra de afaceri mondială totală anuală corespunzătoare exercițiului financiar anterior.

Procedura de acces a reprezentanților Centrului la domiciliu, în încăperi, terenuri și mijloace de transport, la echipamentele de prelucrare, la programele și aplicațiile, precum și la documentele, înregistrările referitoare la prelucrarea de date personale, ce aparțin, sînt în posesie sau în folosința persoanei fizice, în lipsa acordului scris, se va permite numai în baza mandatului judecătoresc emis în condițiile prezentului proiect de lege și prezentat persoanei supuse investigației.

La data intrării în vigoare a prezentei legi, care se propune a fi ziua de 2 mai 2019, Legea nr. 133 din 8 iulie 2011 privind protecția datelor cu caracter personal va fi abrogată.

Totodată, în cadrul ședinței din 28 noiembrie, membrii comisiei s-au expus asupra necesității examinării minuțioase a prevederilor prezentului proiect de lege în vederea analizării impactului asupra mediului social-economic și de drept din Republica Moldova în urma implementării acestuia.

În acest scop, comisia va institui un grup de lucru, în care vor fi implicați atît reprezentanții autorităților publice, cît și experți din diverse sectoare ale economiei naționale, mediului academic și non-guvernamental.

Urmare a celor sus-menționate, comisia propune plenului Parlamentului aprobarea prezentului proiect de lege în lectura întîi.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult, domnule președinte Carpov.

Nu sînt întrebări în adresa comisiei.

Încheiem aici dezbaterile la proiectul nr. 422 din 22 noiembrie 2018 și vom reveni foarte curînd la procedura de vot.

Următorul subiect legat de același proiect de lege, altul, cu **numărul de înregistrare 421 din 22 noiembrie 2018**, subiectul nr. 16 de pe ordinea de zi, **proiectul de Lege privind Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal**.

Vă invităm, domnule Sîrbu, să prezentați și acest proiect de lege din numele deputaților autori.

Domnul Serghei Sîrbu:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimați colegi,

Acest proiect de lege vine ca urmare a proiectului de bază și va reglementa statutul, drepturile, obligațiile, atribuțiile, garanțiile și capacitățile autorității de reglementare din domeniul protecției datelor cu

caracter personal și vorbim despre Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal.

Iarăși, reieșind din acele recomandări ale ultimei directive a Uniunii Europene care prevede că acest organ trebuie să fie unul autonom, independent, să aibă capacitățile de rigoare pentru a asigura.

Cîteva noutăți în acest aspect sînt: în cadrul centrului vor activa funcționari publici cu statut special, inspectori de protecție a datelor care vor avea drepturi ce țin de verificare și control a respectării legislației.

De asemenea în cadrul centrului urmează a fi instituit un centru de instruire în domeniul protecției datelor care va fi gata să instruiască funcționari și responsabili de la toți operatorii de protecție a datelor pentru o respectare mai adecvată a prevederilor legii.

Rugăm susținerea acestui proiect de lege pentru prima lectură și pentru lectura a doua, sigur că deja sîntem gata să examinăm, dacă vor fi amendamente.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Nu sînt întrebări în adresa autorului.

Vă mulțumim foarte mult, domnule Sîrbu.

Trecem la etapa prezentării raportului din partea comisiei și îl invităm la tribuna principală pe domnul Carpov, președintele Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică, să ne prezinte raportul comisiei la proiectul nr. 421.

Domnul Eugen Carpov:

Stimate domnule Președinte,

Stimați colegi,

Vă prezint raportul asupra proiectului de Lege privind Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal cu numărul 421 din 22.11.2018, pentru lectura întîi.

În temeiul atribuțiilor funcționale stabilite de Regulamentul Parlamentului, Comisia securitate națională, apărare și ordine publică, sesizată în fond, a examinat proiectul de Lege privind Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, înregistrat cu titlu de inițiativă legislativă de către un grup de deputați în Parlament.

Potrivit notei de fundamentare a proiectului, în procesul de elaborare a pachetului de acte normative ce vizează ajustarea reglementărilor din domeniul protecției datelor cu caracter personal, membrii grupului de lucru au beneficiat de suportul și expertiza internațională a proiectului Twinning,

care a fost finanțat de către Uniunea Europeană prin Fundația Germană pentru Cooperare Juridică Internațională și Ministerul Justiției din Letonia.

Scopul urmărit de autorii prezentului proiect de lege este fortificarea capacităților instituționale ale Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal în corespundere cu prevederile Directivei nr. 680/2016 și ale Regulamentului nr. 697/2016 adoptate de Parlamentul și Consiliul Uniunii Europene.

De asemenea, proiectul conține norme de ajustare a atribuțiilor și competențelor Centrului în corespundere cu recente modificări legislative operate într-un șir de acte, cum ar fi:

– Legea comunicațiilor electronice nr. 241/2007, prin care Centrul a fost investit cu atribuții de verificare a măsurilor tehnice și organizatorice corespunzătoare în vederea protejării securității serviciilor prestate prin intermediul comunicațiilor electronice;

– Legea nr. 308/2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, care abilitază Centrul cu atribuții de efectuare a controlului conformității operațiunilor de prelucrare a datelor cu caracter personal, efectuate de către autoritățile specializate în prevenirea și combaterea terorismului;

– Legea nr. 142/2018 cu privire la schimbul de date și interoperabilitate, care oferă Centrului dreptul de autorizare a conectărilor la platforma de interoperabilitate a autorităților.

Un alt element inovator, propus de autorii prezentului proiect, ține de instituirea unei funcții noi pentru cadrul juridic din Republica Moldova, cea de inspector de protecție a datelor, care este determinată drept o funcție publică cu statut special în cadrul structurii organizatorice a Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal.

De asemenea, în vederea diseminării centralizate a cunoștințelor și practicilor aplicate în domeniul protecției datelor, se propune instituirea în subordinea Centrului a unei unități de instruire și sporire a calificării, destinată atât reprezentanților care activează în cadrul autorităților de drept public, cât și personalului Centrului. Finanțarea acestei unități de instruire va fi efectuată atât din mijloacele bugetului Centrului, cit și din diverse proiecte de asistență internațională, inclusiv de la donatori interni.

Autorii proiectului consideră că unitatea respectivă de instruire nu trebuie să facă parte din sistemul național de învățământ și educație pentru a nu fi supusă cerințelor legale cu privire la acreditare.

La data intrării în vigoare a prezentei legi va fi abrogată Legea nr. 182 din 10 iulie 2008 cu privire la aprobarea Regulamentului Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, structurii, efectivului-limită și a modului de finanțare a Centrului Național pentru

Protecția Datelor cu Caracter Personal, iar directorul și directorul adjunct ai Centrului, aflați în funcție la data intrării în vigoare a prezentei legi, își vor continua mandatul pe perioada pentru care au fost numiți.

Totodată, în cadrul ședinței din 28 noiembrie, membrii comisiei au sesizat asupra necesității reformulării unor prevederi din proiect ce reglementează modul de organizare și de raportare a activității Centrului, pentru a nu admite anumite neconcordanțe cu cadrul juridic în vigoare din Republica Moldova.

Astfel, comisia consideră oportun de a examina amendamentele ce vor parveni asupra proiectelor de Lege nr. 421 și nr. 422 în cadrul unui grup de lucru format din autorii proiectului, membrii comisiei, cât și experți naționali și internaționali din domeniul vizat.

Urmare a celor sus-menționate, comisia propune plenului Parlamentului adoptarea prezentului proiect de lege în lectura întâi.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult, domnule președinte.

Și o intervenție din partea doamnei Maria Ciobanu.

Vă rog frumos.

Doamna Maria Ciobanu:

Domnule Carpov,

Conform articolului 22 intitulat „Protecția juridică”: „Personalul Centrului nu poate fi atras la răspundere penală, contravențională sau civilă nici într-o situație.” Dar să admitem cazul că ...

Domnul Eugen Carpov:

Da eu nu vă aud. Vorbiți în microfon.

Doamna Maria Ciobanu:

Conform articolului 22 intitulat „Protecția juridică”: „Personalul Centrului nu poate fi atras la răspundere penală, contravențională sau civilă pentru actele sau faptele îndeplinite în exercițiul funcției.”

Dar să admitem un studiu de caz, că la reținerea unei persoane care a opus rezistență din exces de zel persoana moare, nici atunci nu poate fi personalul supus răspunderii penale?

Domnul Eugen Carpov:

Nu. În primul rând, personalul instituției despre care vorbim noi nu participă la rețineri, la aplicarea forței și la acțiuni de violență care ar putea să ... sau să combată acțiuni de violență și să aplice forța.

Doi. Este vorba de acțiunile pe care le întreprinde personalul Centrului pentru executarea în strictă conformitate cu legea a atribuțiilor de serviciu. Deci pentru aceste acte ei nu pot fi trași la răspundere. Pentru orice încălcare a limitelor competenței stabilite de lege, ca și orice funcționar public, persoanele vor purta răspundere atât administrativă, contravențională, penală, civilă ș.a.m.d., în dependență de acțiunile pe care le-au întreprins.

Domnul Andrian Candu:

Doamnă Ciobanu,

Vă rog frumos, precizare sau a doua întrebare, dacă aveți?

Doamna Maria Ciobanu:

Precizare. Cum înțeleg eu nu-s toți egali în fața legii. Articolul 22 eu chiar nu văd care au fost raționamentele pentru a formula așa cum este formulat?

Domnul Eugen Carpov:

Doamnă Ciobanu,

Interpretarea mea a articolului 22 este că toți cetățenii sînt egali în fața legii, trebuie să-și exercite în conformitate cu legea strict atribuțiile de serviciu, să nu depășească cadrul legal, iar în cazul depășirii o să poarte răspundere în conformitate cu prevederile actelor corespunzătoare.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos.

Nu mai sînt alte întrebări.

Vă mulțumim foarte mult, domnule președinte Carpov.

Încheiem aici dezbaterile la proiectul nr. 421 din 22 noiembrie 2018 și revenim curînd la ora votului.

Dragi colegi,

Mai sînt vreo două minute pînă la ora 13.00, probabil are rost să ne mobilizăm acum. Declar o pauză tehnică de vreo două minute, pentru ca toți deputații să revină în plenul Parlamentului.

Rog frumos și secretarii sau președinții grupurilor parlamentare să își mobilizeze echipele.

Secretariatul,

Anunțați, vă rog frumos, deputații să revină în Sala plenului.

Și în două–trei minute inițiem procedura de vot.

Revenim la restul subiectelor după vot.

Pauză tehnică

Domnul Andrian Candu:

Dragi colegi ...

În primul rînd, numărătorii, vă rugăm frumos. Pentru sectorul nr. 2 o să-l rugăm foarte mult pe domnul Răducan să ne ajute astăzi cu numărarea voturilor, inclusiv a prezenței, deoarece domnul Sîrbu încă se află în intervenție spitalicească, domnul Dudnic pentru sectorul nr. 1 și, bineînțeles, domnul Mocanu pentru sectorul nr. 3.

Vă rugăm frumos, inițial să ne dați prezența pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 4.

Sectorul nr. 2 – 38.

– 21.

Domnul Andrian Candu:

63 de deputați în sală. Avem cvorumul, putem începe procedura de vot.

Dragi colegi,

Subiectul nr. 1 pe ordinea de zi, care se va supune votului pentru a fi adoptat în lectura a doua, a fost examinat ieri și se căuta un compromis între propunerile care au venit de la domnul Dudnic ce țin de antrenorii și sportivii paralimpici și cu conceptul inițial.

Înțeleg că compromisul s-a ajuns și cu blagoslovirea, eram să zic, a comisiei putem trece la vot pentru lectura a doua.

Dragi colegi,

Doar ca precizare pentru stenogramă. S-a acceptat ca legea să se aplice și antrenorilor paralimpici, rezultatul cărora... atleții au rezultate olimpice europene și mondiale și s-a lărgit puțin conceptul inițial, deoarece se aplică și pentru cei care obțin mai multe medalii, inclusiv la europene și la mondiale, în sens nu doar locul I, dar și locul II , și locul III.

Adică, toate medaliile, vorbim despre medalia de aur, medalia de argint și medalia de bronz și la olimpiade, la Jocurile Olimpice, și la mondiale, și la europene, și pentru atleții paralimpici. Aceasta este pentru stenogramă.

Și se supune votului astfel proiectul nr. 367 din 30 octombrie 2018 pentru a fi adoptat în lectura a doua.

Cine este pentru, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Numărătorii,

Vă rugăm frumos să ne dați rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 4.

Sectorul nr. 2 – 38.

Sectorul nr. 3 – 20.

Domnul Andrian Candu:

Cu 62 de voturi, proiectul nr. 367 din 30 octombrie 2018 a fost astfel votat în lectura a doua.

Următorul vot este pentru lectura a doua, pentru **proiectul Legii vînătorii și fondului cinegetic, proiectul nr. 57 din 28 februarie 2018 la care, la fel, s-a găsit un compromis.**

Cine este pentru, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Numărătorii,

Vă rugăm frumos să ne dați rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 4.

Sectorul nr. 2 – 38.

– 13.

Domnul Andrian Candu:

Cu 55 de voturi, proiectul de Lege nr. 57 din 28 februarie 2018 astfel a fost votat în lectura a doua.

Se supune votului următorul subiect pe ordinea de zi, proiectul de Lege privind măsurile și serviciile destinate copiilor cu un comportament deviant, proiectul nr. 243 din 10 iulie 2018, vot pentru lectura a doua.

Cine este pentru, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Numărătorii,

Vă rugăm frumos, rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 4.

Sectorul nr. 2 – 38.

– 18.

Domnul Andrian Candu:

Cu 60 de voturi, proiectul nr. 243 din 10 iulie 2018 a fost astfel susținut de plenul Parlamentului în cea de-a doua lectură.

Se supune votului proiectul nr. 388 din 12 noiembrie 2018, subiectul nr. 4 de pe ordinea de zi, proiectul Legii bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2019, ultima lectură, lectura a doua fiind.

Cine este pentru, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Numărătorii,

Vă rugăm frumos, rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 4.

Sectorul nr. 2 – 38.

– 13.

Domnul Andrian Candu:

Cu 55 de voturi, proiectul Legii bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2019 nr. 388 din 12 noiembrie 2018 astfel a fost votat în lectura a doua și ultima.

Următorul vot este pentru lectura a doua pe subiectul nr. 5 de pe ordinea de zi, **proiectul Legii fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2019, proiectul nr. 389 din 12 noiembrie 2018.**

Cine este pentru, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Numărătorii,

Vă rugăm frumos, rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 4.

Sectorul nr. 2 – 38.

– 13.

Domnul Andrian Candu:

55 de voturi s-au exprimat pentru a adopta acest proiect de Lege nr. 389 din 12 noiembrie 2018 în lectura a doua și ultima.

Următorul subiect este **proiectul nr. 395 din 13 noiembrie 2018, subiectul nr. 6 de pe ordinea de zi, proiectul de Lege cu privire la modificarea unor acte legislative, la fel, vot pentru lectura a doua.**

Cine este pentru, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Numărătorii.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 4.

Sectorul nr. 2 – 38.

– 15.

Domnul Andrian Candu:

Cu 57 de voturi, proiectul de Lege cu privire la modificarea unor acte legislative, proiectul nr. 395 din 13 noiembrie 2018, a fost astfel votat în lectura a doua și ultima.

Următorul subiect este **proiectul Legii bugetului de stat pentru anul 2019, proiectul nr. 393 din 13 noiembrie 2018**, subiectul nr. 7 de pe ordinea de zi, **vot pentru lectura a doua.**

Cine este pentru, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Numărătorii,

Vă rugăm frumos să ne dați rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 4.

Sectorul nr. 2 – 38.

– 16.

Domnul Andrian Candu:

Cu 58 de voturi, proiectul Legii bugetului de stat pentru anul 2019, cu numărul de înregistrare 393 din 13 noiembrie 2018, astfel a fost votat în lectura a doua și ultima.

Următorul subiect, subiectul nr. 8 de pe ordinea de zi, **proiectul nr. 383 din 9 noiembrie 2018, proiectul de Lege pentru modificarea unor acte legislative, vot pentru lectura întâi.**

Cine este pentru, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea proiectului de lege în prima lectură.

Și autorii, și comisiile propun vot pentru lectura a doua.

Cine este pentru, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Vă rugăm frumos, numărătorii, să ne dați rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 4.

Sectorul nr. 2 – 38.

– 22.

Domnul Andrian Candu:

Cu 64 de voturi, proiectul nr. 383 din 9 noiembrie 2018 astfel a fost votat și în lectura a doua.

Următorul subiect, subiectul nr. 9 de pe ordinea de zi, **proiectul nr. 425 din 22 noiembrie 2018, proiectul de Lege pentru modificarea Legii privind principiile urbanismului și amenajării teritoriului, vot pentru lectura întâi.**

Cine este pentru, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea proiectului de lege în prima lectură.

Cine este pentru a adopta proiectul în lectura a doua, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Vă rugăm frumos, numărătorii, să ne dați rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 4.

Sectorul nr. 2 – 38.

Sectorul nr. 3 – 18.

– 19.

Cer scuze.

Domnul Andrian Candu:

Cu 61 de voturi, proiectul nr. 425 din 22 noiembrie 2018 a fost votat în lectura a doua.

Vă mulțumim.

Următorul subiect, subiectul nr. 10 de pe ordinea de zi, **proiectul de Lege privind siguranța produselor alimentare, proiectul nr. 386 din 9 noiembrie 2018, vot pentru lectura întâi.**

Cine este pentru, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea proiectului de lege în prima lectură.

Cine este pentru lectura a doua, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Numărătorii,

Vă rugăm frumos, rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 4.

Sectorul nr. 2 – 38.

– 22.

Domnul Andrian Candu:

Cu 64 de voturi, proiectul nr. 386 din 9 noiembrie 2018 a fost votat și în lectura a doua.

Vă mulțumim.

Subiectul nr. 11, proiectul de Lege pentru modificarea Legii privind regimul mormintelor și operelor comemorative de război, proiectul nr. 369 din 31 octombrie 2018, vot pentru lectura întâi.

Cine este pentru, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea proiectului de lege în prima lectură.

Și autorii, și comisiile... comisia, cer scuze, a solicitat vot pentru lectura a doua.

Cine este... Cer scuze. Era o mențiune, era o precizare.

Domnule Deliu,

Vă rog frumos.

Poftiți.

Domnul Tudor Deliu:

Eu cred că nu trebuie să ne grăbim cu lectura a doua, deoarece am discutat și cu autorii și cred că necesită operarea unor modificări. Eu am să vin cu unele amendamente la acest proiect de lege.

Domnul Andrian Candu:

Autorii,

Vă rugăm frumos să ne comunicați care este urgența, deoarece aceasta înseamnă că deja în noul Parlament care va fi validat prin primăvară.

Poate totuși pînă la sfîrșitul ședinței de astăzi găsiți acel bun compromis, ca să nu supunem riscului.

Domnul Deliu.

Domnul Tudor Deliu:

...

Domnul Andrian Candu:

Da? Autorii.

Ne mai reținem puțin, noi mai avem de lucru astăzi, așa că vă rugăm frumos să găsiți o soluție și noi mai revenim la proiectul nr. 369 pentru lectura a doua.

În continuare, se supune votului pentru a aproba în prima lectură proiectul de Lege privind scutirea Inspectoratului General de Poliție de compensarea pierderilor cauzate de excluderea din circuitul agricol a unui teren, proiectul nr. 381 din 9 noiembrie 2018.

Cine este pentru a aproba acest proiect de lege în primă lectură, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Vă mulțumim frumos.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea acestuia în primă lectură.

Cine este pentru cea de-a doua lectură, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Numărătorii,

Vă rugăm frumos, rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 4.

Sectorul nr. 2 – 38.

Sectorul nr. 3 – 22.

Domnul Andrian Candu:

Cu 64 de voturi, proiectul de Lege nr. 381 din 9 noiembrie 2018 a fost astfel votat și în lectura a doua.

Următorul subiect, subiectul nr. 13 de pe ordinea de zi, **proiectul de Lege pentru modificarea unor acte legislative, proiectul nr. 426 din 22 noiembrie 2018, se solicită vot pentru lectura întâi.**

Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea proiectului de lege în primă lectură.

Și comisia, la fel și autorii, au solicitat vot pentru lectura a doua, dacă nu sînt alte obiecții.

Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Vă mulțumim frumos.

Numărătorii,

Vă rugăm frumos, rezultatele.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 4.

Sectorul nr. 2 – 38.

Domnule Președinte,

Rog colegii din sectorul nr. 3 să mai voteze o dată, că...

Domnul Andrian Candu:

Rugăm frumos colegii din sectorul nr. 3, mai votați încă o dată.

Vă mulțumim frumos.

N u m ă r ă t o r i i:

Mersi mult.

Sectorul nr. 3 – 13 voturi.

Domnul Andrian Candu:

Cu 55 de voturi, proiectul nr. 426 din 22 noiembrie 2018 a fost votat în lectura a doua.

Următorul subiect, subiectul nr. 14 de pe ordinea de zi, **proiectul de Lege pentru ratificarea Memorandumului de înțelegere dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Turcia privind Liceul Teoretic Moldo-Turc... „Demirel” din Congaz, proiectul nr. 406 din 16 noiembrie 2018 se supune votului pentru lectura întâi.**

Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea proiectului de lege în primă lectură.

Cine este pentru adoptarea acestuia în cea de-a doua lectură, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Numărătorii,

Vă rugăm, rezultatele pe sectoare.

Domnul Corneliu Dudnic:

Doar ca să vă ajut puțin, „Suleyman Demirel”, domnule Președinte...

Domnul Andrian Candu:

Mulțumesc foarte mult.

„Suleyman Demirel”, da, așa a fost și propunerea comisiei – să fie numele complet.

Vă rog frumos, numărul voturilor pe sector.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 4 voturi.

Sectorul nr. 2 – 38.

Sectorul nr. 3 – 15.

Domnul Andrian Candu:

Cu 57 de voturi, proiectul de Lege nr. 406 din 16 noiembrie 2018 astfel a fost votat în lectura a doua și adoptat.

În continuare, se supune votului pentru a aproba în primă lectură proiectul de Lege pentru modificarea unor acte legislative, proiectul nr. 387 din 12 noiembrie 2018.

Cine este pentru a adopta acest proiect de lege în primă lectură, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea proiectului de lege în primă lectură.

Domnule Hotineanu,

Doamnă Bacalu,

Rămîne în primă lectură doar? (*Gălăgie în sală.*)

Și a doua?

Cine este pentru a aproba acest proiect de lege și în lectura a doua, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Și numărătorii,

Să ne dați rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 4.

Sectorul nr. 2 – 38.

Sectorul nr. 3 – 13.

Domnul Andrian Candu:

Cu 55 de voturi, proiectul de Lege nr. 387 din 12 noiembrie 2018 a fost votat astfel în lectura a doua și adoptat final.

Subiectul nr. 16 de pe ordinea de zi, proiectul de Lege privind Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, proiectul nr. 421 din 22 noiembrie 2018.

Cine este pentru a aproba acest proiect de lege în primă lectură, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea proiectului de lege în primă lectură.

Și, pe moment, rămîne în prima lectură doar.

Și următorul subiect, subiectul nr. 17 de pe ordinea de zi, **proiectul nr. 422 din 22 noiembrie 2018, proiectul de Lege privind protecția datelor cu caracter personal, vot pentru lectura întâi.**

Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Vă mulțumim foarte mult.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea proiectului de lege în primă lectură.

Proiectele de legi din supliment, dragi colegi, acum urmează, ca procedură de vot, și anume subiectul nr. 1 din supliment, **proiectul de Lege pentru modificarea Legii privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale, proiectul nr. 409 din 19 noiembrie 2018 se supune votului în lectura a doua.**

Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Vă rog frumos, numărătorii, rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 4.

Sectorul nr. 2 – 38.

Sectorul nr. 3 – 21.

Domnul Andrian Candu:

Cu 63 de voturi, proiectul de Lege pentru modificarea Legii privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale, proiectul nr. 409 din 19 noiembrie 2018, a fost votat în lectura a doua și ultima.

Subiectul nr. 2 de pe ordinea de zi, **proiectul nr. 424 din 22 noiembrie 2018, proiectul de Lege pentru modificarea unor acte legislative, vot pentru lectura a doua.**

Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Numărătorii,

Vă rugăm frumos, rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 4.

Sectorul nr. 2 – 38.

Sectorul nr. 3 – 13.

Domnul Andrian Candu:

Cu 55 de voturi, proiectul nr. 424 din 22 noiembrie 2018 astfel a fost votat în lectura a doua.

În continuare, subiectul nr. 3, **proiectul de Lege cu privire la acordarea suportului unic unor beneficiari de pensii, proiectul nr. 432 din 27 noiembrie 2018, vot pentru lectura a doua.**

Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Vă rog frumos, numărătorii, să ne oferiți datele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 4.

Sectorul nr. 2 – 38.

Sectorul nr. 3 – 22.

Domnul Andrian Candu:

Cu 64 de voturi, proiectul de Lege cu privire la acordarea suportului unic unor beneficiari de pensii, proiectul nr. 432 din 27 noiembrie 2018, a fost votat în lectura a doua.

Subiectul nr. 4 de pe ordinea de zi, **proiectul de Lege privind modificarea și completarea Codului educației, proiectul nr. 37 din 15 februarie 2018.**

Cine este pentru a adopta acest proiect de lege în cea de-a doua lectură, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Numărătorii,

Vă rugăm frumos, rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 4.

Sectorul nr. 2 – 36.

Sectorul nr. 3 – 13.

Domnul Andrian Candu:

Cu 53 de voturi, proiectul de Lege privind modificarea și completarea Codului educației, proiectul nr. 37 din 15 februarie 2018, a fost votat și adoptat în lectura a doua.

Și ultimul exercițiu de vot, pe moment, **proiectul Legii pentru modificarea și completarea Codului educației, proiectul nr. 164 din 25 mai 2017, subiectul nr. 5 din supliment, vot pentru lectura a doua.**

Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Vă rugăm frumos, numărătorii, să ne dați rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 4.

Sectorul nr. 2 – 38.

Sectorul nr. 3 – 13.

Domnul Andrian Candu:

Cu 55 de voturi, proiectul de Lege nr. 164 din 25 mai 2017 a fost votat în lectura a doua și ultima.

Dragi colegi,

Cîteva comisii au solicitat puțin timp pentru a efectua ședința... a organiza ședințele de comisii.

Dați-mi voie, atunci, și pentru a mai lăsa colegii să se mai relaxeze, să oferim... Cît timp? (*Gălăgie în sală.*)

Doamnă Apolschii,

Domnule Creangă,

Domnule Grișciuc,

Revenim la ora 14.00?

Proiectele care urmează să fie discutate după ora 14.00 n-o să ia mai mult timp de o oră, bănuiesc eu. De aceea, vă rog frumos să nu vă îndepărtați foarte mult de clădirea Parlamentului și de sala plenului. Și să revină absolut toți în sala plenului la ora 14.00.

Comisiile să-și desfășoare activitatea, și anume prima comisie care își anunță organizarea este domnul Carpov.

Vă rog frumos, poftiți.

Domnul Eugen Carpov:

Rog colegii din Comisia securitate națională, apărare și ordine publică – în biroul nr. 605, avem un proiect pentru care trebuie să pregătim raportul. Acum, în 10 minute. (*Rumoare în sală.*)

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos.

Doamnă Apolschii,

Vă rugăm frumos, poftiți.

Doamna Raisa Apolschii:

Da. Mulțumesc, domnule Președinte.

Eu invit membrii comisiei să se ridice la noi în birou, în comisie.

Domnul Andrian Candu:

Cînd anume? Spuneți. Acum.

Domnule Creangă,

Vă rog frumos.

Domnul Ștefan Creangă:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Rog membrii Comisiei economie, buget și finanțe să se apropie în biroul nr. 521 pentru a organiza ședința.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Și domnule Grișciuc,

Dumneavoastră deja faceți comisia, am observat. (*Voce nedeslușită din sală.*)

A, am înțeles.

Deci domnul Grișciuc organizează comisia aici, în sala plenului.

Vă mulțumim foarte mult...

Domnule Balan,

Vă rog frumos, poftiți.

Domnul Ion Balan:

La 13.45, în biroul nr. 718 – ședința Comisiei agricultură și industrie alimentară.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos pentru toate comisiile care se implică.

Comisia politică externă...

Nu aveți ședință? (*Rumoare în sală.*)

Nu.

Vă mulțumim frumos.

Care comisie încă mai vrea să mai organizeze o ședință?

Dacă nu, atunci – pauză, pînă la ora 14.00.

Vă mulțumim foarte mult.

P A U Z Ă

*

* * *

DUPĂ PAUZĂ

Domnul Andrian Candu:

... numărători, care este prezența în sală.

Tînărul nostru neliniștit, George Mocanu, nu este?

Dragi colegi,

Numărători,

Și mă adresez domnului Carpov, pînă revine domnul Mocanu, să ne ajutați cu prezența pentru a constata cvorumul.

Vă rugăm frumos.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 4.

Sectorul nr. 2 – 36.

Sectorul nr. 3 – 15.

Domnul Andrian Candu:

Sînt 55 de deputați în sală. Putem începe, dragi colegi. Chiar 56 deja. Și cu siguranță, restul încă mai revin din comisii, putem să începem ședința în continuare, mai bine-zis, să continuăm ședința.

Și următorul subiect pe ordinea de zi, subiectul nr. 19 din ordinea de zi, **proiect de Lege pentru modificarea articolului 11 din Legea privind semnătura electronică și documentul electronic, proiectul nr. 408 din 16 noiembrie 2018.**

Prezintă proiectul domnul Nichiforciuc sau nu? Cer scuze.

Domnule Sîrbu? Dumnealui este ocupat, vă rugăm pe dumneavoastră, domnule Sîrbu, salvați-i.

Domnul Serghei Sîrbu:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimați colegi,

Se prezintă atenției dumneavoastră proiectul de Lege pentru modificarea articolului 11 din Legea privind semnătura electronică și documentul electronic.

Ținem să menționăm că în contextul implementării Legii privind semnătura electronică și documentul electronic, și a Legii cu privire la secretul de stat, s-au constatat unele inconveniențe care împiedică utilizarea pe deplin a semnăturii electronice de către o categorie de funcționari publici cu statut special.

Avînd în vedere digitalizarea serviciilor din cadrul autorităților publice, pentru eficientizarea activității în cadrul acestor autorități este

necesar de a veni cu o completare, deoarece restricțiile la articolul 11 litera a) din lege prevăd expres că urmează a fi utilizată semnătura electronică avansată calificată, dar nu pentru toate categoriile de persoane. De aceea este necesar de a completa acest articol, pentru a acorda posibilitate de a utiliza semnătura electronică avansată calificată pentru ofițeri sau pentru angajații din Serviciul de Informație și Securitate, CNA, Ministerul Afacerilor Interne, angajați ai căror identitate și calitate constituie secret de stat.

Astfel, pentru perfectarea semnăturii avansate calificate pentru aceste categorii, datele de identitate și informație privind statutul acestora urmează a fi transmise prestatorului de servicii de certificare acreditat în domeniul semnăturii electronice avansate calificate care este o entitate terță față de autoritățile menționate supra. Astfel, este imposibil divulgarea față de terți a identității și calității categoriei date de funcționari publici, acestora nu le poate fi eliberată semnătura electronică avansată calificată excluzându-i astfel din sistemul de circulație internă a documentelor electronice.

Și finalitatea urmărită a acestui proiect de lege este de a utiliza această semnătură electronică avansată necalificată de către aceste persoane enumerate mai sus.

Rugăm susținerea acestui proiect de lege.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Nu sînt întrebări în adresa autorilor.

Vă mulțumim foarte mult, domnule Sîrbu.

Și în continuare, îl invităm la tribuna principală pe domnul Carpov, președintele comisiei de specialitate, pentru a ne prezenta raportul comisiei la acest subiect.

Domnul Eugen Carpov:

Stimate domnule Președinte,

Stimați colegi,

Vă prezint raportul asupra proiectului de Lege pentru modificarea articolului 11 din Legea nr. 91/2014 privind semnătura electronică și documentul electronic, proiectul cu numărul 408 din 16.11.2018 pentru lectura întâi.

În temeiul atribuțiilor funcționale stabilite de Regulamentul Parlamentului, Comisia securitate națională, apărare și ordine publică, sesizată în fond, a examinat proiectul de Lege pentru modificarea articolului 11 din Legea privind semnătura electronică și documentul

electronic, înregistrat cu titlu de inițiativă legislativă de către un grup de deputați în Parlament.

Potrivit autorilor proiectului, scopul principal care a stat la baza elaborării acestuia este oferirea unei soluții legale de utilizare a semnăturii electronice avansate necalificate în vederea semnării și circulării electronice a documentelor ce conțin informații atribuite la secretul de stat din cadrul instituțiilor, cu respectarea prevederilor Legii nr. 245/2008 și a Regulamentului cu privire la asigurarea regimului secret în cadrul autorităților publice și al altor persoane juridice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1176/2010, pentru persoanele ale căror identitate și calitate constituie secret de stat, în condițiile Legii nr. 245/2008 cu privire la secretul de stat și care fac parte din Serviciul de Informație și Securitate, Centrul Național Anticorupție și Ministerul Afacerilor Interne.

Implementarea proiectului dat nu necesită cheltuieli suplimentare din contul bugetului de stat, iar raportul de expertiză anticorupție nu conține factori de risc care să genereze riscuri de corupție.

Urmare a celor sus-menționate, comisia propune plenului Parlamentului adoptarea prezentului proiect de lege în lectura întâi.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Deci doar pentru lectura întâi?

Domnul Eugen Carpov:

Poftim?

Domnul Andrian Candu:

Doar lectura întâi?

Domnul Eugen Carpov:

Deci lectura întâi și dacă nu sînt obiecții, atunci și lectura a doua.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Nu sînt întrebări în adresa comisiei.

Încheiem aici dezbaterile la proiectul nr. 408 din 16 noiembrie 2018 și revenim la ora votului, pe care, dragi colegi, vă propun, luînd în considerare că sîntem la două și jumătate, cel mai bine, poate, rămîneți toți aici pe loc și votăm imediat? Ca să nu generăm mișcare și...

Atunci, dragi colegi, rog frumos să vă luați locul și vă propun pentru vot pentru lectura întâi proiectul de Lege pentru modificarea articolului...

Cine este pentru a aproba proiectul de Lege nr. 408 din 16 noiembrie 2018 în lectura întâi, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea proiectului de lege în primă lectură.

Dragi colegi,

Există obiecții? Și am putea trece la lectura a doua? Văd că da.

Da, vom reveni la procedura de vot la ora 15.00.

Următorul subiect pe ordinea de zi este subiectul nr. 21, **proiectul de Lege pentru modificarea anexei la Legea nr. 668 pentru aprobarea Listei unităților ale căror terenuri destinate agriculturii rămân în proprietatea statului, proiectul nr. 416 din 21 noiembrie 2018.**

Îl rugăm frumos pe domnul Sîrbu să ne prezinte acest proiect de lege.

Domnul Serghei Sîrbu:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimați colegi,

Dragi locuitori ai orașului Ialoveni,

Modificarea anexei la Legea pentru aprobarea Listei unităților ale căror terenuri destinate agriculturii rămân în proprietatea statului se motivează prin necesitatea retrocedării în proprietatea administrației publice locale a orașului Ialoveni a 161,33 hectare de teren, care la moment fac parte din patrimoniul Institutului de Viticultură și Vinificație.

Ținem să menționăm că prin Hotărîrea Comitetului Executiv al Sovietului Raional Ialoveni de deputați ai poporului nr. 4/6 din 25 aprilie 1991 cu privire la repartizarea și restituirea pămîntului, i-au fost repartizate Institutului de Cercetări Științifice pentru Viticultură și Vinificație (fosta A.S.P. „Codru”) în calitate de compensare a sectoarelor de pămînt ocupate de un fond genetic de importanță științifică pentru republică a terenului de 161,33 hectare care au aparținut dintotdeauna moșiei localității Ialoveni.

Terenurile respective au fost transmise Institutului de Cercetări Științifice pentru Viticultură și Vinificație pentru efectuarea de cercetări științifice, însă ele nu sînt la moment utilizate în mod efectiv de către gestionarul lor, unele dintre ele fiind lăsate în pîrloagă, fără să aibă o tangență cu știința în domeniul viticulturii și vinificației.

Mai mult decît atît, din unele informații, sînt și multe litigii, sînt multe terenuri date în chirie, sînt multe probleme cu acele terenuri, care, cu părere de rău, sînt utilizate cum doriți, numai nu în interesul cetățenilor.

Pentru retrocedarea sectoarelor de pămînt a fost adoptată atunci, încă în 1992, o Hotărîre de Guvern prin care s-au stabilit aceste hotare ale moșiilor terenurilor, prin care s-a aprobat că terenurile moșiei orașului Ialoveni cu suprafața în cauză deci trebuiau să rămînă pînă în anul 2001. Cu părere de rău, nici după 2001 nu s-a revenit.

De-a lungul timpului, probabil mai mult de zece ani, au fost numeroase scrisori și demersuri în toate instituțiile statului pentru a soluționa această situație pentru utilizarea eficientă a acestor terenuri, respectând interesele și necesitățile cetățenilor.

În contextul celor menționate, onorat Plen, rugăm susținerea acestui proiect de lege, pentru a întoarce înapoi terenurile din moșia orașului Ialoveni, astfel ca aceste 161 de hectare de terenuri să poată să fie utilizate de către locuitorii raionului Ialoveni.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Întrebări în adresa autorului?

Domnule Bejan,

Vă rugăm.

Domnul Valerian Bejan:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimate coleg,

Spuneți, vă rog, dacă este sau a fost solicitată opinia actualului gestionar al Institutului Național de Vinificație și Viticultură?

Mulțumesc.

Domnul Serghei Sîrbu:

Desigur, da. Actualul gestionar este o instituție din subordinea Ministerului Agriculturii. Este avizul pozitiv al Guvernului, inclusiv al Ministerului Agriculturii în acest sens. Ne place ori nu ne place, dar oricum adevărul istoric trebuie pînă la urmă să fie cel care să domine.

Și dat fiind că nu au fost întru totul gestionate pînă acum în interesul cetățenilor, sperăm că autoritatea publică locală din Ialoveni va fi cea care va gestiona corect și va fi pus în slujba oamenilor din raionul Ialoveni.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Bejan,

Vă rugăm frumos, poftiți, dacă aveți precizare?

Domnul Valerian Bejan:

Da, o precizare la primul răspuns. Deci ați spus o frază înțeleaptă „adevărul istoric”, într-adevăr, unirea cu România trebuie efectuată.

Acum ceea ce ține de a doua întrebare. Spuneți, vă rog, un ministru undeva s-a exprimat referitor la faptul că pe aceste terenuri vor fi construite locuințe sociale, de unde poate să cunoască așa momente respectivul

ministru, dat fiind faptul că pământul se dă în gestiunea administrației publice locale din Ialoveni? Așa înțeleg.

Mulțumesc.

Domnul Serghei Sîrbu:

Domnule deputat,

Vreau să menționez că aceste 161 de hectare de teren, potrivit prevederilor, sînt în felul următor: 45 de hectare de loturi de lângă casă, 38 de hectare de vie, 21 de hectare de livadă, 53 de hectare de alte terenuri agricole. Sînt terenuri cu diferită destinație și evident autoritatea publică locală Ialoveni deja le va utiliza conform destinației agricole, pentru destinații agricole, dacă sînt terenuri pentru loturi de casă, atunci, probabil, vor fi construite și locuințe sociale pentru locuitorii orașului Ialoveni, care atît de mult așteaptă deja de zeci de ani.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Bejan

Dacă aveți ultima precizare?

Vă rog frumos.

Domnul Valerian Bejan:

Da, precizare.

Deci afirmațiile respectivului ministru sînt un neadevăr, să înțeleg?

Mulțumesc.

Domnul Serghei Sîrbu:

Miniștrii întotdeauna spun adevărul, domnule Bejan. Miniștrii democrați eu am în vedere, să fie o precizare.

Domnul Andrian Candu:

Coaliției de guvernare.

Domnul Serghei Sîrbu:

Coaliției, da.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Porcescu,

Vă rog frumos, poftiți.

Domnul Petru Porcescu:

Da. Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Domnule autor,

Spuneți, vă rog, aceste 160 de hectare în al cui cadastru funciar se află astăzi? La care primărie?

Domnul Serghei Sîrbu:

Ele sînt astăzi în gestiunea ...

Domnul Petru Porcescu:

Nu socotiți gestiune și ...

Domnul Serghei Sîrbu:

... institutului. Probabil sînt ale orașului Codru.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Porcescu,

Vă rog frumos, precizare.

Domnul Petru Porcescu:

Rog o precizare.

Domnul Serghei Sîrbu:

Dar gestionate de institut.

Domnul Petru Porcescu:

Nu, vă rog o precizare. Nu, gestiune și proprietate cu totul sînt două lucruri diferite.

Spuneți, vă rog, dar atunci în așa caz de ce noi n-am putea lăsa aceste pămînturi în cadastrul funciar al orașului Codru? Și, poftim, pe mine astăzi nu mă interesează care este gestiunea sau destinația acestor pămînturi. Ar fi Codru ... În cazul de față noi ce facem? Luăm de la primăria Codru, 60 de hectare luăm de la primăria Mileștii Mici.

Stimați colegi,

Gestiune și proprietate acestea sînt lucruri diferite. Astăzi pămînturile, acele 100 de hectare, se află în proprietatea primăriei Codru. Uitați-vă și unde le transmitem noi. Aceste pămînturi se transmit în proprietate administrației publice locale a orașului Ialoveni.

În cazul de față noi „aninăm” Legea nr. 668, „deranjăm”, adică, Legea nr. 668, Legea privind administrația publică locală și hotarele administrativ-teritoriale dintre municipiul Chișinău și raionul Ialoveni.

Domnul Serghei Sîrbu:

Domnule deputat,

Aceste terenuri istoric întotdeauna au aparținut moșiei orașului Ialoveni și ele trebuiesc retrocedate anume autorității administrației publice locale Ialoveni. Ele chiar dacă formal astăzi se află la poziția „Institutul Național de Vinificație și Viticultură, orașul Codru, municipiul Chișinău”, dar ele întotdeauna au fost ale Ialovenilor. Deci noi ne dorim ca

ele să revină înapoi în gestiunea și proprietatea orașului Ialoveni, pentru a putea să fie gestionate respectiv.

Atunci, în 1991, cînd au fost transmise, ele, în general, trebuiau să fie transmise doar temporar, pe o perioadă de timp. De aceea ele nu pot rămîne astăzi nici la orașul Codru, nu pot rămîne nici la institut, ele trebuiesc întoarse orașului Ialoveni.

Domnul Andrian Candu:

Ultima precizare, domnule Porcescu, vă rog.

Domnul Petru Porcescu:

Domnule Președinte al Parlamentului, domnule Candu,

Eu îmi spun părerea, că dacă noi ne întoarcem la istorie, noi „deschidem Cutia Pandorei” și pe toată republica o să fie nu zeci, dar sute de aceste cazuri. Eu atîta am vrut să spun.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumesc frumos.

Domnule Sîrbu,

Aveți ceva de comentat?

Domnul Serghei Sîrbu:

Eu nu cred că „deschidem Cutia Pandorei”, acest subiect deja de vreo 10 ani este în agenda noastră, este doar un singur caz de așa amploare.

De aceea noi considerăm că statul... și toate terenurile aparțin statului, fie sînt de proprietate deci a Republicii Moldova, fie din proprietatea autorităților publice locale și statul are dreptul să aibă grijă de locuitorii săi. Și Parlamentul cred că are dreptul să aibă grijă de locuitorii orașului Ialoveni în acest sens.

Nu „deschidem Cutia Pandorei”. (*Rumoare în sală.*)

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos.

Vă mulțumim, domnule Sîrbu.

Numai puțin.

Domnule Petru,

Dacă Cutia Pandorei e în Parlament, deja sînt mai liniștit.

Domnule Deliu,

Vă rog frumos, poftiți.

Domnul Tudor Deliu:

Da. Mulțumesc.

Într-adevăr, atunci când în anul 1991 a fost adoptat Codul funciar, cu aplicare din 1992, o parte din pământurile unor autorități ale administrației publice pe teritoriul cărora erau instituții științifice de cercetare în domeniu deci au fost lezați de dreptul de a avea cota echivalentă de pământ, respectiv, și cele 5% pentru extinderea intravilanului.

Noi astăzi ne-am trezit în situația că foarte multe instituții de cercetare au lăsat aceste pământuri în paragină practic.

Și deci inițiativa cu care veniți dumneavoastră trebuie să recunoaștem că are un iz electoral, deoarece, aveți perfectă dreptate, încă 4 ani în urmă fix așa proiect a fost elaborat, dar nu știu de ce atunci nu a fost susținut. Eu nu învinuiesc pe nimeni.

Și de aceea...

Domnul Serghei Sîrbu:

... PLDM.

Domnul Tudor Deliu:

Și de aceea... Nu, nu e vorba, eu n-am pomenit, domnule Sîrbu, pe nimeni aici, eram într-o coaliție atunci, așa că haideți să fim corecți. Eu n-am pomenit nume.

De aceea eu cred că totuși orașul Ialoveni are tot dreptul să pretindă la pământurile care le-au aparținut cândva pentru extinderea intravilanului, dar ceea ce spunea și domnul Porcescu, eu cred că aici ar trebui să fim foarte atenți, să nu creăm unele precedente.

Dar acesta nu este primul precedent, și Arena, și mai avem încă multe alte exemple care au fost efectuate aceste lucruri.

De aceea recunoașteți, domnule Sîrbu, că este strict o tentă electorală, dar ialovenenii merită să li se întoarcă pământul înapoi.

Domnul Serghei Sîrbu:

Toți merită, domnule Deliu.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos.

Domnul Serghei Sîrbu:

Mulțumesc de susținere.

Domnul Andrian Candu:

Nu mai sînt alte întrebări.

Vă mulțumim foarte mult.

Să vedem ce ne spune și comisia în acest... la acest subiect.

Vă rugăm frumos, domnule Balan, președintele Comisiei agricultură și industrie alimentară, prezentați-ne, vă rugăm frumos, raportul comisiei.

Domnul Ion Balan:

Comisia agricultură și industrie alimentară a examinat proiectul de Lege pentru modificarea anexei la Legea nr. 668 din 23 noiembrie 1995 pentru aprobarea Listei unităților ale căror terenuri destinate agriculturii rămân în proprietatea statului, prezentat cu titlu de inițiativă legislativă de un grup de deputați și, în rezultatul examinării, expune următoarele.

Proiectul de lege în cauză prevede excluderea din anexa la lege a unui teren cu suprafața de 161,33 hectare care se află în gestiunea Institutului Național pentru Viticultură și Vinificație, orașul Codru, municipiul Chișinău și transmiterea acestuia în proprietatea administrației publice locale a orașului Ialoveni.

Autorii motivează că terenul respectiv a fost transmis institutului pentru efectuarea cercetărilor științifice, însă nu este utilizat în mod efectiv și propun retrocedarea lui orașului Ialoveni, bazându-se pe Hotărîrea Parlamentului nr. 931 din 12.02.1992 privind hotarele moșiilor terenurilor și pe Hotărîrea Guvernului nr. 144 din 05.03.1992 cu privire la modul de soluționare a litigiilor funciare.

Deși hotărîrile sus-numite, la care fac referire autorii, încă de la sfîrșitul anului '92 sînt depășite. Comisia menționează că Parlamentul poate decide retrocedarea unui teren orașului Ialoveni, însă aduce la cunoștință că, conform planurilor cadastrale prezentate de autori și comparate cu planurile cadastrale ale instituțiilor vizate din hotarele administrativ-teritoriale ale orașului Codru, terenul respectiv este format din două sectoare care se află în gestiunea diferitor instituții.

Astfel, conform anexei la Legea nr. 668, un sector cu suprafața de 101,33 hectare se regăsește în gestiunea Institutului Național pentru Viticultură și Vinificație, orașul Codru, municipiul Chișinău, iar alt sector cu suprafața de 60 de hectare se regăsea în gestiunea Combinatului Vitivinicol „Național-Vin”, orașul Codru, municipiul Chișinău, care actual fiind declarat insolubil a fost lichidat, iar terenurile cu destinație agricolă au fost transmise în gestiunea Întreprinderii de Stat Combinatul de Vinuri de Calitate „Mileștii Mici”, însă terenurile transmise de la combinat nu au fost reflectate în anexa la Legea nr. 668.

Avînd avizul pozitiv al Guvernului, comisia acceptă transmiterea a 161 de hectare orașului Ialoveni, cu aducerea în conformitate a anexei la legea în cauză.

Astfel, la poziția de modificare propusă de autori cifra „389,62” se substituie cu cifra „442... 449,62”.

Din anexă se exclude poziția „Combinatul Vitivinicol „Național-Vin”, orașul Codru, municipiul Chișinău, cifra 502,37”.

La poziția „Întreprinderea de Stat Combinatul de Vinuri de Calitate „Mileștii Mici” cifra „80” se substituie cu cifra „522,37”. Respectiv, cifra „22,25” se substituie cu cifra „464,62”.

Luînd în considerare că în Parlament se examinează și alte acte legislative prin care se modifică anexa la Legea nr. 668, cifra... „total” se va modifica în dependență și de suprafețele excluse consecutiv în actele menționate.

În pofida avizului pozitiv al Guvernului, comisia, în rezultatul votării: 4 „pro” și 2 împotriva, nu a luat decizii asupra proiectului de Lege nr. 416 din 21.11.2018.

Decizia finală urmează a fi luată de plenul Parlamentului.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos.

Nu sînt întrebări în adresa comisiei.

Aici încheiem dezbaterile la proiectul nr. 416 din 21 noiembrie 2018.

Și revenim la ora votului.

Nu a fost... nu am menționat exact, expres care este ora... cînd este ora votului. Vă propun la 15.30.

Următorul subiect de pe ordinea de zi este subiectul nr. 22, **proiectul de Lege pentru modificarea Legii nr. 131 privind achizițiile publice, proiectul nr. 430 din 26 noiembrie 2018.**

Și acest subiect este prezentat de doamna Bacalu.

Vă rugăm frumos.

Vă invităm la tribuna principală.

Doamna Elena Bacalu:

Mulțumesc mult.

Stimate domnule Președinte,

Stimați colegi,

Vin cu un proiect de lege, proiectul nr. 430, care prevede modificarea Legii nr. 131/2015 privind achizițiile publice.

Odată cu utilizarea Sistemului informațional automatizat Registrul de Stat Achiziții Publice la nivel de țară de către toate autoritățile contractante este asigurată transparența deplină a achizițiilor publice.

În acest context, se prezintă proiectul de lege respectiv care propune modificarea articolelor 2, 4, 28, 57, 68 din Legea privind achizițiile publice nr. 131 din 3 iulie 2015 care au drept scop excluderea multiplelor deficiențe cu care se confruntă administrația publică locală, cît și cea centrală, administratorii de buget, operatorii economici în procesul de realizare a

procedurilor de achiziții publice ale bunurilor, serviciilor și lucrărilor, fără pierderea calității achizițiilor publice.

Prin urmare, la articolul 2 se propune majorarea pragurilor care sînt prevăzute pentru aplicarea contractelor de achiziții publice de bunuri și servicii stipulate la litera a) alineatul (1) de la 80 de mii la 200 mii de lei, respectiv, pentru contractele de achiziții publice de lucrări stabilite la litera b) alineatul (1) de la 100 de mii la 400 mii de lei.

De asemenea, această modificare se efectuează și la articolul 4 „Modalități de calculare a valorii estimate a contractelor de achiziții publice și planificarea acestora” alineatul (7) litera a) prin care se oferă dreptul autorităților contractante de a achiziționa bunuri sau servicii prin procedura cererii ofertelor de prețuri numai pentru loturile care îndeplinesc condiția că valoarea estimată a lotului respectiv fără TVA este mai mică sau egală cu 100, cu 1 milion de lei, acum 400 mii de lei.

În cazul în care valoarea loturilor cumulate depășește pragul prevăzut la articolul 2 alineatul (3) de 2 milioane 300 mii de lei pentru bunuri și servicii.

Modificarea respectivă este valabilă și pentru alineatul (9) litera a), iar referitor la alineatul (15) litera a), pragul respectiv se modifică de la 1 milion 500 de mii la 2 milioane de lei.

Referitor la articolul 28 alineatul (4), se propune majorarea pragului pentru bunuri și servicii de la 400 la 1 milion, 400 mii de lei la 1 milion, iar pentru lucrări de la 1 milion 500 la 2 milioane, situație cînd publicarea anunțului de intenție nu este obligatorie.

La articolul 57 se modifică alineatele (1), (3) și (5).

La alineatul (1), cifra „400” se substituie cu cifra „1 000 000”, iar cifra „1 500 000” se substituie cu cifra „2 000 000”;

la alineatul (3), în prima propoziție, după cuvintele „fără dreptul de a schimba” se completează cu cuvintele „cu excepția cazurilor prevăzute de alineatul (8)”;

alineatul (5) va avea următorul cuprins:

„(5) La achiziția de bunuri sau servicii cu o valoare estimată ce depășește pragurile prevăzute la articolul 2 alineatul (1) litera a) și la achiziția de lucrări cu o valoare estimată ce depășește pragurile prevăzute la articolul 2 alineatul (1) litera b), autoritatea contractantă publică a anticipat un anunț de participare în Buletinul achizițiilor publice.”

La articolul 68, „Garanția pentru ofertă și garanția de bună execuție a contractului”, alineatul (5) cifra „400 000” se substituie cu cifra „1 000 000”, iar cifra „1 500 000” – cu cifra „2 000 000”. Astfel, dacă achiziția de bunuri și servicii este mai mică decît pragurile stabilite, autoritatea

contractantă este în drept să nu ceară operatorului economic garanție pentru ofertă.

Pe final, țin să menționez că aceste modificări propuse permit ridicarea gradului de operativitate pentru autoritățile contractante la efectuarea achizițiilor publice, prin aplicarea procedurilor de achiziții de valoare mică și cererea ofertelor de prețuri la un prag mai înalt.

Reieșind din cele expuse, pentru eficientizarea procesului de achiziții publice, cât și realizarea programelor investiționale, inclusiv la nivel local, prin modificările operate, urmează să fie asigurată debirocratizarea procedurilor de achiziții publice cu un text în care solicit să fie susținut acest proiect de lege.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos. (*Rumoare în sală.*)

Nu sînt întrebări în adresa autorului.

Vă mulțumim foarte mult.

În continuare, îl rugăm pe domnul Creangă, președintele Comisiei economie, buget și finanțe, să ne prezinte raportul comisiei la acest subiect.

Domnul Ștefan Creangă:

Stimate domnule Președinte,

Onorat Plen,

Comisia economie, buget și finanțe a examinat proiectul de Lege pentru modificarea Legii nr. 131 privind achizițiile publice, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către doamna deputat Elena Bacalu, și comunică următoarele.

Potrivit autorului, proiectul de lege are ca scop ridicarea gradului de operativitate pentru autoritățile contractante la efectuarea achizițiilor publice, prin aplicarea procedurilor de achiziții de valoare mică și cererea ofertelor de prețuri de la praguri mai înalte.

Proiectul de lege a fost avizat de unele comisii permanente ale Parlamentului, propunînd examinarea și adoptarea acestuia în cadrul ședințelor plenare ale Parlamentului.

Guvernul Republicii Moldova, prin avizul său, a susținut proiectul de lege cu unele propuneri și obiecții care au fost acceptate de către comisie și incluse în proiectul redactat, parte componentă a prezentului raport.

În urma dezbaterii proiectului de lege nominalizat, Comisia economie, buget și finanțe, cu majoritatea voturilor, propune plenului Parlamentului examinarea și adoptarea proiectului de lege redactat în prima și a doua lectură.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult pentru viziunea comisiei.

Încheiem aici dezbaterile, fiindcă nu sînt întrebări, încheiem dezbaterile la proiectul nr. 430 din 26 noiembrie 2018.

Și revenim în curînd la ora votului.

În continuare, subiectul nr. 23 de pe ordinea de zi, **proiectul nr. 431 din 27 noiembrie 2018, proiectul de Lege pentru completarea articolului 1 din Legea privind Zona Economică Liberă „Ungheni-Business”**.

Domnule Dudnic, (*Gălăgie în sală.*)

Sînteți unul din autori.

Vă invităm la tribuna principală.

Poftiți.

Domnul Corneliu Dudnic:

Уважаемые коллеги,

разрешите вам представить проект Закона за номером 431, который предусматривает увеличение... свободноэкономической зоны «Унгены-бизнес».

Значит, как мы с вами знаем, практика показывает, что за последнее время политики нашего государства по отношению к развитию зон свободного предпринимательства... приносят достаточно, я бы так сказал, серьезный потенциал для нашей экономики. Если говорить об общем объеме инвестиций только за 2017-й год, в зонах свободного предпринимательства этот объем был 370 миллионов долларов – на 39 процентов больше, чем, например, в 2016 году. Поэтому с учетом того, что Зона свободного предпринимательства «Унгены» освоена на 90 процентов, предлагаем расширить эту зону на 2,8 гектара земли.

Значит, если говорить о том... еще о Зоне свободного предпринимательства «Унгены». Она была создана в 2002 году, общая площадь территории 42 гектара, 36 резидентов работают на территории этой свободной зоны. Производится мебель, ковры, изделия легкой промышленности. Значит, объем инвестиций в Унгенах составляет 74 миллиона лей, создано 2800 рабочих мест, 2,4 миллиарда лей – объем продаж за все время действия Зоны свободного предпринимательства. 85,7 миллиона лей – это налоги и пошлины, которые были уплачены резидентами свободной зоны «Унгены».

В этом контексте, предлагаем, как я уже сказал, расширить эту зону на 2,8 гектара.

Прошу поддержки пленума Парламента.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Nu sînt întrebări în adresa autorului.

Iată de ce, trecem la raportul comisiei.

Îl rugăm pe domnul Creangă, președintele Comisiei economie, buget și finanțe, să ne prezinte raportul comisiei la acest subiect.

Domnul Ștefan Creangă:

Stimate domnule Președinte,

Onorați deputați,

Comisia economie, buget și finanțe a examinat proiectul de Lege pentru completarea articolului 1 din Legea nr. 1295 privind Zona Economică Liberă „Ungheni-Business”, înaintat cu drept de inițiativă legislativă de către un grup de deputați, și comunică următoarele.

Scopul proiectului de lege constă în extinderea Zonei Economice Libere „Ungheni-Business”, prin includerea suplimentară în componența acesteia a unui teren cu suprafața de 2,87 hectare, cu numărul cadastral 9277210001, amplasat în comuna Zagarancea, raionul Ungheni.

Potrivit autorilor, proiectul... a fost elaborat și studiul de fezabilitate a proiectului respectiv care cuprinde aspecte organizaționale, economice, sociale, de mediu și altele.

Totodată, comunicăm că disponibilitatea de resurse umane și poziționarea geografică a terenului de mai sus oferă posibilități de dezvoltare economică a regiunii respective, obținerea veniturilor atît la buget, cît și de către angajații întreprinderii, precum și ridicarea nivelului de trai al acestora.

Guvernul Republicii Moldova, prin avizul său, comunică susținerea acestui proiect de lege, fapt ce va contribui la dezvoltarea zonei economice libere prin majorarea investițiilor autohtone și străine, crearea locurilor noi de muncă și creșterea volumului producției industriale fabricate, orientate la export.

Totodată, în scop de rigoare redacțională, în titlul proiectului de lege cuvintele „completarea articolului” se propune de substituit cu cuvintele „modificarea articolului”.

Pornind de la cele menționate și ținînd cont de avizul pozitiv al Guvernului Republicii Moldova, comisia propune proiectul de lege spre examinare și adoptare în prima și a doua lectură, ca fiind lectură finală.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Nu sînt întrebări în adresa comisiei.

Iată de ce, încheiem dezbaterile la proiectul nr. 431 din 27 noiembrie 2018.

Și vom reveni la procedura de vot foarte curînd.

Următorul subiect de pe ordinea de zi, subiectul nr. 24, **proiectul nr. 411 din 20 noiembrie 2018, proiectul de Lege pentru modificarea unor acte legislative.**

Prezintă proiectul de lege – domnul Serghei Sîrbu.

Vă rugăm, vă invităm la tribuna principală.

Domnul Serghei Sîrbu:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimați colegi,

La 26 iulie, a fost aprobată Legea nr. 170 cu privire la înmatricularea unor mijloace de transport.

Legea nominalizată a avut obiectivul... ca un obiectiv de reintegrare a țării – implementarea mecanismului de înmatriculare a mijloacelor de transport din stînga Nistrului și municipiul Bender cu numere de înmatriculare neutre, pentru a da dreptul de acces în traficul internațional a acestor mijloace de transport.

Cu părere de rău, totodată, în acea lege s-au scăpat cîteva localități care se află pe malul drept al Nistrului, dar nu sînt sub controlul și sub jurisdicția Chișinăului. Vorbesc aici despre satele: Gîsca, Chițcani, Zahorna, Mereșeni, Cremenciug, din raionul Căușeni.

Era și Zvizdocica, dar Zvizdocica... am verificat, ea urmează a fi exclusă.

Totodată, majoritatea acestor cetățeni, din aceste sate, circulă cu numere de înmatriculate din regiunea stîngă a Nistrului, iar prin acele amendamente... acei cetățeni vor avea posibilitatea să înmatriculeze mijloacele de transport în Registrul național cu numere neutre.

În acest sens, urmează a fi completat Codul contravențional și articolul 53 din Legea privind siguranța traficului rutier, și articolul 1 din Legea nr. 170 cu privire la înmatricularea unor mijloace de transport.

Rog susținerea acestui proiect.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc foarte mult.

Nu sînt întrebări în adresa autorului.

Vă mulțumim foarte mult, domnule Sîrbu.

Și în continuare, domnul Carpov, președintele Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică, ne va prezenta raportul comisiei.

Domnul Eugen Carpov:

Stimate domnule Președinte,

Stimați colegi,

Vă prezint raportul la proiectul de Lege pentru modificarea unor acte legislative cu numărul 411 din 20.11.2018.

Comisia securitate națională, apărare și ordine publică a examinat proiectul de Lege pentru modificarea unor acte legislative, prezentat cu titlu de inițiativă legislativă de către deputații în Parlamentul Republicii Moldova, domnii Sîrbu și Vreamea.

Prezentul proiect de lege a fost elaborat în intenția de a extinde mecanismul de înmatriculare a unităților de transport din regiunea transnistreană cu numere neutre și asupra altor localități care nu se află sub jurisdicția autorităților constituționale temporar și se află în partea dreaptă a Nistrului.

În contextul realizării obiectivului stabilit, se propune amendarea Codului contravențional al Republicii Moldova nr. 218/2008 și a Legii nr. 131/2007 privind siguranța traficului rutier, precum și a Legii nr. 170/2018 cu privire la înmatricularea unor mijloace de transport și modificarea unor acte legislative.

Comisiile permanente care au avizat inițiativa supusă examinării s-au pronunțat pentru susținerea acesteia, iar propunerile și obiecțiile expuse în avizele Direcției generale juridice, precum și a Guvernului Republicii Moldova vor fi luate în considerare la definitivarea proiectului de lege.

Concomitent, prin demersul Ministerului Economiei și Infrastructurii din 29.11.2018, s-a intervenit cu solicitarea de excludere a referinței la satul Zviozdocica din raionul Căușeni, propunere susținută atât de autorii inițiativei legislative, cât și de membrii comisiei.

Urmare a dezbaterilor, membrii Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică au propus, cu votul majorității membrilor săi examinarea și adoptarea proiectului de Lege nr. 411 din 20.11.2018 în primă și a doua lectură.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Nu sînt întrebări în adresa comisiei.

Iată de ce încheiem dezbaterile la proiectul nr. 411 din 20 noiembrie 2018 și vom reveni la procedura de vot și pentru lectura întâi, și pentru lectura a doua în cel mai apropiat timp.

Aș vrea să întreb colegii din Comisia juridică, numiri și imunități, în mod special, dacă subiectul de pe ordinea de zi, subiectul nr. 25, proiectul nr. 449 ce ține de proiectul de Hotărâre cu privire la confirmarea Colegiului Serviciului de Informații și Securitate mai rămîne pe astăzi? Mie mi se pare că el ar trebui exclus de pe ordinea de zi, luînd în considerare că este proiect de lege de modificare a legii.

Domnule Sîrbu,

Dumneavoastră sînteți unul dintre autori, puteți să spuneți la microfon ce facem cu proiectul nr. 449, că, probabil, ar trebui să-l excludem de pe ordinea de zi.

Vă rugăm frumos.

Domnul Serghei Sîrbu:

Domnule Președinte,

Rugăm excluderea acestuia de pe ordinea de zi, deoarece dacă Parlamentul va vota proiectul de Lege ce ține de modificarea Legii SIS, el decade de la sine.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Dragi colegi,

Cine este pentru a exclude de pe ordinea de zi proiectul nr. 449 din 29 noiembrie 2018, subiectul nr. 25 de pe ordinea de zi, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut excluderea de pe ordinea de zi a proiectului nr. 449 din 29 noiembrie 2018.

Revenind la ceea ce a menționat domnul Creangă Ștefan la primele ore ale dimineții cu referire la subiectul nr. 18, proiectul de Lege privind importul stației de epurare, proiectul nr. 226 din 5 iulie 2018, înțelegerea mea este că nu va fi avizul Guvernului. Iată de ce propunerea inițială a fost ca acest subiect să fie exclus astăzi de pe ordinea de zi.

Cine este pentru, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Vă mulțumesc foarte mult.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut excluderea de pe ordinea de zi a proiectului de Lege privind importul stației de epurare, proiectul nr. 226 din 5 iulie 2018.

Următorul subiect, dragi colegi, pe care vi-l propun pentru examinare și dezbateră este subiectul nr. 6 din supliment, **proiectul de Lege pentru modificarea Legii nr. 303 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare. Proiectul nr. 394 din 13 noiembrie 2018.**

Îl invităm la tribuna principală pe domnul Luca, secretar de stat al Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, să ne prezinte acest proiect de lege.

Domnul Vasile Luca:

Stimate domnule Președinte,

Stimați deputați,

Proiectul de Lege nr. 304 de modificare a legii... nr. 394, pardon, de modificare a Legii nr. 303 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare a fost elaborat de Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, urmare a divergențelor identificate în procesul de implementare a legii și a derulării proiectelor investiționale în sector.

Propunerile de modificare a legii au drept scop de a îmbunătăți cadrul juridic unitar privind gestionarea serviciilor publice de alimentare cu apă și de canalizare. Principalele modificări se referă la completarea cu noțiuni noi în perspectiva regionalizării serviciului; completarea cu atribuții noi pentru administrația publică centrală, ANRE, în vederea organizării serviciului pentru a asigura dezvoltarea și durabilitatea acestuia, precum și capacitatea de atragere a investițiilor în sector; completarea cu reglementări noi privind regimul juridic al sistemelor publice de alimentare cu apă și de canalizare.

De asemenea, se includ reglementări cu privire la relațiile între operator și consumator, și între operator, administratorul blocului și consumator în vederea prestării serviciului în baza contractului individual sau a contractului colectiv.

Suplimentar, se prevede crearea unui fond de dezvoltare pentru întreținerea și dezvoltarea infrastructurii, cofinanțarea proiectelor cu asistență financiară nerambursabilă, precum și pentru asigurarea plății serviciilor, datorii de stat aferente unor proiecte de investiții pentru APL sau operator.

Având în vedere cele menționate, rog aprobarea prezentului proiect în primă lectură.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Întrebări sînt. Numai puțin.

Domnule Țap,

Intervenția dumneavoastră, vă rog, poftiți.

Domnul Iurie Țap:

Domnule secretar de stat,

Eu voiam să vă întreb, urmare a discuțiilor pe care noi le-am avut și în comisie: acceptați abordarea pe care am propus-o? Pentru că în varianta dată, proiectul nu soluționează problema, ci creează noi probleme pe care le vor resimți cetățenii. Deci în loc să asigurăm serviciu de calitate sau servicii de calitate, vom avea în continuare probleme. Dacă acceptați varianta la care m-am referit?

Domnul Vasile Luca:

Domnule deputat,

Dacă îmi permiteți, colega mea... nu?

Domnule deputat,

Atunci pînă cînd ne menținem poziția actuală care este expusă în proiectul respectiv, dar lăsăm la latitudinea comisiei ulterior.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Țap,

Vă rog frumos, poftiți.

Domnul Iurie Țap:

Domnule Președinte,

Ca să economisim timpul, eu am să vă rog să-mi oferiți cuvîntul și mulțumesc domnului secretar.

Domnul Andrian Candu:

Am înțeles. Veți avea o luare de cuvînt la acest proiect de lege.

Vă mulțumim frumos.

În continuare, îl invităm la tribuna principală – vă mulțumim mult, domnule Luca – pe domnul Grișciuc, vicepreședintele Comisiei mediu și dezvoltare regională, pentru a ne prezenta raportul comisiei la acest subiect.

Domnul Simion Grișciuc:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimați colegi,

Am onoarea să vin în fața dumneavoastră să prezint raportul Comisiei mediu și dezvoltare regională pentru proiectul de Lege nr. 394.

Și anume, Comisia mediu și dezvoltare regională a examinat în ședința sa proiectul de Lege pentru modificarea Legii privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către Guvernul Republicii Moldova.

Proiectul de lege în cauză a fost elaborat în scopul îmbunătățirii cadrului juridic privind înființarea, organizarea, gestionarea și reglementarea funcționării în localități a serviciului public cu apă și alimentare... de canalizare a apelor uzate menajere. Astfel, se propun prevederi noi ce țin de crearea operatorilor regionali, încheierea contractelor de delegare a gestiunii, redevențe pentru concesiunea bunurilor aferente serviciului de alimentare cu apă și de canalizare, indicatori de performanță a acestuia, tarif unic pentru întreaga arie de operare, fondul de dezvoltare etc. De asemenea, proiectul de lege atribuie competențe suplimentare în domeniul vizat autorităților administrației publice locale și Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică.

În procesul examinării proiectului de lege nominalizat, acesta a fost supus avizării de către comisiile permanente. Astfel, Comisia agricultură și industrie alimentară propune prezentul proiect de lege pentru examinare și adoptare în plenul Parlamentului. Comisia securitate națională, apărare și ordine publică, Comisia protecție socială, sănătate și familie, Comisia juridică, numiri și imunități îl înaintează spre dezbateri, iar Comisia administrație publică nu a luat nici o decizie asupra acestui proiect. Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului a expus un șir de obiecții de ordin tehnico-legislativ pe marginea proiectului de lege respectiv.

Pornind de la cele menționate, Comisia mediu și dezvoltare regională, cu majoritatea de voturi ale membrilor săi, propune proiectul de Lege nr. 394 pentru modificarea Legii nr. 303 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare spre examinare și aprobare în primă lectură.

Aici raport finalizat pentru primă lectură și vă rog, stimați colegi, să îmi permiteți, între timp, dat fiind faptul... rapiditatea și polemicile care au fost ieri pe marginea acestui proiect în ședința plenară și pe bună parte trebuie să dăm dreptate colegilor din opoziție, pentru că și-au făcut treaba ca o adevărată signalizare, comisia a revenit la proiect, am constatat unele lacune care sînt în proiectul respectiv și reieșind din asta le-am înlăturat.

Așadar, din proiectul de lege au fost excluse următoarele prevederi, care creau confuzii, respectiv ce ați menționat și dumneavoastră, domnule deputat Iurie Țap, a fost exclusă partea de redevență ce depășește nivelul amortizării mijloacelor fixe din gestiune de la articolul 13¹, de la articolul 35 alineatul (3), la articolul 36 alineatul (6), a fost exclusă cota de dezvoltare de la articolul 35 alineatul (3¹), articolul 36¹ alineatul (5).

A fost exclusă opțiunea operatorului pentru contoare inteligente pentru a fi inclusă în Planul de investiții, ce prevedea expres în lege la

articolul 26 alineatul (5), a fost limitat dreptul operatorului de a efectua investiții dacă acestea nu sînt eficiente, în conformitate cu articolul 35 din proiectul de lege.

De asemenea, a fost inclusă prevederea privind punerea în aplicare, intrarea în vigoare după o perioadă de șase luni din data publicării. Și, astfel, Agenția Națională de Reglementare în Energetică va avea șase luni ca să-și ajusteze actele cu legea în vigoare.

Respectiv, cum am spus, în urma polemicii care a fost ieri, au venit un șir de amendamente, pe care comisia le-a acceptat, respectiv avînd și o sinteză.

Și aici, dacă îmi permiteți, avem și raportul comisiei pentru lectura a doua. Cu acordul dumneavoastră și cu permisiunea dumneavoastră, o să dau citire foarte scurt la raportul pentru lectura a doua.

Comisia mediu și dezvoltare regională a examinat la ședința sa în lectura a doua proiectul de Lege pentru modificarea Legii privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către Guvernul Republicii Moldova și comunică următoarele.

Proiectul de lege în cauză este elaborat în scopul îmbunătățirii cadrului juridic privind: înființarea, organizarea, gestionarea și reglementarea funcționării în localități a serviciului public de alimentare cu apă potabilă și de canalizare a apelor uzate menajere.

Pentru lectura a doua Comisia mediu și dezvoltare regională a examinat obiecțiile și propunerile parvenite la proiect din partea domnului Simion Grișciuc, deputat în Parlament, a Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului. Toate amendamentele înaintate se conțin în sinteză, care este parte componentă la prezentul raport.

Pornind de la cele menționate, Comisia mediu și dezvoltare regională, cu majoritatea de voturi ale membrilor săi, propune proiectul de Lege nr. 394 din 13.11.2018 pentru modificarea Legii privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare pentru examinare și adoptare în lectura a doua.

Raportul finalizat.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Nu sînt întrebări, am înțeles.

Domnule Grișciuc,

Vă mulțumim foarte mult.

Nu sînt întrebări.

Înainte de a încheia dezbaterile la acest proiect, pe care îl propuneți să fie votat în prima lectură și a doua lectură, luare de cuvânt din partea domnului Țap.

Domnul Iurie Țap:

Stimați colegi,

Proiectul dat vine să îmbunătățească situația pe care o are Legea nr. 303/2013 privind serviciul public de apă și de canalizare. Eu doar un pic o să revin la istorie. Deci după cinci ani de zile noi constatăm că lucrurile merg prost. De ce merg prost? Pentru că atunci Guvernul, în 2013, a venit cu un proiect necalitativ, foarte prost. Opoziția propunea să-l respingă. Am argumentat că, într-adevăr, nu era bine, am menționat ce nu era bine, am făcut propuneri și voi aminti, trei luni am lucrat și am definitivat acest proiect, a fost un compromis de moment.

Ulterior, atenție, în 2014, Parlamentul nu a găsit timp ca să venim cu modificările respective, chiar dacă am insistat și în sesiunea de vară, și în sesiunea de toamnă. Deci Legea nr. 303/2013 n-a fost pusă în aplicare așa cum prevedea, deci nu au fost elaborate toate actele subnormative. Aici controlul din partea Guvernului, din partea ministerului respectiv a lipsit și ANRE a făcut așa cum a înțeles. Ceea ce a fost pe Chișinău, atenție, a fost utilizată, aplicată Legea nr. 303 la serviciul de apă caldă menajeră. Culmea prostiei. De ce?

Și proiectul care vine... revin la el.

Stimați colegi,

Dincolo de faptul că el va provoca anumite confuzii, chiar și cu faptul că se anulează tariful distinct, dar noi între timp am votat în două lecturi legea propusă de PSRM, de domnul Lebedinschi, care și mai mult a confuzionat situația.

Referitor la ceea ce propuneți. Printre altele, în proiectul de lege se conturează mecanismul de cooperare intercomunitară, or, el este esențial.

Stimați colegi,

De ce s-a prăbușit un proiect „Operatorul regional Nord”, unde urmau să fie deservite șase raioane și municipiul Bălți? Este vorba de peste 300 mii de populație, cărora trebuia să le presteze servicii.

Am vorbit ani la rând și am atenționat, nu este acest mecanism de cooperare intermunicipală pus la punct. Și atunci dacă nu sînt reglementări, cum poate un serviciu fi prestat în condiții bune? Și aici trebuie să fie modificată Legea nr. 436, trebuie să fie modificată Legea nr. 1402, care este document de bază în acest sens, care trebuie să fie Legea privind serviciile de utilități publice. Aici trebuie să se conțină și organizarea, și funcționarea serviciilor. Spre regret, proiectul care vine, dacă o să vă uitați, este unul foarte confuz.

Noi avem Legea cu privire la concesiuni, votată chiar nu demult, autorii, nu știu de ce, vin, chiar și noțiunea de redevență, dumneavoastră ce aplicați noțiunea de redevență în condițiile serviciului public de apă și de canalizare? Or, redevența este o noțiune generală. Lipsă de profesionalism.

În același context, dacă e să vorbim, avem Legea privind parteneriatul public-privat, avem mecanisme foarte clare. Dumneavoastră cu mecanismele pe care le propuneți în acest proiect de lege distorsionați. Îmi pare rău, dar abordarea este una neconformă. Iată de ce, din punctul nostru de vedere, cu atare jumătăți noi nu vom asigura acel serviciu care ne trebuie.

Este foarte important proiectul și el trebuie susținut, să-l trecem în primă lectură, dar trebuie creat un grup de lucru unde să intre toți actorii cointeresați, să intre cei care cunosc subiectul și să fie făcută o lege bună.

Nu vreau să supăr pe nimeni, dar doi ani de zile Guvernul, Ministerul Economiei îmi spunea despre faptul că Legea nr. 1402 este una bună, că nu trebuie modificată, doar ieri de la această tribună reprezentantul Ministerului Economiei și Infrastructurii a recunoscut că Guvernul a acceptat să fie creat un grup de lucru care să elaboreze această nouă lege.

Stimați colegi,

Nu poți face politici fără legi, este neînțelegerea. Vorbim despre transpunerea acordului, dar avem neînțelegere deplină. Or, toate aceste probleme se referă la toate utilitățile publice, nu doar la apă și canalizare. Noi ce vom face în cazul dat pentru apă și canalizare acest mecanism, după aceea pe salubritate, pe alte utilități publice, vom veni, respectiv, în fiecare caz să reglementăm aparte?

Rog să fiu înțeles corect, abordarea trebuie să fie una: profundă, profesionistă, bazată pe normele dreptului administrativ și științei administrației, atunci reglementările vor fi bune, vor fi conforme și vom putea asigura. Dacă autoritățile publice locale n-au să aibă acest instrument de reglementare a serviciului public, nu vor putea beneficia. Și ceea ce spuneam, Strategia 2030, care va fi aprobată, sper eu, care stabilește anumite obiective, inclusiv la acest capitol, nu va fi atinsă, incoerență totală, deplină.

Regret, dar este prost de tot și nu poate fi promovat, dacă îl promovați, atunci descalificator.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Se încheie aici dezbaterile la proiectul nr. 394 din 13 noiembrie 2018 și vom reveni la procedura de vot foarte curînd.

Următorul subiect pe ordinea de zi este **proiectul nr. 407 din 16 noiembrie 2018**, subiectul nr. 7, **proiectul de Lege privind calitatea apei potabile**.

Prezintă proiectul doamna Serbulenco, secretar de stat în Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale.

Doamna Aliona Serbulenco – *secretar de stat al Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale în domeniul sănătății publice*:

Mult stimată domnule Președinte.

Doamnelor și domnilor deputați,

Apa potabilă este un factor indispensabil pentru sănătatea populației, iar accesul la apă de bună calitate și în cantități suficiente asigură o mai bună protecție a sănătății publice.

Accesul la apă este declarat de către Organizația Națiunilor Unite încă în 2010 ca un drept fundamental al omului.

Necesitatea unei intervenții de ordin legal din partea statului este dictată atât de situația creată în mai multe regiuni ale Republicii Moldova unde se constată probleme cu asigurarea calității apei potabile, cât și de necesitatea armonizării cadrului legal la legislația comunitară.

Astfel, conform datelor de monitorizare a calității apei potabile în anul 2017, au fost neconforme prevederilor normelor sanitare privind calitatea apei potabile aprobate prin Hotărârea Guvernului 934/2007, la parametri microbiologici în mediu circa 11% din probele de apă prelevate din apeductele comunale urbane alimentate din surse subterane și circa 7 la sută din probele de apă din apeductele comunale urbane alimentare din sursele de suprafață, la fel ca și 17 la sută din probele de apă din apeductele comunale rurale.

Concomitent, 50 la sută apeductele alimentare din surse subterane apa este neconformă normelor sanitare după conținutul parametrilor chimici.

Existența unei Legi naționale privind calitatea apei potabile, cu transpunerea Directivei Uniunii Europene 98/83 privind calitatea apei destinate consumului uman, ar oferi un cadru juridic corespunzător pentru a aduce calitatea apei în conformitate cu legislația comunitară, cu recomandările Organizației Mondiale a Sănătății, ar îmbunătăți calitatea vieții și sănătatea populației din Republica Moldova.

De asemenea, va exista teme juridic clar pentru elaborarea legislației secundare în domeniu în conformitate cu cerințele Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană.

Pe de altă parte, necesitatea elaborării și adoptării proiectului menționat mai este dictată și de angajamentele internaționale asumate de Republica Moldova în domeniul sănătății.

Actualul cadru legal, Legea privind apa potabilă este deja depășită, nu mai este utilizată, majoritatea aspectelor ce țin de activitatea operatorilor sînt reglementate de Legea nr. 303 din 13 decembrie 2013 privind serviciul public de apă și de canalizare.

De aceea este nevoie de a adopta o Lege nouă privind calitatea apei potabile care ar asigura o colaborare eficientă a actorilor interesați în domeniul asigurării calității apei potabile și a durabilității sistemelor de aprovizionare cu apă potabilă.

Prezentul proiect de lege este elaborat în baza prevederilor articolelor 6 și 72 ale Legii nr. 10 din 3 februarie 2009 cu privire la supravegherea de stat a sănătății publice, în baza Legii apelor nr. 272 din 27 decembrie 2011 și în conformitate cu prevederile Programului național de acțiuni privind implementarea de asociere a Republicii Moldova – Uniunea Europeană, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 808 din 7 octombrie 2014.

Scopul prezentei legi constă în asigurarea durabilă a calității apei potabile utilizate pentru consum uman prin crearea unui cadru legal îmbunătățit și promovarea unui management adecvat al riscurilor.

Principalele prevederi pe care le specifică proiectul: sînt stabilite norme de calitate a apei potabile la parametrii microbiologici, chimici, radiologici în conformitate cu recomandările Organizației Mondiale a Sănătății.

Sînt, la fel, stabilite procedurile de monitorizare și control a calității apei potabile de către operator și de către Agenția Națională pentru Sănătate Publică, procedurile de elaborare și aplicare a planurilor de siguranță a apei potabile, procedurile de intervenție în caz de neconformități a apei, procedurile de derogare, procedurile de raportare și informare a populației privind calitatea apei potabile.

Proiectul legii a fost consultat în prealabil cu toate autoritățile, a obținut avizul pozitiv, inclusiv al grupului de lucru pentru reglementarea activității de întreprinzător în vederea elaborării unor decizii consensuale.

Pentru aplicarea prevederilor proiectului de lege enunțat și a regulamentelor sanitare care vor fi elaborate ulterior, vor fi necesare costuri bugetare legate de monitorizarea calității apei destinate consumului uman care trebuie să corespundă noilor cerințe pentru a asigura calitatea apei de băut, dar și din industria alimentară, precum și în scopuri menajere.

Costurile ce țin de adaptarea producătorilor de apă potabilă la noile prevederi vor fi cele mai minime și, practic, nu vor fi în creștere față de situația actuală, deoarece la momentul actual, la fel, sînt cerințe care respectă calitatea apei, însă puțin se investește în gestionarea adecvată.

În conformitate cu prevederile Programului național pentru implementarea Protocolului privind apa și sănătatea, aprobat de Guvern în 2016 prin Hotărîrea nr. 1063, costurile adiționale pentru îmbunătățirea

calității apei potabile au fost deja identificate în Programul național și are un buget estimat de peste 11 miliarde, aproape 200 milioane, inclusiv pentru realizarea nemijlocită a acțiunilor pentru îmbunătățirea calității apei potabile, ceea ce ar constitui în jur de 790 milioane, inclusiv 70 milioane vor fi alocări din bugetul de stat.

Așadar, proiectul de Lege privind calitatea apei potabile este pe deplin compatibil cu legislația comunitară și cea națională privind elaborarea actelor normative.

Și rog, onorat Plen, susținerea proiectului în cauză.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Doamna Aliona Serbulenco:

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Și în continuare, întrebări în adresa ministerului.

Prima intervenție – din partea domnului Deliu.

Domnul Tudor Deliu:

Mulțumesc.

Într-adevăr, este un proiect de lege care necesită a fi discutat și aprobat de Parlament, deoarece legea din 1999 de acum și-a pierdut actualitatea și trebuie să conștientizăm faptul că aprovizionarea cu apă potabilă este o boală a secolului XXI și nu se referă doar la Republica Moldova, ci la mai multe țări.

Și de aceea cred că adoptarea acestei legi va putea să rezolve problema aprovizionării cu apă potabilă a cetățenilor și, în primul rând, care să aibă grijă de sănătatea lor.

Dar eu am o singură întrebare cu referire la articolul 12 „Informarea și raportarea privind calitatea apei potabile”, și mă refer la alineatul (2).

Cunoaștem faptul că astăzi majoritatea cetățenilor care locuiesc în localitățile rurale nu prea dispun de informații privind calitatea apei potabile pe care o consumă. Deci aici se vine cu o constatare că, în scopul informării consumatorilor, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, prin intermediul Agenției Naționale pentru Sănătate Publică, publică pe pagina web a instituției, o dată la 3 ani, Raportul național privind calitatea apei potabile.

Care este considerentul că o dată la 3 ani și nu mai...

Doamna Aliona Serbulenco:

Mai des.

Domnul Tudor Deliu:

... mai des, să zicem, așa, o dată în an sau o dată la jumătate de an?

Fiindcă în 3 ani de zile poate să se întâmple orice. Care a fost argumentul că doar o dată la 3 ani se publică?

Doamna Aliona Serbulenco:

Vă mulțumesc foarte mult.

Mult stimată domnule deputat,

Deci în conformitate cu planurile de siguranță pe care trebuie să le aprobe obligatoriu operatorii apei potabile, ele trebuie consultate obligatoriu cu Agenția Națională pentru Sănătate Publică și aprobate de către autoritatea administrației publice locale.

Noi ne propunem ca monitoring-ul la parametrii fizico-chimici să-l efectuăm o dată la 3 ani. De aceea noi și am specificat aici „la 3 ani”.

Ceea ce ține de parametrii microbiologici și rapoartele, la fel, vor fi neapărat publicate pe site-ul Agenției Naționale pentru Sănătate Publică. Ele se vor face cel puțin o dată în an. O dată în an, cu excepția dacă vom fi sensibilizați atunci când se va întâmpla ceva și va fi o necesitate extraordinară pentru a investiga anumiți parametri.

Domnul Tudor Deliu:

Bine. Mulțumesc.

Doamna Aliona Serbulenco:

Deci frecvența va fi mai mare.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos.

Nu mai sînt alte întrebări.

Respectiv, trecem la următoarea etapă.

Vă mulțumim mult, doamnă Serbulenco.

Doamna Aliona Serbulenco:

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Îl rugăm pe domnul Grișciuc, vicepreședintele Comisiei mediu și dezvoltare regională, să ne prezinte raportul comisiei la acest subiect.

Domnul Simion Grișciuc:

Domnule Președinte,

Stimați colegi,

Comisia mediu și dezvoltare regională a examinat, la ședința sa, proiectul de Lege privind calitatea apei potabile, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către Guvernul Republicii Moldova, și comunică următoarele.

Necesitatea elaborării și adoptării prezentului proiect de lege este condiționată de angajamentele internaționale asumate de Republica Moldova în domeniul sănătății.

Astfel, proiectul de Lege privind calitatea apei potabile transpune Directiva 98/83 a Consiliului European din 1998 privind calitatea apei destinată consumului uman.

Prin proiect se propun reglementări și abordări noi ce țin de managementul calității apei potabile, proceduri de analiză și control, responsabilitățile producătorilor și ale autorităților în acest domeniu, se introduc principii noi de gestionare a riscurilor condiționate de folosința și consumul apei. Deci se va institui un cadru legal național pentru îmbunătățirea calității apei potabile, în scopul protecției sănătății umane împotriva efectelor nefaste ale contaminării apei potabile, prin asigurarea inofensivității și purității acesteia.

Este de menționat că, la momentul intrării în vigoare a prezentei legi, va fi abrogată Legea nr. 272 din 10 februarie 1999 cu privire la apa potabilă.

În procesul examinării proiectului de lege nominalizat, acesta a fost supus avizării de către comisiile permanente. Astfel, Comisia agricultură și industrie alimentară, Comisia protecție socială, sănătate și familie, Comisia administrație publică și Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media propun prezentul proiect de lege spre examinare și adoptare în plenul Parlamentului. Comisia juridică, numiri și imunități îl propune pentru examinare, iar Comisia drepturile omului și relații interetnice se pronunță pentru respingerea acestuia.

Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului a expus un șir de obiecții pe marginea proiectului de lege respectiv. Astfel, textul proiectului urmează a fi redactat conform normelor ortografice și tehnico-legislative.

Pornind de la cele menționate, Comisia mediu și dezvoltare regională, cu majoritatea voturilor membrilor săi, propune proiectul de Lege privind calitatea apei nr. 407 spre examinare și aprobare în prima lectură.

Și aici, onorat Plen, dacă îmi permiteți, noi, ca comisie, am așteptat amendamente de la colegi, însă ele au parvenit și, ulterior, au fost examinate, dar au fost retrase de către autori, fapt care a dat dreptul comisiei să vină cu raport pentru lectura a doua.

Și vă rog să-mi îngăduiți un pic să citesc raportul pentru lectura a doua.

Comisia mediu și dezvoltare regională a examinat la ședința sa plenară, pardon, la ședința sa... în lectura a doua proiectul de Lege privind calitatea apei potabile, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către Guvernul Republicii Moldova.

Proiectul de lege în cauză este elaborat în scopul îmbunătățirii cadrului juridic privind înființarea, organizarea, gestionarea și reglementarea funcționării în localități a serviciului public de alimentare cu apă potabilă și de canalizare a apelor uzate și menajere.

Pentru lectura a doua, Comisia mediu și dezvoltare regională a examinat obiecțiile parvenite la proiect din partea Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului, care vor fi luate în considerare în procesul de definitivare a acestuia. *(Gălăgie în sală.)*

De asemenea, se propune ca la articolul 10 alineatul (1), sintagma „va examina și aproba” se va substitui cu sintagma „va înainta pentru aprobare Guvernului”, iar la alineatul (2), textul „de către Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, prin ordin publicat în Monitorul Oficial” se substituie cu sintagma „de către Guvern, în condițiile articolului 5 alineatul (2)”.

Reieșind din cele expuse și luând în considerare propunerile acceptate, Comisia mediu și dezvoltare regională, cu majoritatea de voturi ale membrilor săi, propune proiectul de Lege privind calitatea apei potabile nr. 407 din 16.11.2018 pentru examinare și adoptare în lectura a doua. Raport finalizat.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Vă mulțumim mult pentru prezentarea acestui raport.

Încheiem aici dezbaterile la proiectul nr. 407 din 16 noiembrie 2018.

Și vom reveni foarte curînd, în cîteva clipe, la votul pentru lectura întâi și a doua.

Pînă atunci, însă, să mai examinăm un proiect, și anume **proiectul de Lege pentru modificarea Legii nr. 909 privind protecția socială a cetățenilor care au avut de suferit de pe urma catastrofei de la Cernobîl**, subiectul nr. 8 de pe ordinea de zi, **proiectul nr. 429 din 26 noiembrie 2018**.

O invităm la tribuna principală pe doamna Buliga, președintele... de fapt, în calitate de autor.

Doamna Valentina Buliga:

Stimate domnule Președinte,

Stimați colegi, (*rumoare în sală*)

Proiectul de lege, care a fost înaintat ca inițiativă legislativă, a avut ca scop sporirea protecției sociale a persoanelor cu dizabilități, survenite ca urmare a lichidării consecințelor avariei de la Cernobîl și membrilor familiilor persoanelor care au decedat în urma schilodirii sau îmbolnăvirii provocate de această avarie, prin majorarea bazei de calcul, utilizate la stabilirea pensiilor de dizabilitate și pensiilor în cazul pierderii întreținătorului conform Legii nr. 909/1992 privind protecția socială a cetățenilor care au avut de suferit de pe urma catastrofei, precum și în scopul armonizării unor norme din această lege cu prevederile Legii nr. 156 privind sistemul public de pensii, care reglementează condițiile generale de stabilire și plată a pensiilor altor categorii de beneficiari.

Dar vreau să menționez, ca și președinte al comisiei, că Guvernul, în avizul său, a venit cu o altă formulare a acestui proiect de lege pe care vreau să-l aduc la cunoștință plenului Parlamentului. Și Guvernul propune... nu susține conceptul de schimbare a bazei de calcul, ci propune... o sumă concretă, destinată persoanelor cu dizabilități severe – 400 de lei; persoanelor cu dizabilități accentuate – 300 de lei; persoanelor cu dizabilități medii – 200 de lei. Pensiile stabilite, conform acestui articol din prezenta lege, se majorează cu 200 de lei pentru fiecare membru al familiei, conform articolului 16.

În cadrul comisiei, noi am discutat și propunem conceptual ca să susțină și plenul Parlamentului această propunere din partea Guvernului. Și autorul a susținut această propunere a Guvernului.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Nu sînt alte întrebări.

Înțeleg că ați dat acum citire și raportului comisiei?

Doamna Valentina Buliga:

Da. Domnule Președinte,

Stimați colegi,

În cadrul comisiei a fost examinat acest proiect de lege.

Comisia susține această propunere a Guvernului. Și, cu 7 voturi „pentru”, Comisia protecție socială, sănătate și familie propune examinarea și adoptarea proiectului de lege în prima și a doua lectură, ținînd cont de propunerile Guvernului, care au fost acceptate integral de către comisie.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Se încheie aici dezbaterile la proiectul nr. 429 din 26 noiembrie 2018, luînd în considerare că nu mai sînt alte întrebări sau subiecte pe marginea acestui proiect de lege.

Și revenim la vot în timpul cel mai apropiat.

Următorul subiect de pe ordinea de zi este subiectul nr. 9, **proiectul de Lege pentru modificarea unor acte legislative, proiectul nr. 339 din 10 octombrie 2018.**

Și, cu permisiunea dumneavoastră, am să-l prezint foarte rapid, că este unul foarte tehnic.

Dragi colegi,

Vă propun atenției proiectul nr. 339 din 10 octombrie 2018, care se referă la cîteva modificări la cîteva legi... care se referă la modificarea cîtorva legi, și anume la Legea cu privire la statutul deputatului în Parlament, la Regulamentul Parlamentului, Legea cu privire la statutul personalului din cabinetul persoanelor cu funcții de demnitate publică și Legea cu privire la salarizare.

Scopul acestui proiect de lege sau acestor modificări constau în aceea că ideea, intenția, care a fost inclusiv aprobată și de Biroul permanent al Parlamentului, este ca, în următorul Legislativ, deputaților Parlamentului Republicii Moldova să li se aloce un buget forfetar în așa fel, așa cum se întîmplă și în alte Parlamente. În baza acestui buget, deputații vor putea să-și deschidă birourile... pentru ei, birourile în teritoriu, vor putea suporta costuri legate de transport, de birotică, inclusiv vor putea angaja, dacă este cazul, experți sau expertiză, vor putea lucra cu organizații nonguvernamentale sau chiar și cu experți persoane fizice. Astfel, în fiecare lună, va exista un buget, care este alocat anual, și va exista o procedură simplificată de raportare, chiar foarte simplificată. Urmează Biroul permanent să mai revină și la chestiuni tehnice de genul ăsta.

Ceea ce presupune, în schimb, că însăși instituția asistentului de deputat dispare, în sine, ca necesitate. Iată de ce, asistentul va putea să se transforme în acel expert care va fi angajat de deputat în baza bugetului forfetar. Deci nu exclude faptul ca deputatul să poată să-și angajeze chiar și aceiași tineri care astăzi sînt asistenți de deputat, dar pe baza altor principii, nu a contractelor de muncă care sînt semnate cu Parlamentul, dar în baza unor contracte de prestări servicii.

Chestiunile tehnice încă urmează să mai fie examinate din punct de vedere al raportării și al procedurilor de lucru între deputați și experți, și din punct de vedere anume al raportării financiare. Biroul permanent urmează, pînă la sfîrșitul acestei sesiuni, să mai vină cu unele modificări.

Dar pentru această modificare ce ține de bugetul forfetar al deputatului și dispariția instituției ca și asistent al deputatului, trebuie operate aceste modificări.

Vă stau la dispoziție pentru a vă da răspunsuri la întrebări.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Mulțumim, domnule Președinte.

Se pare că totul este clar, nimeni...

Ba da, m-am grăbit să anunț că nu sînt întrebări.

Domnul Deliu are întrebare.

Poftim, domnule Deliu.

Domnul Tudor Deliu:

Da. Mulțumesc.

Domnule Președinte,

Deci noi astăzi am discutat foarte mult în comisie, am venit cu unele amendamente, care vor fi aduse la cunoștință de către președintele comisiei sau președinta comisiei.

Am vrut doar să mă refer la faptul că prin modificarea pe care o propuneți dumneavoastră la Legea despre statutul deputatului, ea nu rezolvă problema pe care ați pronunțat-o dumneavoastră. Deoarece sintagma sau alineatul (2) „deputatul poate fi ajutat în activitatea sa de un asistent voluntar” nu poate să rezolve problema cu referire la faptul că un deputat poate, așa cum ați spus-o și dumneavoastră, încheia contract de prestări servicii cu unii experți în domeniu.

De aceea noi am venit cu unele modificări, nu vreau să le aduc la cunoștință, o să le aducă președintele, și așa vrea ca dumneavoastră să le susțineți, fiindcă noi ne-am străduit să îmbunătățim acest proiect.

Domnul Andrian Candu:

Stimate domnule Deliu,

Voi susține, bineînțeles, toate propunerile care vin, deoarece eu v-am redat care este scopul și esența. Probabil, chestiuni tehnice au mai fost scăpate sau nu au fost formulate bine ca, de fapt, și de altfel ceea ce am discutat noi și la Biroul permanent, că această lege trebuie să aibă o aplicabilitate ulterioară, nu de la 1 februarie 2019, atunci când încă Parlamentul este legal în... valid și încă în mandat, dar ar trebui să aibă o aplicabilitate de la 1 martie 2019.

Și noi am vorbit despre faptul că tinerii care astăzi lucrează cu deputații, într-adevăr, vor putea fi angajați prin contract de prestări servicii. Cu procedurile respective urmează încă, așa cum am menționat, să revină Biroul permanent, de aceea, evident, voi fi de acord cu acele sugestii pe care le-ați făcut în comisie. Și scopul acesta a fost, dar chestiunile tehnice, comisia le poate expune și eu voi fi de acord cu ele.

Vă mulțumesc foarte mult.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da, vă mulțumesc.

Domnule Mocanu.

Mai sînt două întrebări ale domnului Mocanu.

Domnul Gheorghe Mocanu:

Domnule Președinte,

Eu susțin că această metodă a adus rezultate în multe țări. Eu de acum am văzut-o și în România, și în Germania, dacă nu mă-nșeală memoria și în Statele Unite la fel. Oferă o oarecare libertate, totodată, controlată. Asta înseamnă o sumă forfetară, prezinți dovezi pentru orice cheltuială, dar ai propria decizie. La modul practic... și am susținut-o deodată, mă gîndeam că din start o să o implementăm, la modul practic, am o temere legată de buget. De exemplu, Parlamentul cîndva cheltuia pentru transportul unui deputat vreo 12 mii de lei. Mă uitasem peste un raport de la Biroul permanent. Cînd s-a pus problema alocării per deputat a unei sume de bani, s-a dat 5 mii de lei. Probabil, au fost costuri fixe, la centrală, deci nu exclud că au fost niște argumente. Întrebarea mea este dacă aveți niște pronosticuri sau calcule pentru bugetul anului viitor? Despre ce sume e vorba? Este real să se angajeze un expert, doi, trei? Să plătești chiria oficiului din raionul din care vii sau nu e real asta?

Domnul Andrian Candu:

S-a aprobat un Regulament la Biroul permanent unde există cheltuielile de transport făcute în funcție de raza și circumscripțiile aceluia deputat. De exemplu, dacă el vine din nord, din zona Briceni, să admitem că biroul va fi acolo, există o anumită rază de 250, de exemplu, de kilometri și există suma calculată pentru călătoriile acolo.

Pentru cel care este în Chișinău și va avea birou aici în Chișinău, să zicem în cartierul Buiucani, atunci suma este alta, deoarece raza este mai mică. Adică s-a mers pe unele repere ca și o primă fază... în primă fază, deoarece abia la expirarea primului trimestru financiar va fi clar cum sînt gestionate aceste bugete forfetare și Biroul permanent de la acea vreme poate face modificări și ajustări în acest Regulament al Parlamentului care prevede raze de transport și, ulterior, bineînțeles, rectificări pe interior în bugetul Parlamentului sau inclusiv în bugetul statului.

Deci s-a lăsat flexibilitatea respectivă. Deoarece s-a luat în considerare transportul, s-a luat în considerare chiria biroului, s-a luat în considerare cheltuielile de birotică și de papetărie, s-a luat în considerare și sumele care vor fi cheltuite pe expertiză. Și cînd vorbim de expertiză, poate fi vorba de 5 tineri pe care poate să-și ia un deputat sau, de exemplu, poate sînt deputați care preferă să nu lucreze cu asistentul, dar lucrează cu vreo organizație nonguvernamentală, sau cu vreo companie de consultanță pe anumite subiecte, pe anumite legi, sau poate nu are nevoie deloc, e atît de

bun expert, că nu are nevoie deloc de expertiză și atunci își direcționează sumele, cheltuielile pe alte articole.

Domnul Gheorghe Mocanu:

Cineva, poate, un jurist...

Domnul Andrian Candu:

Și raportarea, ca atare, va fi una simplificată, dar va exista raportare.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da, vă mulțumim domnule Candu.

Dacă, domnule Mocanu, mai aveți a doua întrebare, poftim.

Domnul Gheorghe Mocanu:

Deci nu a doua întrebare. Cineva poate să angajeze un jurist, cineva poate să încheie un contract cu o Casă de avocatură și să facă dovada prin factura prestată.

Domnul Andrian Candu:

Absolut.

Domnul Gheorghe Mocanu:

Ok, mersi tare mult.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Vă mulțumim.

Mai este o întrebare de la domnul Lilian Carp.

Domnul Lilian Carp:

Domnule Președinte,

Prima problemă este cu angajarea experților și trebuie să recunoaștem că fiecare din noi, dacă nu cunoaștem un anumit domeniu, oricum apelăm la anumiți experți să ne ajute în înțelegerea anumitor lucruri. Totuși, există o problemă în ceea ce privește cu anumiți experți care sînt angajați în anumite funcții și nu pot să presteze servicii și eu vorbesc de anumiți funcționari. Noi doar știm foarte bine că anumiți funcționari au pregătirea necesară și în linii generale ar putea să presteze servicii pe un anumit domeniu, dar, totodată, după lege, el nu are dreptul să presteze alte servicii decît funcția pe care o îndeplinește ca funcționar public.

Uite, în situația dată, noi.. fiindcă iarăși apare o dublă problemă, pe de o parte, noi oferim această posibilitate, putem să-i oferim o posibilitate ca el să presteze servicii, pe de altă parte, ne putem trezi în situația cînd o bună parte din funcționari vor fi solicitați foarte des de către deputați.

Dar totuși părerea mea este că ar fi bine să permitem și anumitor funcționari să poată presta servicii de expertiză pentru anumite proiecte, întrebări ș.a.m.d.

Domnul Andrian Candu:

Consider că nu este o abordare corectă. Eu nu îmi închipui cum dumneavoastră ca deputat o să angajați să vă presteze servicii de expertiză un funcționar de la Ministerul Economiei. În situația respectivă o să apară un conflict de interese și, evident, o să apară tot ce este legat de elemente de corupție, de lobby, de ce vreți dumneavoastră.

Dacă vreți un funcționar să vă presteze servicii, categoric acea persoană trebuie să nu fie în funcție sau să se regăsească o altă formă. Noi, de exemplu, dacă vă aduceți aminte în vară, dacă nu greșesc, sau în sesiunea precedentă am liberalizat pentru funcționarii publici posibilitatea să presteze servicii pentru organizațiile internaționale în proiecte și programe internaționale. Pentru ca să le permitem să mai și obțină expertiză, dar și să facă un ban, efectiv, să câștige. Dar când e vorba de deputat și luînd în considerare că pot fi promovate legi și alte chestiuni, atunci noi ajungem la... puțin în extremă.

Eu sînt sigur că sînt forme diferite pentru a atrage expertiză bună pentru deputat și de la casele de avocatură sau companiile de consultanță financiar-economică sau organizațiile nonguvernamentale. Noi avem organizații nonguvernamentale aproape în toate domeniile cu care are de a face un deputat. Chiar și tinerii actuali, pe care mulți dintre noi îi avem ca asistenți, pot deveni acei experți care vor fi angajați în baza contractului de prestări servicii cu deputatul. Acum aveți un asistent? Ați avut, pardon, pînă săptămîna asta? (*Rîsete.*) Dar... cer scuze, dar poate veți avea nevoie de trei pe diferite domenii? Și din acea sumă forfetară pe care o veți primi, veți avea posibilitatea să-i angajați pe diferite domenii și poate nu în fiecare lună. Poate pe unul o să aveți nevoie doar pe un așa-numit „one-off”, adică pe un raport, pe o lege sau altele, adică flexibilitate.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Carp,

Dacă mai aveți o întrebare, poftim, sau precizare.

Domnul Lilian Carp:

Eu nu o să cad de acord cu dumneavoastră, fiindcă, pînă la urmă, poți angaja un expert care prestează servicii și la Guvern unui funcționar și acela poate să-mi presteze servicii și mie, în condițiile în care eu consider de cuviință și atunci conflictul de interese oricum va fi, oricum va avea loc.

Eu de ce spuneam, că este posibil anumiți funcționari care au experiență și noi avem funcționari care au experiență și atunci ei pot fi folosiți, experiența lor poate fi folosită în expertiza anumitor acte. Asta, cel puțin, este părerea mea.

Și a doua întrebare este referitor la plata pentru motorină ș.a.m.d., benzină în dependență de distanță. Scuzați, dar deputații atribuțiile prin teritoriu și le exercită pe teritoriul întregii republici. Dacă dorește să ajungă azi la Briceni, mâine la Cahul, chiar dacă este de la Ialoveni. Cum în asemenea situații? Noi calculăm doar numai unde este cabinetul și atât, adică la Ialoveni?

Domnul Andrian Candu:

Evident că nu. Eu am dat doar un exemplu ca un reper. Bineînțeles, dacă dumneavoastră aveți cabinetul în Chișinău, de exemplu, asta nu exclude faptul să cheltuiți și să folosiți mașina sau costurile respective și pentru alte localități. Evident, reprezentați interesele întregii populații a Republicii Moldova, dar în Regulamentul Biroului permanent există repere de la care trebuia să pornim în niște calcule. Și am menționat, după primul trimestru de raportare, când se va trece în revistă cam care sînt cheltuielile, se vor face și anumite ajustări.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Vă mulțumim.

Asta e tot, da, domnule Carp?

Domnul Porcescu mai are o întrebare, domnule Președinte.

Domnul Petru Porcescu:

Vă mulțumesc.

Domnule Președinte,

Dumneavoastră ați explicat foarte amplu finanțarea deputaților care au să fie pe circumscripții, dar spuneți, vă rog, cei care au să fie pe lista de partid cum o să fie finanțați?

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Nu există diferență. Cel care e pe lista de partid, la fel, poate să-și facă un birou, de exemplu, undeva și va avea aceleași formule, dar, bineînțeles, evident că biroul are importanța sa legată de circumscripție, dar nu excludem ... în opinia mea. Dar trebuie să mai consultăm încă o dată Regulamentul, dar nu excludem faptul că dacă veniți pe lista de partid nu puteți să beneficiați.

Bugetele, în general, sînt asemănătoare, ele cam sînt aceleași pentru toți deputații, indiferent că vii din circumscripție sau vii de pe lista de partid. Bugetele sînt aceleași.

Domnul Petru Porcescu:

Cred eu că diferența trebuie să fie foarte mare, unul de la Briceni și unul de la Chișinău.

Domnul Andrian Candu:

Bine. Nu-i subiectul acestui proiect de lege.

Domnul Petru Porcescu:

Bine, bine.

Domnul Andrian Candu:

Chestiunile pot fi discutate ...

Domnul Petru Porcescu:

Bine. Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

... la Biroul permanent.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da. Vă mulțumim, domnule Președinte.

Nu mai sînt întrebări.

O invit la tribună pe doamna Apolschii pentru a ne prezenta raportul comisiei.

Doamna Raisa Apolschii:

Mulțumesc.

Stimate domnule Președinte,

Stimații colegi,

Comisia a examinat acest proiect de lege. N-am să mă opresc la esența acestuia, dar vreau să zic că în cadrul ședinței, pe care am avut-o, într-adevăr s-a discutat foarte mult și în opinia noastră am ajuns la o formulă mult mai reușită și sperăm ca domnul autor să... cel puțin ne-am străduit s-o facem și vrem să credem că domnul autor va accepta propunerile noastre. Și așa vrea să propun plenului Parlamentului adoptarea acestui proiect în prima și a doua lectură.

Dar vreau să dau citire, că nu este atît de mare sinteza amendamentelor, ca să avem și pentru stenogramă dacă sînt acceptate de către domnul autor.

Deputatul Deliu la articolul I alineatul (2) a propus următorul conținut: „Deputatul poate încheia contracte de prestări servicii cu experți în domeniu în limitele bugetului alocat.” Și am completat cu alineatul (3) cu următorul cuprins, tot la propunerea domnului Deliu: „Deputatul poate fi ajutat în activitatea sa de asistenți voluntari.”

La articolul III, deputatul Zagorodnîi a propus la anexa nr.3, ținînd cont că de mîine deja ... sau, de fapt, este deja abrogată Legea nr. 355, am indicat la anexa nr. 3, tabelul 3: „Funcțiile din cabinetul persoanelor cu

funcții de demnitate publică (A5)”, am încheiat citatul, din Legea nr. 270 din 23 noiembrie 2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, cuvintele „deputat în Parlament” se exclud.

Și la articolul IV, textul intrării în vigoare de la „1 februarie” a fost substituit cu textul „1 martie.”

Deci, domnule Președinte,

Aici unica ce am modificat, am făcut trimitere la legea nouă intrată în vigoare deja. Și dacă acceptați formula de la articolul I, cel care vizează modificarea articolului 25 din Legea cu privire la statutul deputatului.

Domnul Andrian Candu:

Sigur accept.

Vă mulțumesc frumos.

Doamna Raisa Apolschii:

Și noi vă mulțumim.

Și atunci, în cazul în care nu mai sînt obiecții și sînteți de acord, am ruga plenul Parlamentului susținerea acestui proiect în ambele lecturi.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumesc frumos.

Nu sînt alte obiecții nici din partea autorului, vă confirm.

Și aici se încheie dezbaterile la proiectul nr. 339 din 10 octombrie 2018. Trecem la procedura de vot.

Dragi colegi,

E trecut deja de 15.30, e aproape 16.00, ar trebui să trecem la exercițiul de vot pentru proiectele deja dezbătute. Ulterior, vom mai avea cîteva mai mult tehnice, dar rugămintea este să nu mai plecați după acest vot. Să revină toți în Sala plenului acum, într-un minut–două să începem procedura de vot.

Dragi colegi numărători,

Înainte de vot, vă rog frumos, să verificăm prezența și cvorumul în Sala plenului.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 4 persoane.

Sectorul nr. 2 – 38.

– 20.

Domnul Andrian Candu:

Sînt 62 de deputați în sală, avem cvorumul, putem începe procedura de vot.

Rog colegii numărători să fie atenți, deoarece sînt proiecte pentru lectura a doua, majoritatea din ele sînt pentru lectura a doua. Și să le luăm atunci pe rînd.

O primă întrebare în adresa comisiei și a domnului Deliu, dacă nu greșesc, și Ministerul Apărării, dacă ați găsit compromis la **proiectul nr. 369 din 31 octombrie 2018**? Dacă putem să trecem la vot în lectura a doua?

Domnul Deliu.

Domnul Tudor Deliu:

Da. Mulțumesc.

Pare că am găsit un numitor comun, dar aș vrea, totuși, pentru stenogramă să dau citire acestor amendamente. Deci la capitolul II articolele 5 și 6 se abrogă. Se completează cu un nou articol 5 cu următorul conținut: „Regulamentul de organizare și funcționare a autorității competente pentru memorie militară și efectivul-limită al acesteia se aprobă de Guvern.”

Respectiv, articolul 7 devine articolul 6, iar celelalte articole se renumerotează în ordine consecutivă.

Domnul Andrian Candu:

Autorii dacă sînt de acord cu acest amendament?

Vă rugăm frumos, ultimele microfoane, ultimul rînd. Apăsați microfonul, colegii tehnicieni o să pornească.

Vă rugăm, poftiți.

Prezentați-vă pentru stenogramă.

Domnul Vasile Bzovîi – *șef al Direcției management instituțional din cadrul Ministerului Apărării:*

În discuțiile pe care le-am avut cu autorul, cu domnul deputat, practic noi am convenit, cu excepția propunerii de la articolul 5 cu Regulamentul. Deoarece proiectul de lege prevede că Guvernul va desemna autoritatea responsabilă și, respectiv, va fi o hotărîre de Guvern care va stabili care va fi acea autoritate. În prezent atribuțiile Oficiului sînt exercitate de către Instituția publică „Centrul de Cultură și Istorie Militară”, respectiv viitoarea autoritate va fi ca o subdiviziune structurală a acestei instituții publice.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Domnul Deliu.

Domnul Tudor Deliu:

Într-adevăr, în discuții noi nu am convenit cu referire la acest articol 5, dar eu am pornit de la logica... fiindcă ceea ce se conține la articolul ... acuși, repejor, pe care îl propuneți dumneavoastră „Dispoziții finale și tranzitorii” la articolul 28, că Guvernul, în termen de șase luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, va desemna autoritatea competentă pentru memorie militară ... și în continuare după text.

Eu cred că articolul 5 nu împiedică deloc, deoarece noi specificăm aici că Regulamentul de organizare și funcționare a autorității pentru memorie militară și efectivul-limită al acesteia se aprobă de Guvern. Iar în „Dispoziții finale și tranzitorii” specificăm că în timp de șase luni Guvernul va desemna. Asta e toată logica, nu se schimbă absolut nimic.

Domnul Andrian Candu:

Autorii.

Domnul Vasile Bzovîi:

Propunerea dată impune faptul ca Guvernul să aprobe un Regulament nou. Însă, conform concepției de reformă a institutului din subordinea Ministerului Apărării, această autoritate se propune a fi în cadrul Instituției publice „Centrul de Cultură și Istorie Militară”. Respectiv, în cadrul reformei Guvernul va aproba un Regulament sau o hotărâre de Guvern și care va prevedea și Regulamentul privind organizarea și funcționarea acestei instituții în care se va regăsi ca o subdiviziune structurală această autoritate pentru memorie militară.

Domnul Andrian Candu:

Vă rog frumos, domnule Deliu.

Domnul Tudor Deliu:

Deci asta și am în vedere. Dacă noi împuternicim Guvernul ca în timp de 6 luni să desemneze autoritatea competentă pentru memorie militară și să asigure implementarea politicii statului în domeniul mormintelor și operelor comemorative de război, de ce nu am introduce la capitolul II care se va... va avea denumirea de „Autoritatea competentă pentru memorie militară”, dreptul Guvernului de a elabora Regulamentul de funcționare a autorității și efectivul-limită?

Fiindcă asta eu înțeleg că Guvernul trebuie să facă, iar mai apoi, timp de 6 luni, va desemna această autoritate.

Domnul Andrian Candu:

Autorii.

Domnul Vasile Bzovîi:

Reieșind din faptul că, practic, propunerea dacă nu schimbă esența și scopul proiectului, cred că noi, ca autori, o să-l acceptăm.

Domnul Andrian Candu:

Să vedem ce spune domnul Eșanu.

Domnul Nicolae Eșanu:

Da. Mulțumim.

Stimate domnule Președinte,

Doamnelor și domnilor deputați,

În primul rînd, pentru ca Guvernul să aprobe regulamentul unei instituții, nu este nevoie să existe o prevedere specială într-o lege.

Articolul 102 din Constituție prevede că Guvernul poate adopta orice hotărîre necesară pentru punerea în aplicare a altei legi.

Pericolul redacției pe care o puneți dumneavoastră este că sugerează că trebuie să existe o entitate separată care să aibă un regulament separat de către Guvern.

Din ce văd eu, cu părere de rău, nu cunosc conceptul integral al acestei legi, dar din discuția pe care ați avut-o rezultă că aceste atribuții vor fi exercitate de o entitate care deja există și Guvernul nu trebuie să adopte un regulament nou al acestei entități, ci doar să modifice regulamentul entității deja existente.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc frumos.

Domnul Nicolae Eșanu:

Din această cauză ar fi periculoasă propunerea pe care o faceți.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc, domnule Eșanu.

Am crezut că părțile interesate au avut discuții să găsească un compromis, dar se pare că nu. De aceea acest subiect nu va fi pus la vot în lectura a doua.

Și trecem la vot atunci la alte subiecte.

Am vrut cum e mai bine.

Domnule președinte Lupu,

Dumneavoastră vreți?

Vă rog frumos.

Poftiți.

Domnule Marian Lupu:

Domnule Președinte,

Mulțumesc frumos.

Eu aş propune, noi, așa cum este ultima ședință în care noi examinăm și adoptăm legi organice, să ducem pînă la bun sfîrșit exercițiul dat, cu atît mai mult, cum e poziția reprezentanților Guvernului îmi pare foarte logică.

Nu se întîmplă ca Guvernul prin hotărîre separată să aprobe regulamentul unei subdiviziuni a unui minister. N-a fost lucrul acesta niciodată și nici nu trebuie să fie.

Fiecare direcție, fiecare minister își are regulamentul său aprobat prin act ministerial. Ce inventăm noi bicicleta și noi stăm în discuții 15 minute pentru o chestie minusculă care nu costă nici o „para chioară”. Asta-i opinia mea și eu consider că ea corespunde realității.

Și propun, domnule Președinte, să încheiem exercițiul, să lăsăm să lucreze, dar nu să blocăm pe 6, 7 luni înainte această direcție.

Dacă trebuie, puneți la vot propunerea domnului, legală, vedem cum votează sala și după asta adoptăm în lectura a doua.

Domnul Andrian Candu:

A domnului Deliu, adică, da, nu a altui domn.

Domnule Deliu,

Dumneavoastră, potrivit Regulamentului, le expuneți, eu le supun votului.

Vă rog frumos, domnule Deliu.

Poftiți.

Domnul Tudor Deliu:

Deci, în primul rînd, un mic comentariu. Eu totuși nu înțeleg, fiindcă asta nu e o „para chioară”, ci este autoritate competentă pentru memorie militară. Și dacă în articolul 28 expres se prevede că Guvernul va desemna autoritatea competentă, care este problema aici?

Da. Eu am să încerc, așa cum ați spus dumneavoastră, să merg pe amendamente.

Deci la capitolul II – articolele 5 și 6 se abrogă. Primul amendament.

Domnul Andrian Candu:

Autorul e de acord?

Asta ... de acord.

Vă mulțumesc frumos.

Asta va fi pentru stenogramă.

Mai departe.

Domnul Tudor Deliu:

Se introduce un nou articol 3 cu următorul... 5, cu următorul conținut: „Regulamentul de organizare și funcționare a autorității competente pentru memorie militară și efectivul-limită al acesteia se aprobă de Guvern”.

Domnul Andrian Candu:

Autorul este de acord?

Nu este de acord.

Cine este pentru astfel de propunere făcută de domnul Deliu, dacă se susține amendamentul domnului Deliu, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Nu a fost susținut amendamentul.

Vă mulțumesc foarte mult.

Domnule Deliu,

În continuare.

Domnul Tudor Deliu:

Deci și în continuare, pur și simplu, de ordine tehnică, că articolul 7 va deveni articolul 5. Și în rest, de acum e...

Domnul Andrian Candu:

Asta-i o chestiune tehnică. Și pentru redacție cred că este OK.

Luând în considerare cele menționate, se supune votului adoptarea în cea de-a doua lectură a proiectului de Lege nr. 369 din 31 octombrie 2018, subiectul nr. 11 de pe ordinea de zi.

Cine este pentru, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Numărătorii,

Vă rugăm frumos, rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 4.

Sectorul nr. 2 – 38.

– 20.

Domnul Andrian Candu:

Cu 62 de voturi, proiectul nr. 369 din 31 octombrie 2018 a fost votat și adoptat în lectura a doua.

Următorul subiect care **se supune votului este proiectul nr. 408**, subiectul nr. 19 de pe ordinea de zi, **proiectul de Lege pentru**

modificarea articolului 11 din Legea nr. 91 privind semnătura electronică și documentul electronic.

Se supune votului pentru lectura a doua, deoarece acest proiect de lege deja a fost votat în lectura întâi, proiectul nr. 408 din 16 noiembrie 2018.

Cine este pentru, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Numărătorii,

Vă rugăm frumos, rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 4.

– 38.

– 13.

Domnul Andrian Candu:

Cu 55 de voturi, proiectul nr. 408 din 16 noiembrie 2018 a fost votat în lectura a doua.

Se supune votului subiectul nr. 21 de pe ordinea de zi, **proiectul de Lege privind modificarea anexei la Legea nr. 668 pentru aprobarea Listei unităților ale căror terenuri destinate agriculturii rămân în proprietatea statului, proiectul nr. 416 din 21 noiembrie 2018, vot pentru prima lectură.**

Cine este pentru, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au aprobat proiectul de lege în prima lectură.

Aici domnul Eșanu avea o precizare pentru lectura a doua, ca să fim siguri la formulările legate de proprietatea orașului și nu a administrației publice.

Vă rugăm frumos, domnule Eșanu.

Domnul Nicolae Eșanu:

Mulțumim.

Stimate domnule Președinte,

În conformitate cu Constituția Republicii Moldova, proprietatea aparține statului sau unităților administrativ-teritoriale și nu organelor. Statului sau autorităților publice... autorităților administrativ... unităților administrativ-teritoriale.

Din această perspectivă, este necesar ca în textul proiectului de lege să fie stipulat expres că se transmite în proprietatea orașului Ialoveni și nu a autorităților publice.

Domnul Andrian Candu:

Da. Și autorul precizează pentru stenogramă că este de acord.

Domnul Sîrbu.

Domnul Serghei Sîrbu:

Da, sînt de acord, domnule Președinte.

Se va menționa că acest teren se transmite în proprietatea orașului Ialoveni.

Mersi.

Domnul Andrian Candu:

Înregistrările potrivit stenogramei s-au făcut.

Respectiv, cu această precizare **se supune votului adoptarea proiectului nr. 416 din 21 noiembrie 2018 în lectura a doua.**

Cine este pentru, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Numărătorii,

Vă rugăm frumos, rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 4.

Sectorul nr. 2 – 38.

– 13.

Domnul Andrian Candu:

Cu cincizeci și...

Cer scuze. Înțeleg că rectificare – sectorul nr. 3.

N u m ă r ă t o r i i:

Plus un vot.

– 14.

Domnul Andrian Candu:

Plus un vot.

Cu 56 de voturi, proiectul nr. 416 din 21 noiembrie 2018 a fost votat în lectura a doua și ultima.

Se supune votului următorul subiect de pe ordinea de zi, proiectul nr. 430 din 26 noiembrie 2018, proiectul de Lege pentru modificarea Legii privind achizițiile publice, vot pentru lectura întâi.

Cine este pentru, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea proiectului de lege în prima lectură.

Cine este pentru a adopta acest proiect de lege în cea de-a doua lectură, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Numărătorii,

Vă rugăm frumos, rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 4.

Sectorul nr. 2 – 38.

– 18.

– 19.

Domnul Andrian Candu:

Cu 61 de voturi, proiectul de Lege pentru modificarea Legii privind achizițiile publice nr. 430 din 26 noiembrie 2018 a fost votat în lectura a doua și ultima.

Se supune votului aprobarea proiectului de Lege nr. 431 din 27 noiembrie 2018, subiectul nr. 23 de pe ordinea de zi, proiectul de Lege privind completarea articolului 1 din Legea privind Zona Economică Liberă „Ungheni-Business”, vot pentru lectura întâi.

Cine este pentru, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea proiectului de lege în prima lectură.

Cine este pentru lectura a doua, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Numărătorii,

Vă rugăm frumos, rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 4.

Sectorul nr. 2 – 38.

Sectorul nr. 3 – 13.

Domnul Andrian Candu:

Cu 55 de voturi, proiectul de Lege nr. 431 a fost astfel adoptat în lectura a doua, nr. 431 din 27 noiembrie 2018.

Următorul subiect, proiectul de Lege pentru modificarea unor acte legislative nr. 411 din 20 noiembrie 2018, se supune votului pentru a aproba în primă lectură.

Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Vă mulțumesc frumos.

Majoritatea celor prezenți au susținut proiectul de lege în primă lectură.

Și cine este pentru lectura a doua, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Numărătorii,

Vă rugăm frumos, rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 4.

Sectorul nr. 2 – 38.

Sectorul nr. 3 – 16.

Domnul Andrian Candu:

Cu 58 de voturi, proiectul nr. 411 din 20 noiembrie 2018 a fost votat în lectura a doua și ultima.

Din supliment, se supune votului pentru a aproba în prima lectură, inițial, subiectul nr. 6 de pe ordinea de zi din supliment, proiectul de Lege pentru modificarea Legii nr. 303 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, proiectul nr. 394 din 13 noiembrie 2018, prima lectură.

Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea proiectului de lege în prima lectură.

Și cine este pentru a vota în cea de-a doua lectură, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Numărătorii,

Vă rugăm frumos, rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 4.

Sectorul nr. 2 – 38.

Sectorul nr. 3 – 13.

Domnul Andrian Candu:

Cu 55 de voturi, proiectul nr. 394 din 13 noiembrie 2018 a fost votat și în lectura a doua.

Următorul subiect, subiectul nr. 7 din supliment, **proiectul nr. 407 din 16 noiembrie 2018, proiectul de Lege privind calitatea apei potabile, se pune la vot în primă lectură.**

Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți au susținut.

Cine este pentru cea de-a doua lectură, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Numărătorii,

Vă rugăm frumos, rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 4.

Sectorul nr. 2 – 38.

Sectorul nr. 3 – 18.

Domnul Andrian Candu:

Cu 60 de voturi, proiectul de Lege nr. 407 din 16 noiembrie 2018 a fost votat în cea de-a doua lectură.

Se supune la vot următorul subiect de pe ordinea de zi, proiectul nr. 429 din 26 noiembrie 2018, proiectul de Lege pentru modificarea Legii nr. 909 privind protecția socială a cetățenilor care au avut de suferit de pe urma catastrofei de la Cernobîl, se pune la vot în primă lectură.

Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut proiectul de lege în primă lectură.

Și cine este pentru a vota în cea de-a doua lectură, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Numărătorii,

Vă rugăm frumos, rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 4.

Sectorul nr. 2 – 38.

Sectorul nr. 3 – 20.

Domnul Andrian Candu:

Cu 62 de voturi, proiectul de Lege nr. 429 din 26 iunie... cer scuze, 26 noiembrie 2018 a fost votat în cea de-a doua lectură.

Următorul subiect, subiectul nr. 9 de pe ordinea de zi, **proiectul nr. 339 din 10 august... 10 octombrie 2018, proiectul de Lege pentru modificarea unor acte legislative.**

Cine este pentru a aproba acest proiect de lege în primă lectură, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea proiectului de lege în primă lectură.

Și cine este pentru a adopta acest proiect de lege în cea de-a doua lectură, cu amendamentele acceptate și precizările din partea comisiei, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Numărătorii,

Vă rugăm frumos, rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 4.

Sectorul nr. 2 – 38.

Sectorul nr. 3 – 18.

Domnul Andrian Candu:

Cu 60 de voturi, proiectul de Lege pentru modificarea unor acte legislative nr. 339 din 10 octombrie 2018 a fost adoptat în lectura a doua.

Dragi colegi,

Vă rog frumos să nu plecați din sală, deoarece mai sînt doar încă câteva chestiuni mai tehnice și, după aia, încheiem, în general, ședința.

Și o primă chestiune mai tehnică este un **proiect de Hotărîre privind demisia din funcție a unor directori ai Consiliului de administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, subiectul nr. 10 de pe ordinea de zi din supliment, proiectul nr. 451 din 30 noiembrie 2018.** (*Rumoare în sală.*)

O rog frumos pe doamna Apolschii să ne prezinte și proiectul de hotărîre, și raportul comisiei, subiectul nr. 10, **proiectul nr. 451 din 30 noiembrie 2018.**

Vom vota de fiecare dată după fiecare prezentare.

Vă rog frumos să rămîneți în sala plenului.

Eu am înțeles.

Doamna Raisa Apolschii:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimați colegi,

Proiectul de hotărîre ar suna în felul următor:

„Privind demisia din funcție a unor directori ai Consiliului de administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică.

În temeiul articolului 10 alineatul (12) al Legii cu privire la energetică nr. 174/2017,

Parlamentul adoptă prezenta hotărîre.

Articolul 1. – Se constată încetarea mandatelor directorilor Consiliului de administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică ale domnilor Ghenadie Pârțu și Iurie Onica, în baza cererilor de demisie.

Articolul 2. – Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării.”

Și raportul comisiei. Vă aduc la cunoștință, stimați colegi, că, examinînd acest proiect de hotărîre, comisia a decis, cu votul unanim al membrilor prezenți, să propună Parlamentului pentru examinare și adoptare a proiectului de hotărîre în cauză.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Dacă nu sînt întrebări în adresa autorului, dar și a comisiei, rog frumos atunci, dragi colegi...

Fac iarăși precizarea de fiecare dată: vot simplu, majoritate? (*Voce nedeslușită din sală.*) Simplu?

Cine este pentru a adopta proiectul de Hotărîre privind demisia din funcție a unor directori ai Consiliului de administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, proiectul nr. 451 din 30 noiembrie 2018, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Pentru acuratețe, numărătorii,

Vă rugăm frumos să ne dați rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 4.

Sectorul nr. 2 – 38.

Sectorul nr. 3 – 14.

Domnul Andrian Candu:

Cu 56 de voturi, proiectul de Hotărîre privind demisia din funcție a unor directori ai Consiliului de administrație al

Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, proiectul nr. 451 din 30 noiembrie 2018, a fost votat și adoptat.

Și rugăm comisia, dacă nu greșesc, Comisia economie, buget și finanțe urmează să organizeze concurs.

Vă rugăm frumos să inițiați concursul pentru cele două funcții.

Următorul subiect de pe ordinea de zi, subiectul nr. 11, **proiectul de Lege pentru modificarea articolului 13 din Legea privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova, proiectul nr. 452 din 30 noiembrie 2018.**

Vă rugăm frumos, domnule Sîrbu, autorul proiectului, să ne prezentați acest proiect de lege.

Iar domnul Carpov, ulterior, ne va prezenta raportul comisiei.

Domnul Serghei Sîrbu:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimați colegi,

După cum am vorbit și ieri, în cadrul ședinței, după adoptarea Legii cu privire la ofițerii de informații, identitatea ofițerilor de informații constituie secret de stat, iar conform Legii cu privire la Serviciul de Informații și Securitate, Colegiul Serviciului este compus din funcționari ai Serviciului, identitatea cărora este secretă.

În acest sens, pentru a nu veni cu încălcări ale legislației, se propune o procedură mai simplificată de constituire a Colegiului SIS, astfel ca Colegiul... componența nominală a Colegiului SIS să fie aprobată de către directorul SIS.

Totodată, vreau să vă spun că, în urma discuțiilor, am acceptat chiar și să reformulăm această prevedere, astfel ca atât componența numerică, cât și componența nominală să fie aprobată prin ordinul directorului Serviciului de Informații și Securitate.

Astfel, în acest caz, Parlamentul nu va mai trebui să intervină.

Rog susținerea.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Continuăm cu aceeași istorioară de ieri legată de secretizare/desecretizare.

... Colegii au venit cu modificări la această lege pentru a aduce claritate ce se întâmplă cu Colegiul.

Întrebări se pare că nu sînt.

De aceea îl rugăm frumos pe domnul Carpov, președintele comisiei de specialitate, să ne prezentați raportul comisiei.

Domnul Eugen Carpov:

Stimate domnule Președinte,

Stimați colegi,

Prezint raportul asupra proiectului de Lege pentru modificarea articolului 13 din Legea nr. 753/1999 privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova, proiectul nr. 452 din 30.11.2018.

În temeiul atribuțiilor funcționale stabilite de Regulamentul Parlamentului, Comisia securitate națională, apărare și ordine publică, sesizată în fond, a examinat proiectul de Lege pentru modificarea articolului 13 din Legea privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către domnul deputat în Parlament Sîrbu.

Potrivit autorului, prezentul proiect de lege a fost elaborat în vederea corelării prevederilor Legii nr. 753/1999 privind SIS, a Legii nr. 170/2007 privind statutul ofițerului de informații și securitate cu normele Legii nr. 270 din 09.12.2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative ce reglementează modul de organizare a Colegiului Serviciului de Informații și Securitate.

Astfel, reieșind din faptul că activitatea Serviciului de Informații și Securitate este supusă controlului parlamentar, iar potrivit articolului 64 alineatul (1) al Legii nr. 170/2007, identitatea și calitatea ofițerilor de informații și securitate constituie secret de stat, autorul proiectului propune ca componența numerică a Colegiului Serviciului să fie stabilită de către Parlament, iar componența nominală să fie aprobată prin ordinul directorului Serviciului.

Totodată, în rezultatul dezbaterilor, comisia a considerat că viziunea înaintată de autor nu corespunde atribuțiilor funcționale ale Parlamentului și propune expunerea alineatului (6) în următoarea redacție:

„(6) Componența numerică și nominală a Colegiului Serviciului se aprobă prin ordinul directorului Serviciului”.

Urmare a celor sus-menționate, în condițiile acceptării de către plenul Parlamentului a redacției noi a alineatului (6) din articolul 13, prezentată de comisie, cu votul majorității membrilor săi, comisia propune adoptarea prezentului proiect de lege în prima și a doua lectură.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult, domnule președinte Carpov.

Nu sînt întrebări în adresa comisiei.

Iată de ce încheiem dezbaterile la proiectul nr. 452 din 30 noiembrie 2018, proiect de Lege pentru modificarea articolului 13 din Legea privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova și să trecem la procedura de vot.

Numărătorii să fie atenți, deoarece va fi și vot de lectura a doua.

Cine este pentru a aproba acest proiect de lege în primă lectură, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea proiectului de lege.

Dragi colegi,

Potrivit Regulamentului, deputații stau așezați la locul pe care îl au. Un picuț de răbdare, nu a mai rămas mult, 20 de minute.

Și apropo, Președintele Dodon ne transmite salutări. Astăzi a menționat că de astăzi trecem în istorie ca un Parlament lipsit de credibilitate. Eu zic, dragi colegi, că poate Președintele Dodon nu cunoaște, dar acest Parlament mai are încă să mai muncească.

Și mai mult decât atât, vreau să vă aduc la cunoștință că din informațiile care au fost identificate și au fost aflate inclusiv de la Președinție, Președintele Republicii Moldova Dodon a cincea oară încalcă Constituția Republicii Moldova, deoarece nu a promulgat 5 legi care au fost revotate de Parlament.

Și iată de ce vă aduc la cunoștință că, potrivit articolului 89 din Constituția Republicii Moldova, alineatul (1) spune în felul următor: „În cazul săvârșirii unor fapte prin care încalcă prevederile Constituției, Președintele Republicii Moldova poate fi demis de către Parlament”. Și vreau să-i atrag atenția domnului Președinte Dodon că acest Parlament nu are nevoie de lege organică sau constituțională ca să demită. Demisia se face prin hotărâre de Parlament.

Și iată de ce, luând în considerare că acest Președinte a cincea oară încalcă Constituția, eu l-aș considera un Președinte ilegal, chiar dacă are legitimitate, dar el este un... probabil, asta e chiar și infracțiune...

Voi cereți deodată la vot? Pentru asta ne mai trebuie niște proceduri. Dar care sînt aceste proceduri și cum se face sesizarea Curții Constituționale privind constatarea circumstanțelor de vot și de suspendare, și de demisie a Președintelui Republicii Moldova în Parlament, rugăm Direcția generală juridică să pregătească o notă informativă în privința acestor proceduri și să o transmită Biroului permanent, ca la următoarea ședință a Biroului permanent să examinăm și așa o chestie.

Și eu zic, dragi colegi, când plecăm în demisie, luând în considerare... cer scuze, când plecăm în istorie să-l luăm cu noi și pe Președintele Dodon, (*rîsete și aplauze în sală*) fiindcă este un Președinte care încalcă Constituția

a cincea oară (*voce din sală*) și a fost deputat al actualului legislativ, da. El va fi în istorie și ca Președinte demis de acest Parlament și ca deputat, care, apropo, la ultima ședință ca deputat, i-am interzis și i-am aplicat sancțiune să nu aibă discuții și, respectiv, să nu aibă luări de cuvânt. A scăpat de sancțiunile noastre acele disciplinare, dar riscă o sancțiune mai mare legată de demisie. Și eu cred că acest Parlament încă mai are puterea prin 2/3 să-l demită.

Domnule Lupu,

Vă rog frumos, poftiți, dacă la acest subiect.

Domnul Marian Lupu:

Da, domnule Președinte, la acest subiect.

Noi am auzit mai multe declarații și în trecut, și în prezent. Nu, ce să-i faci, omul dă calificări unei organizații din care singur doi ani de zile a făcut parte, pe această cale înseamnă că își dă, întâi de toate, sine calificări.

Dar, ca și concluzie, eu am o propunere: haideți să nu ne preocupăm de toate declarațiile aiurite. Noi avem agendă, avem lucruri importante pe ordinea de zi. Eu propun 108 la subiectul acesta, domnule Președinte, și să mergem mai departe pe agendă.

Domnul Andrian Candu:

Eu sînt de acord cu acest articol 108 la acest subiect, deoarece astăzi noi, cu regret, nu putem să-l demitem, dar în timpul cel mai apropiat s-ar putea să-i facem o surpriză înainte de sărbătorile de iarnă. (*Voce din sală.*)

Și Președintele interimar ar putea să felicite populația Republicii Moldova de Anul Nou. Aveți dreptate, domnule Carp. Avem doi, potrivit Constituției.

Să trecem la votul pentru a doua lectură a proiectului de Lege pentru modificarea articolului 13 din Legea cu privire la Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova.

Se supune votului aprobarea în cea de-a doua lectură a proiectului nr. 452 din 30 noiembrie... cer scuze...

Se supune votului adoptarea în cea de-a doua lectură a proiectului nr. 452 din 30 noiembrie 2018.

Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Numărătorii,

Vă rugăm frumos, rezultatul pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 4.

Sectorul nr. 2 – 38.

Sectorul nr. 3 – 13.

Domnul Andrian Candu:

Cu 55 de voturi, proiectul de Lege nr. 452 din 30 noiembrie 2018 a fost votat și în lectura a doua.

Comisia juridică, numiri și imunități a făcut câteva propuneri pentru a introduce pe ordinea de zi unele subiecte și dați-mi voie foarte pe scurt să vă dau citire acestora.

Este vorba despre un proiect de Hotărîre privind desemnarea unui vicepreședinte al Consiliului de administrație al Comisiei Naționale a Pieței Financiare, proiectul nr. 453 din 30 noiembrie 2018.

Luînd în considerare o funcție vacantă sau mai bine-zis încetarea termenului mandatului, expirarea termenului la mandatul respectiv, se propune ca doamna Nina Dosca să își reia funcția de vicepreședinte al Consiliului de administrație. Acesta e proiectul nr. 453.

Dacă nu aveți obiecții, rog frumos să susțineți introducerea pe ordinea de zi a acestui subiect.

Cine este pentru, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Vă mulțumesc foarte mult.

Proiectul nr. 453 este introdus pe ordinea de zi.

Următorul subiect se referă la proiectul de hotărîre privind eliberarea din funcție a directorului general al Agenției Naționale pentru Soluționarea Contestațiilor, fiind vorba despre domnul Viorel Moșneaga, care a scris cerere în acest context. Este proiectul de Hotărîre înregistrat cu numărul 456 din 30 noiembrie 2018. Subiectul respectiv, la fel, a fost propus de Comisia juridică, numiri și imunități.

Dacă nu sînteți împotriva, cine este pentru a introduce acest subiect pe ordinea de zi, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Mulțumesc foarte mult.

Proiectul nr. 456 este introdus pe ordinea de zi.

La fel, există o cerere de demisie din partea unui membru care este și vicepreședinte al Curții de Conturi. Doamna Tamara Andrușca și-a depus cererea de demisie de la Curtea de Conturi. Colegii au pregătit proiectul de Hotărîre nr. 455 din 30 noiembrie 2018.

Dacă sînteți de acord cu introducerea acestui subiect pe ordinea de zi, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Mulțumesc foarte mult.

Și acest subiect a fost introdus pe ordinea de zi.

Și ultimul subiect, care este propus de Comisia juridică, numiri și imunități, ține de un proiect de Hotărîre privind numirea în funcție a

membrilor plenului Consiliului Concurenței, proiectul nr. 454 din 30 noiembrie 2018.

Luînd în considerare că toate 5 mandate au fost expirate ca și timp și trebuie să luăm anumite decizii.

Dacă nu sînteți împotriva și ca acest proiect de hotărîre să fie introdus pe ordinea de zi, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Vă mulțumesc foarte mult.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut introducerea pe ordinea de zi și a acestui subiect.

Și luînd în considerare acestea, dați-mi voie atunci să trecem la primul subiect din supliment nr. 2, astfel. Am impresia că au fost repartizate suplimentele.

Subiectul nr. 1 din supliment, **proiectul nr. 453 din 30 noiembrie 2018, proiectul de Hotărîre privind desemnarea unui vicepreședinte al Consiliului de administrație al Comisiei Naționale a Pieței Financiare.**

Doamna Nina Dosca este propusă ca și vicepreședinte al Consiliului.

Vă rog frumos, doamnă Apolschii, să ne prezentați și proiectul de hotărîre, dar și raportul comisiei.

Vă rugăm.

Doamna Raisa Apolschii:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Am să dau citire proiectului de Hotărîre privind desemnarea unui vicepreședinte al Consiliului de administrație al Comisiei Naționale a Pieței Financiare.

„În temeiul articolului 22 alineatul (3) din Legea cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică și al articolului 11 din Legea privind Comisia Națională a Pieței Financiare,

Parlamentul adoptă prezenta hotărîre.

Articolul 1. – Doamna Nina Dosca se desemnează în funcția de vicepreședinte al Consiliului de administrație al Comisiei Naționale a Pieței Financiare pentru un mandat de 5 ani.

Articolul 2. – Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării.”

În proiect este o mică greșală, în loc de articolul 2 a fost scris articolul 5, dar să se citească articolul 2, pentru stenogramă am spus.

Și, stimați colegi,

Vreau să anunț plenul Parlamentului, comisia a examinat propunerea domnului Președinte al Parlamentului și avizul prealabil pozitiv al comisiei

parlamentare de profil care a susținut candidatura doamnei Nina Dosca pentru funcția de vicepreședinte al Consiliului de administrație al Comisiei Naționale a Pieței Financiare.

Am menționat Președintele Parlamentului, pentru că conform articolului 11 din Legea nr. 192 privind Comisia Națională a Pieței Financiare, membrii Consiliului de administrație sînt desemnați de Parlament, pentru un mandat de cinci ani, la propunerea Președintelui Parlamentului.

În rezultatul celor expuse, comisia, cu votul unanim, propune Parlamentului pentru examinarea și adoptarea acestui proiect de hotărîre.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Care este votul? Majoritatea care? Calificată. Da, deși e majoritatea simplă, o să încercăm, bineînțeles, cu majoritatea absolută.

Dacă nu sînt alte întrebări, dacă nu sînt întrebări în adresa candidatului, rog frumos, atunci să trecem la procedura de vot imediat.

Iar numărătorii să fie gata pentru a da rezultatele pe sectoare.

Cine este pentru a adopta proiectul de Hotărîre privind desemnarea unui vicepreședinte al Consiliului de administrație al Comisiei Naționale a Pieței Financiare, proiectul nr. 453 din 30 noiembrie 2018, fiind vorba de doamna Nina Dosca, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Iar numărătorii,

Vă rog frumos să ne dați rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 4.

Sectorul nr. 2 – 38.

Domnul Andrian Candu:

Sectorul nr. 3,

Vă rugăm frumos, microfonul ... Aprindeți microfonul domnului Mocanu, vă rugăm.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 3 – 13.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Sectorul nr. 3 – 13.

Cu 55 de voturi, proiectul de hotărîre a fost adoptat.

Și noi vă felicităm, doamnă Dosca. În continuare să vă reluați activitatea, succese și realizări frumoase. (*Aplauze.*)

În continuare, se propune pentru examinare **proiectul nr. 456 din 30 noiembrie 2018, proiectul de Hotărîre privind eliberarea din funcție a directorului general al Agenției Naționale pentru Soluționarea Contestațiilor (domnul Viorel Moșneaga).**

Doamnă Apolschii,

Vă rugăm frumos să ne prezentați și acest proiect de hotărîre.

Doamna Raisa Apolschii:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Proiectul de Hotărîre, o să-i dau citire, privind eliberarea din funcție a directorului general al Agenției Naționale pentru Soluționarea Contestațiilor.

„În temeiul articolului 81 alineatele (10) și (14) din Legea nr. 131/2015 privind achizițiile publice și al punctului 15 din Regulamentul de organizare și funcționare a Agenției Naționale pentru Soluționarea Contestațiilor, aprobat prin Hotărîrea Parlamentului nr. 271/2016,

Parlamentul adoptă prezenta hotărîre.

Articolul 1. – Domnul Viorel Moșneaga se eliberează din funcția de director general al Agenției Naționale pentru Soluționarea Contestațiilor, în baza cererii de demisie.

Articolul 2. – Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării.”

Comisia ... Conform raportului, comisia a examinat acest proiect de hotărîre și aduc la cunoștința plenului faptul că, cu votul unanim al membrilor prezenți ai comisiei, propune Parlamentului pentru examinarea și adoptarea proiectului de Hotărîre nr. 456 din 30 noiembrie 2018.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Nu sînt întrebări în adresa autorilor.

Și iată de ce supun votului adoptarea proiectului de Hotărîre nr. 456 din 30 noiembrie 2018 privind eliberarea din funcție a directorului general al Agenției Naționale pentru Soluționarea Contestațiilor.

Cine este pentru, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Numărătorii,

Vă rugăm frumos să ne dați rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 4.

Sectorul nr. 2 – 38.

Sectorul nr. 3 – 13.

Domnul Andrian Candu:

Cu 55 de voturi, proiectul de Hotărîre privind eliberarea din funcție a directorului general al Agenției Naționale pentru Soluționarea Contestațiilor nr. 456 din 30 noiembrie 2018 a fost, astfel, votat și adoptat de Parlament.

În continuare, următorul subiect de pe ordinea de zi din supliment, **proiectul de Hotărîre privind eliberarea din funcțiile de membru și de vicepreședinte al Curții de Conturi a doamnei Tamara Andrușca, în baza cererii depuse, proiectul nr. 455 din 30 noiembrie 2018.**

Rugăm frumos, doamnă Apolschii, să ne prezentați acest proiect de hotărîre și raportul Comisiei juridice...

Doamna Raisa Apolschii:

Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Proiectul de Hotărîre privind eliberarea din funcțiile de membru și de vicepreședinte al Curții de Conturi.

„În temeiul articolului 20 alineatul (1) litera b) din Legea nr. 260/2017 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi,

Parlamentul adoptă prezenta hotărîre.

Articolul 1. – Doamna Tamara Andrușca se eliberează din funcțiile de membru și de vicepreședinte al Curții de Conturi din data de 30 noiembrie 2018, în baza cererii de demisie.

Articolul 2. – Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării.”

Comisia a examinat proiectul de hotărîre în cauză și informează că, în conformitate cu articolul 20, mandatul membrului Curții de Conturi încetează în cazul demisiei. Din acest considerent, comisia a examinat demersul Președintelui Curții de Conturi, care îl obligă să facă un demers în adresa Parlamentului, precum și cererea de demisie a doamnei Tamara Andrușca, și cu votul unanim a decis să propună Parlamentului spre examinare și adoptare proiectul de Hotărîre nr. 455 din 30 noiembrie 2018.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Da. Vă mulțumim foarte mult.

Potrivit legii, din câte îmi aduc aminte, este vot majoritatea celor aleși.

De aceea, dacă nu sînt întrebări, **cine este pentru a adopta proiectul nr. 455 din 30 noiembrie 2018, proiectul de Hotărîre privind eliberarea din funcțiile de membru și de vicepreședinte al Curții de Conturi a doamnei Tamara Andrușca, rog frumos să vă pronunțați prin vot.**

Numărătorii,

Vă rugăm frumos, rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 4.

Sectorul nr. 2 – 38.

Sectorul nr. 3 – 13.

Domnul Andrian Candu:

Cu 55 de voturi, proiectul de Hotărîre privind eliberarea din funcțiile de membru și de vicepreședinte al Curții de Conturi, proiectul nr. 455 din 30 noiembrie 2018, a fost, astfel, votat și adoptat.

Și doamna Andrușca i se ia act de eliberarea ei din funcție.

Ultimul proiect de hotărîre din supliment este subiectul nr. 4, **proiectul de Hotărîre privind numirea în funcție a membrilor Plenului Consiliului Concurenței, proiectul nr. 454 din 30 noiembrie 2018.**

Dragi colegi,

Luînd în considerare prevederile legii care atribuie Președintelui Parlamentului dreptul de a propune membrii, inclusiv președinte și vicepreședinte ai Consiliului Concurenței, am propus și vă propun plenului Parlamentului, și au trecut deja prin comisie, următorii membri: Marcel Răducan – președinte al Plenului Consiliului Concurenței, Mihail Cibotaru – vicepreședinte al Plenului Consiliului Concurenței, Ion Maxim – vicepreședinte al Plenului Consiliului Concurenței, Ala Popescu – membru al Plenului Consiliului Concurenței și Viorel Moșneaga – membru al Plenului Consiliului Concurenței.

Rog frumos, doamnă Apolschii, în calitate de președinte al Comisiei juridice, numiri și imunități, știu că s-a făcut și avizul Comisiei economie, buget și finanțe la acest subiect, vă rugăm frumos să prezentați și proiectul de hotărîre, dar și raportul comisiei.

Doamna Raisa Apolschii:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Hotărîre privind numirea în funcție a membrilor Plenului Consiliului Concurenței.

„În temeiul articolului 35 și articolului 42 din Legea concurenței nr. 183 din 11 iulie 2012,

Parlamentul adoptă prezenta hotărîre.

Articolul 1. – Domnul Marcel Răducan se numește în funcția de președinte al Plenului Consiliului Concurenței pentru un mandat de 5 ani.

Articolul 2. – Domnul Mihail Cibotaru și domnul Ion Maxim se numesc în funcția de vicepreședinte al Plenului Consiliului Concurenței pentru un mandat de 5 ani.

Articolul 3. – Doamna Ala Popescu și domnul Viorel Moșneaga se numesc în funcția de membru al Plenului Consiliului Concurenței pentru un mandat de 5 ani.

Articolul 4. – Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării.”

Raportul comisiei.

Am examinat... am examinat acest proiect de hotărîre, inclusiv demersul domnului Președinte al Parlamentului, avînd și avizul comisiei parlamentare de profil.

Și drept urmare, comisia, cu votul unanim al celor prezenți, a decis să propună Parlamentului pentru examinarea și adoptarea acestui proiect de hotărîre.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Dragi colegi,

Dacă aveți întrebări la candidați, la cei 5 candidați, sînt aici, în plen, și dacă sînt întrebări, vă rog frumos să vă adresați.

După cum vedeți, un candidat deja s-a mutat de la locul lui de bază la locul candidatului. (*Discuții.*)

Domnule Știrbate,

Vă rog frumos.

Poftiți.

Domnul Petru Știrbate:

Da, mulțumesc, domnule Președinte.

Doar am o singură întrebare ... nedumereală.

Domnule Răducan,

Să vă susțin vreți, doriți?

Domnul Andrian Candu:

Acesta e trafic de influență, asta nu-i întrebare.

Domnul Petru Știrbate:

Da, stați, dar eu nu știu, poate omul nu vrea, oameni buni, nu.

Domnul Andrian Candu:

Vreau să vă spun că fiecare din ei...

Domnul Petru Știrbate:

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

... a făcut un demers că este de acord. Și ba mai mult decât atât, vreau să vă aduc... să vă reiterez prevederile alineatului (8) din articolul 42 din lege care spune că membrii Plenului Consiliului Concurenței nu pot face parte din partide sau formațiuni politice.

Respectiv, odată ce vor fi votați în calitate de membri, persoanele respective care sînt membri de partid trebuie să-și înceteze mandatul respectiv.

Dacă nu sînt alte întrebări în adresa candidaților, în adresa comisiei sau în adresa autorului acestui proiect de hotărîre, să trecem la vot.

Se încheie aici dezbaterile la proiectul nr. 454 din 30 noiembrie 2018.

Și domnule Răducan,

Puteți să vă luați locul înapoi, că avem nevoie de numărător.
(*Rumoare în sală.*)

Am înțeles. Puteți să rămîneți.

Am să-l rog frumos pe domnul Andronachi, pentru că este mai junior, rugăm frumos el să fie pe moment pentru această decizie numărătorul pentru sectorul nr. 2.

Vedeți cîți sînt și după aia să știți cîți să numărați.

Dragi colegi,

Cine este pentru a adopta proiectul de Hotărîre privind numirea în funcție a membrilor Plenului Consiliului Concurenței, proiectul nr. 454 din 30 noiembrie 2018, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Și numărătorii,

Să ne dați rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 4.

Sectorul nr. 2 – 37.

– 13.

Domnul Andrian Candu:

Cu 54 de voturi, proiectul de Hotărîre privind numirea în funcție a membrilor Plenului Consiliului Concurenței, proiectul nr. 454 din 30 noiembrie 2018, a fost votat și adoptat.

Și, respectiv, cei 5 au fost aprobați și numiți în respectivele funcții.

Îi felicităm, dragi colegi. *(Aplauze.)*

Vă felicităm.

Și în continuare, avem procedură legală de depunere a jurământului, potrivit legii.

Și primul pe care-l invităm la tribuna principală pentru depunerea jurământului este președintele Consiliului... Plenului Consiliului Concurenței domnul Marcel Răducan.

Vă rugăm frumos.

Poftiți.

Domnul Marcel Răducan – președinte al Plenului Consiliului Concurenței:

Jur să slujesc Republica Moldova cu credință, să respect Constituția și legile Republicii Moldova, să protejiez proprietatea publică, democrația și bunăstarea poporului.

Domnul Andrian Candu:

Felicitări. *(Aplauze.)*

Vă mulțumim.

Și vă felicităm, domnule Răducan.

Vă atragem atenția că aveți 30 de zile la dispoziție pentru a regla subiectul compatibilității.

În continuare, este invitat la tribuna principală domnul Cibotaru, vicepreședinte al Plenului Consiliului Concurenței, pentru a depune jurământul.

Vă rugăm frumos.

Domnul Mihail Cibotaru – vicepreședinte al Plenului Consiliului Concurenței:

Jur să slujesc Republica Moldova cu credință, să respect Constituția și legile Republicii Moldova, să protejiez proprietatea publică, democrația și bunăstarea poporului.

Domnul Andrian Candu:

Vă felicităm, domnule Cibotaru.

Realizări frumoase în funcție. *(Aplauze.)*

Domnul Mihail Cibotaru:

Mulțumesc mult.

Domnul Andrian Candu:

Este invitat la tribuna principală domnul Ion Maxim, vicepreședinte al Plenului Consiliului Concurenței, să depună jurământul.

Domnul Ion Maxim – *vicepreședinte al Plenului Consiliului Concurenței:*

Jur să slujesc Republica Moldova cu credință, să respect Constituția și legile Republicii Moldova, să protejiez proprietatea publică, democrația și bunăstarea poporului.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Maxim,

Vă dorim realizări frumoase.

Vă felicităm și realizări frumoase. (*Aplauze.*)

În continuare, o invităm la tribuna principală pe doamna Popescu să depună jurământul în calitate de membru al Plenului Consiliului Concurenței.

Doamna Ala Popescu – *membru al Plenului Consiliului Concurenței:*

Jur să slujesc Republica Moldova cu credință, să respect Constituția și legile Republicii Moldova, să protejiez proprietatea publică, democrația și bunăstarea poporului.

Domnul Andrian Candu:

Doamnă Popescu,

Vă felicităm cu funcția în care ați fost numită.

Realizări, succese în tot ceea ce veți face. (*Aplauze.*)

Și la final, este invitat la tribuna principală domnul Moșneaga să depună jurământul în calitate de membru al Plenului Consiliului Concurenței.

Domnul Viorel Moșneaga – *membru al Plenului Consiliului Concurenței:*

Jur să slujesc Republica Moldova cu credință, să respect Constituția și legile Republicii Moldova, să protejiez proprietatea publică, democrația și bunăstarea poporului.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Moșneaga,

Vă felicităm. Realizări frumoase vă dorim.

Succese în toate ce veți face. (*Aplauze.*)

Vă mulțumim frumos.

Felicitări tuturor și succese în activitate.

Aici se încheie, astfel, subiectul legat de Consiliul Concurenței.

Și mai avem un subiect pe ordinea de zi.

De procedură.

Domnule Lupu,

Vă rog frumos.

Domnul Marian Lupu:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Este tocmai subiectul pe care l-am încheiat numai ce.

Îmi pare că ar fi absolut omeneste și foarte potrivit ca acum să-l mulțumim pe colegul nostru Marcel Răducan.

Să nu uităm că e o persoană care a stat la baza înființării Partidului Democrat de la începutul începuturilor ca și fondator.

Să-l mulțumim pentru devotament, pentru loialitate, pentru toată munca și energia depusă nu pe parcursul anilor, pe parcursul deceniilor pentru activitatea Partidului Democrat în Republica Moldova și să-i dorim mult succes pe tărîmul de muncă care-l așteaptă.

Și în egală măsură, aș dori să o mulțumim pe doamna Ala Popescu, fiindcă pleacă din funcția de Secretar general al Parlamentului și are o atribuție directă la activitatea noastră ca și parlamentari.

Mersi pentru acest aproape un deceniu, da, de lucru în calitate de Secretar general al Parlamentului.

Mersi și mult succes pe viitor.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos. (*Aplauze.*)

Felicitări!

Domnule Răducan,

Aveți dreptul la replică.

Domnul Marcel Răducan:

(*Rîde.*) Mulțumesc... Vreau să mulțumesc dumneavoastră personal, domnule Președinte, pentru încrederea care mi-ați acordat-o și ați propus umila mea persoană la această funcție responsabilă.

Și vreau să mulțumesc tot plenul Parlamentului, toți colegii, chiar și cei care nu m-au votat să-i mulțumesc sau nu au votat pentru Plenul

Consiliului Concurenței. Vreau să vă mulțumesc pentru conlucrare în această perioadă de timp. A fost destul de productivă, cred eu. Și cel mai important, am cunoscut mulți oameni buni.

Vă mulțumesc foarte mult.

Și sper ca să nu vă dau de gol. (*Voce nedeslușită din sală.*)

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos. (*Aplauze.*)

Într-adevăr, felicitări tuturor și domnului Răducan, și doamnei Popescu, și celorlalți. Vă dorim succese. Și doamnei Dosca, bineînțeles.

Dacă mai vreți, mai rămîneți cu noi. Mai avem doar un singur subiect.

Și rugăm frumos toți colegii să rămînă în sala plenului pentru a asigura și cvorumul.

Și subiectul este **proiectul nr. 443 din 29 noiembrie 2018, proiectul de Hotărîre privind desfășurarea referendumului republican**, subiectul nr. 26 de pe ordinea de zi.

Îl rugăm frumos pe domnul Sîrbu să ne prezinte acest proiect de hotărîre.

Domnul Serghei Sîrbu:

Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Un subiect tehnic, dar e important.

Dragi colegi,

Voința poporului reprezintă baza puterii de stat.

Potrivit prevederilor articolului 2 din Legea Supremă, suveranitatea națională aparține poporului Republicii Moldova, care o exercită în mod direct și prin organele sale reprezentative, în formele stabilite de Constituție.

Cele mai importante probleme ale societății și ale statului, conform articolului 75 din Constituție, sînt supuse referendumului. Anume Parlamentul este autoritatea responsabilă pentru declararea referendumurilor, în baza articolului 66 din Constituție.

Prin prezentul proiect de hotărîre, se propune desfășurarea, în aceeași zi cu alegerile Parlamentului, a unui referendum republican consultativ, pe 24 februarie 2019, la care să fie supuse consultării publice următoarele întrebări de importanță majoră pentru societate:

Sînteți pentru reducerea numărului deputaților în Parlament de la 101 la 61?

Și a doua întrebare. Sînteți pentru ca poporul să poată revoca (demite) deputații din funcție dacă nu-și îndeplinesc corespunzător obligațiile sale?

Stimați colegi,

Despre reforma clasei politice și inițiative de responsabilizare a acesteia se vorbește de mai mult timp. În acest sens, au fost un șir de inițiative, dar care, cu părere de rău, din diverse motive, nu au fost duse pînă la o finalitate logică. Subiectele propuse spre consultare plebiscitară au fost discutate în societate, inclusiv în contradictoriu.

Considerăm că, pentru a ajunge la o finalitate logică, astfel de întrebări de importanță majoră pentru societate urmează, în primul rînd, să primească girul poporului țării, după care, în dependență de rezultate, să inițiem și celelalte proceduri juridice pentru implementarea acestora, conform normelor prevăzute de Constituție.

S-a propus organizarea referendumului în ziua alegerilor parlamentare, pentru a evita costuri financiare suplimentare. Majorarea bugetului pentru organizarea alegerilor se va limita doar la tipărirea buletinelor suplimentare de vot.

Din punct de vedere legislativ, financiar și organizatoric, nu există careva impedimente pentru a desfășura aceste două scrutine democratice, care vor asigura deplinătatea deținerii suveranității naționale în mâinile poporului Republicii Moldova.

Rugăm susținerea.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Sînt întrebări în adresa autorului.

Și prima intervenție – din partea domnului Carp.

Vă rugăm frumos, poftiți.

Domnul Lilian Carp:

Domnule Sîrbu,

Nu este o idee nouă de a micșora numărul deputaților în Parlament.

Am avut mai multe inițiative, au fost și semnături strînse din partea populației și apoi a fost o hotărîre judecătorească, care nu a recunoscut acest lucru, am mai văzut și pe alții.

Însă, totuși, cînd noi numim o cifră de micșorare, majorare ș.a.m.d., trebuie să existe o argumentare logică. Și de ce spun acest lucru?

Noi avem acum consiliile raionale, consiliul municipal Chișinău, care are 50 și ceva la număr, un număr destul de mare de funcționari și el trebuie în linii... de consilieri... trebuie să vină, practic, această reformă de

micșorare a numărului de deputați, ea trebuie să vină și pe scară ierarhic jos și pentru administrația publică locală pentru a nu avea atîția consilieri care dezbat ș.a.m.d.

Acum întrebarea este: de ce 61, nu 51, nu 31, nu 71 ș.a.m.d.? Care a fost argumentul dumneavoastră că 61? (*Rumoare în sală.*)

Domnul Serghei Sîrbu:

Domnule deputat,

Sigur că, pe de o parte, ține de oportunitate, dar totodată, am analizat practica și activitatea ultimelor Legislative. Dacă să fim sinceri, atunci văzînd activismul unor colegi... iată, de exemplu, sectorul din stînga care este gol, ceva gol aici în centru, atunci poate ar trebui și mai puțin de 61, dar totodată, pentru a asigura și o eficiență a Parlamentului, pentru a asigura și o eficiență a comisiilor și organelor de lucru ale Parlamentului, am considerat că este o cifră absolut logică, care va asigura, pe de o parte, să fie absolut eficienți, activi și în organele parlamentare, dar, pe de o parte, să nu avem deputați în plus, care să stea să doarmă 4 ani aici, în Parlament, să nu facă nimic pentru poporul Republicii Moldova. De aceea noi am considerat această cifră optimă.

Rămîne să vedem și opinia poporului.

Mersi.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Domnule Carp,

Vă rugăm frumos, precizare, poftiți.

Domnul Lilian Carp:

Domnule Sîrbu,

Dacă luăm după logica care ați spus-o dumneavoastră, care dorm, care cară cartofi, care varză, care una, una, una și multe altele, apoi aici trebuie să rămîna un singur, doi, 3, 5, 10, 11, cam aici ne limităm.

Vă rog, asta nu este argumentare. Vă rog, asta chiar nu este o argumentare, spunînd că... Dacă luăm după dormit, apoi eu vă asigur că lista o să se mărească și dacă luăm și alte... de ăștia cărători, furnici... în timpul campaniei preelectorale, apoi atunci încă mai mult trebuie să se micșoreze.

Domnul Serghei Sîrbu:

Dacă aveți vreo propunere, amendament, vă rog să ne spuneți cît considerați...

Domnul Lilian Carp:

Noi trebuie... în general, nu există un număr ideal de deputați. Fiecare Parlament... sînt state cu populație mai mică cu Parlament mai mare, așa cum este Germania are un Parlament foarte mare, Statele Unite, din contra, are un Parlament bicameral foarte mic, dacă luăm în raport cu populația. Nu există un număr ideal, dar trebuie de adus argumentare. (*Rumoare în sală.*)

Deci noi dacă reducem, trebuie să avem această argumentare logică – de ce? Și ea trebuie să reflecte și, deja pentru celelalte Legislative, pentru administrația publică locală de nivelul al doilea.

Dacă micșorăm, micșorăm la 51 și atunci lucrurile o să fie mai logice, dacă tăiem, tăiem în jumătate și vă asigur că n-o să fie greșit.

Acum al doilea punct pe care-l puneți dumneavoastră în referendum este cu retragerea... revocarea, mai bine zis, deputaților din funcție, dacă nu-și îndeplinesc corespunzător obligațiile sale.

Bine. Noi nu prea avem... asta-i a doua întrebare, nu prea avem foarte multe exemple în lume, cu excepția Coreei de Nord, îs vreo 7 state, din câte țin eu minte, asemenea abordare.

Și doi. Cum noi putem sau care sînt criteriile că anume el nu și-a îndeplinit atribuțiile, obligațiile sale... că n-o adus papuci, că n-o adus cartofi? Care sînt argumentele care noi spunem că el nu și-a îndeplinit atribuțiile de serviciu?

Cînd noi vorbim despre un funcționar, el are fișa de post ș.a.m.d.

Deci spuneți-mi, vă rog, în ce condiții el va fi considerat că nu și-a îndeplinit corespunzător obligațiile sale: că nu a votat ce trebuiește pentru un partid politic sau un oligarh sau cum? Care sînt argumentele?

Domnul Serghei Sîrbu:

Domnule deputat,

În primul rînd, haideți să nu ne grăbim. Nu este vorba de o modificare constituțională propriu-zisă sau legală, nu venim doar deja să implementăm. Noi, la această etapă, venim să întrebăm poporul dacă agreează, ca și concept, această idee, după care, evident, vom analiza foarte atent practica internațională, vom solicita și expertiza internațională la acest aspect, vom descrie ulterior deja și criteriile. Cu siguranță, ele vor fi criterii.

Doar vreau să vă dau un exemplu: în Codul electoral deja există posibilitatea revocării din funcție a primarilor... care de multe ori a fost și încercare de revocare din funcție a primarilor, chiar nu demult am avut anul trecut un exercițiu de revocare, care, ce-i drept, nu a întrunit numărul necesar pentru a asigura pragul de participare, dar Codul electoral astăzi, de exemplu, prevede criteriile ceea ce ține de revocarea primarilor.

Iarăși, vom găsi criteriile și ceea ce ține de revocarea deputaților care nu-și îndeplinesc obligațiunile sale, dar deja este altă etapă.

Noi acum sîntem la etapa consultării poporului. *(Gălăgie în sală.)*

Dacă poporul ne va da gir, cu siguranță, vom veni cu criteriile foarte clare și pentru acest caz.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Ultima precizare, domnule Carp.

Domnul Lilian Carp:

Eu știu că voi puteți găsi. Deja noi am înțeles că puteți găsi orice. Pentru noi este foarte important, atunci cînd mergem într-un referendum, acest referendum să aibă o finalitate. Dacă vrem pur și simplu să facem un PR și să arătăm, să chemăm lumea la vot și să facem campanie, atunci eu nu cred că trebuie de cheltuit banul public.

Mersi mult.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

În continuare, domnule Deliu, poftiți.

Domnul Tudor Deliu:

Eu am mai multe întrebări, dar rog să fiu înscris cu o luare de cuvînt și am să adresez doar o singură întrebare.

Domnule Sîrbu,

Spuneți-mi, vă rog, cum s-a reușit modificarea legislației electorale pentru a permite organizarea referendumului în aceeași zi cu alegerile parlamentare, dacă se poate?

Domnul Serghei Sîrbu:

În primul rînd, domnule deputat, mult stimate domnule coleg, legislația permite desfășurarea referendumurilor în aceeași zi cu alte scrutine, la sigur. Dar, totodată, dat fiind că au existat anumite ambiguități, interpretări diferite, totuși, vreau să vă spun că acestea au fost eliminate și prin Legea nr. 238 din 8 noiembrie 2018 a fost modificat articolul 156 din Codul electoral, astfel orice ambiguitate a fost eliminată. Expres se prevede că în aceeași zi pot avea loc și alegeri, și referendum.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Domnule Deliu,

Vă rugăm frumos, a doua întrebare.

Domnul Tudor Deliu:

Nu a doua întrebare, o precizare. Prin lege sau prin proiectul de Lege nr. 238?

Domnul Serghei Sîrbu:

Prin Legea nr. 238 din 8 noiembrie 2018 a fost modificat articolul 156 din Codul electoral.

Domnul Tudor Deliu:

Bine. Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

În continuare, domnul Bejan.

Domnul Valerian Bejan:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimate domnule autor,

Spuneți, vă rog, dumneavoastră personal și partidul pe care-l reprezentați vă doriți sincer schimbarea numărului de deputați la cel care l-ați indicat în proiectul de lege?

Domnul Serghei Sîrbu:

Evident că ne dorim schimbarea aceasta. Ne dorim o reformă veritabilă a clasei politice, ne dorim o responsabilizare a clasei politice. Doar că vreau din start să vă spun, nu are cum să se aplice următorului Parlament. Dacă vom avea girul poporului, dacă vom reuși modificarea Constituției, această modificare ar putea să intre în vigoare deja peste o legislatură.

Domnul Valerian Bejan:

Deci am înțeles că vă doriți sincer și dumneavoastră, și partidul pe care-l reprezentați. În cazul dat, atunci, de ce dumneavoastră inițiați un referendum consultativ și nu inițiați un referendum legislativ care să producă efecte juridice imediate, să nu mai avem nevoie de votul Parlamentului ș.a.m.d.?

Domnul Serghei Sîrbu:

Deoarece noi... pentru ca această procedură să intre în vigoare avem nevoie de un referendum constituțional care, potrivit termenilor și procedurilor, este imposibil de a organiza, deoarece este nevoie de o perioadă de 6 luni, cel puțin, avem nevoie de avizul Curții Constituționale și noi nu am fi reușit în aceeași zi cu alegerile. Dar ne-am dorit să evităm costurile pentru acest scrutin, ne-am dorit să fie comasate cu alegerile, de aceea procedural juridic acum putem să facem doar un referendum consultativ și, totodată, avem nevoie și să aflăm opinia poporului. După

asta, nu excludem că vom iniția modificarea Constituției conform tuturor procedurilor, dar deja cu girul poporului.

Domnul Valerian Bejan:

Deci ideea v-a venit pe ultima sută de metri. N-ați avut ideea la momentul convenit, pentru ca să faceți toate procedurile la timp.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Domnul Valerian Bejan:

Peste noapte, ați visat noaptea și a doua zi ați venit cu ideea.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos.

Domnule Boțan,

Vă rugăm frumos, întrebările dumneavoastră.

Domnul Roman Boțan:

Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Din răspunsurile pe care le-ați oferit, am înțeles că, de fapt, este un truc electoral, deoarece procedați la un referendum consultativ care nu produce efecte imediate.

Vreau să vă întreb: care avantaje mai sînt în cazul în care acest referendum se va efectua? Ce avantaje va aduce micșorarea numărului de deputați, în contextul în care traseismul politic în actualul Parlament este unul foarte mare?

Domnul Serghei Sîrbu:

Domnule deputat,

Avantajele sînt enorme. Reformarea și responsabilizarea clasei politice, a fiecărui deputat în parte. Iar în cazul în care, după cum spuneți dumneavoastră aveți obiecții ce ține de traseism, vreau să vă spun că dacă va fi acceptată întrebarea nr. 2, ce ține de revocarea deputaților, atunci poporul care l-a ales, l-ar putea sancționa prin revocarea din funcție, în cazul în care nu a îndeplinit acele obligații, inclusiv nu și-a păstrat acele angajamente. Asta va fi o sancțiune și va fi și o soluționare a problemei de care spuneți.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Nu mai sînt întrebări în adresa...

Domnul Roman Boțan:

A doua întrebare. A doua întrebare.

Domnul Andrian Candu:

Da, cer scuze, poftim, a doua întrebare.

Domnul Roman Boțan:

Mulțumesc.

A doua întrebare se referă la faptul dacă micșorarea numărului de deputați o faceți pentru a optima, inclusiv pentru a economisi anumite cheltuieli, pentru a le orienta în altă parte?

Domnul Serghei Sîrbu:

N-am înțeles întrebarea dumneavoastră. Despre care...

Domnul Roman Boțan:

Micșorarea numărului de deputați va duce la economii financiare? Această solicitare către poporul Republicii Moldova este pentru a determina ca acești bani să fie utilizați eficient în altă parte sau de ce? Pentru că ați făcut mai multe optimizări, și la nivel de Guvern, și la nivel de instituții, acum doriți micșorarea numărului de deputați. Asta, de fapt, este dorința dumneavoastră?

Domnul Serghei Sîrbu:

Domnule deputat,

Scopurile sînt mult mai complexe. Evident și optimizarea cheltuielilor, și eficientizarea actului de guvernare. Așa cum am optimizat numărul de ministere de la 16 la 9, agenții, așa ne dorim și o optimizare, și o reformă a Parlamentului Republicii Moldova și este doar o primă etapă.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Nu mai sînt întrebări. Aici, la această etapă... se încheie această etapă.

Și o rugăm pe doamna Apolschii, președintele Comisiei juridice, numiri și imunități, să ne prezinte raportul comisiei cît mai succint posibil.

Doamna Raisa Apolschii:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Ținînd cont că unul din autori destul de mult a prezentat acest proiect și în detalii, am să dau citire raportului foarte succint.

Așa cum a menționat autorul, acest proiect prevede organizarea în data de 24 februarie 2019, în aceeași zi cu desfășurarea alegerilor parlamentare, a unui referendum republican consultativ.

Comisia, examinând acest proiect, cu votul unanim al membrilor prezenți, propune adoptarea proiectului de Hotărîre nr. 443 din 29 noiembrie 2018 în ședința plenară a Parlamentului.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Nu sînt întrebări în adresa comisiei.

Vă mulțumim foarte mult.

Înainte de a încheia dezbaterile la acest subiect și a trece la procedura de vot sînt cîteva luări de cuvînt.

Și prima este a domnului Boțan.

Vă rog frumos, poftiți.

Domnul Roman Boțan:

Domnule Președinte,

Doamnelor și domnilor deputați,

Stimați cetățeni,

Onorată asistență,

Astăzi este discutat un proiect de Hotărîre privind desfășurarea unui referendum consultativ, proiect care, din punctul nostru de vedere, este unul populist, o ultimă sfortare a majorității parlamentare controlată de Partidul Democrat de a aduna puncte de simpatie din partea cetățenilor care, evident, nu vă plac și nici nu o să vă dea votul.

Este un balon de săpun, deoarece această inițiativă, ca și cea a votului mixt, votată în vara anul 2017 de către deputații din majoritatea parlamentară și cei socialiști, nu consolidează democrația. Afirm asta pentru că, dacă avem în vedere că prezentul Parlament este unul în care proporțiile traseismului politic și deturnarea votului de încredere a propriilor votanți de către o mare parte de deputați a atins cele mai mari cote din istoria recentă, se pare că, pur și simplu, se dorește ca povara asigurării acestui traseism politic josnic să fie una mai ieftină.

Mai puțini deputați, mai puține păreri contradictorii, mai puțină rezistență la transformarea sistemului, care, cum observă toți cetățenii, tinde spre unul autoritar sau poate chiar mai grav.

De aceea, domnilor deputați, argumentul eficienței care a fost vehiculat de autori cade din start. Argumentele de natură economică care țin de optimizarea cheltuielilor, la fel, duc lumea în eroare. S-a micșorat numărul de ministere de la 16 la 9, s-au comasat un șir de agenții și autorități, s-a optimizat personalul multor instituții, pentru că pe altă parte să crească salariile și pensiile. Dar oamenii simpli trăiesc în continuare în

sărăcie, cu lefuri și pensii mizere, deși majorate, însă prea puțin. De ce? Deoarece, domnilor deputați, între timp au crescut și prețurile și la produse, dar și la servicii, iar salariile și pensiile minimale nu ajung cetățenilor să-și asigure un minim de existență.

Ca urmare, această inițiativă are un cu totul alt obiectiv, nu duceți lumea în eroare. Ați mai vrut să faceți un alt referendum acum câteva săptămîni, de care ați uitat imediat, pentru că între timp nu vă mai considerați pro-europeni și ați uitat și de Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană.

Stimați deputați,

Noi, liberalii, și un număr din ce în ce mai mare de cetățeni sîntem conștienți că nu micșorarea numărului de instituții sau a membrilor din cadrul acestora este soluția pentru ca cetățenii să trăiască mai bine într-un stat în care democrația să stea la bază, ci doar desăvîrșirea luptei a cărei scop a fost atins de înaintașii noștri din primul Parlament al Basarabiei – Sfatul Țării, realizarea reîntregirii naționale cu Patria-Mamă România, de care ne-a rupt în mod barbar Hitler și Stalin.

Unirea firească, în conformitate cu dreptul internațional al Republicii Moldova, cu România este actul care ne va aduce bunăstare și securitate. Unirea va asigura aducerea salariilor și pensiilor mizere din Republica Moldova la nivelul salariilor și pensiilor din România, care sînt aproximativ de cinci ori mai mari.

Deputații Sfatului Țării au avut curaj și noi, stimați deputați, trebuie să luăm exemplu. Germanii au putut, noi nu sîntem cu nimic mai prejos.

Fracțiunea Partidului Liberal, încă din martie 2018, a propus proiectul de Lege privind Declarația de unire a Republicii Moldova cu România. Toți românii trebuie să aibă aceiași deputați în Parlamentul național și în Parlamentul European. *(Aplauze.)*

Voi finisa cu îndemnul de unitate care i-a unit pe reprezentanții diferitor viziuni politice din Sfatul Țării, înscris în finalul actului unirii: „Trăiască Unirea Basarabiei cu România, de-a pururi și totdeauna!”

Vă mulțumesc. *(Aplauze.)*

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Dragi colegi,

Vă rog frumos să vă referiți la subiectul la care se discută și nu la altele.

Domnule Deliu,

Vă rugăm frumos, la acest subiect luare de cuvînt.

Domnul Tudor Deliu:

Stimați cetățeni,

Colegi deputați,

Onorată asistență,

Pe ultima sută de metri, asistăm la o mașinărie odioasă care pregătește, în cele mai mici detalii, o campanie electorală ce va duce la confuzionarea totală a cetățenilor și la un eșec democratic lamentabil. Și aici mă refer la modificările care sînt făcute pe ascuns, prin diferite tertipuri josnice, nedemne de niște legislatori.

Mă adresez tuturor celor din coaliția de guvernare: este corect să băgați într-un proiect de lege, la Comisia protecție socială, sănătate și familie, amendamentul privind modificarea Codului electoral ce permite organizarea referendumului în aceeași zi cu alegerile parlamentare? Dacă considerați că este o modificare pertinentă, acceptată de deputați și ovaționată de popor, de ce o ticsiți pe undeva unde nimănui nu i-ar trece prin cap să o caute, ca să se informeze corect? Are oare această comisie competențele necesare să devină responsabilă pentru o astfel de schimbare? E foarte trist ceea ce se întîmplă, stimați colegi.

O să trec direct la esență, pentru a scoate în evidență elementele grosolane operate de către guvernare. În primul rînd, referitor la data acestui referendum, ce se vrea a fi organizat în ziua alegerilor parlamentare. La 22 septembrie 2014, Curtea Constituțională dă aviz negativ privind un astfel de exercițiu. Citez: „Curtea a reținut că, dacă desfășurarea unui referendum este interzisă cu 60 de zile înainte și după ziua desfășurării alegerilor, pentru a evita confuzia, a fortiori nu poate avea loc în ziua respectivă. Această rațiune este dictată de necesitatea evitării confuziei în cazul derulării a două exerciții democratice de natură diferită.” Citat închis.

Imaginați-vă numai cîte buletine de vot vor avea alegătorii. Sarcina lor va fi mult mai complexă și anevoioasă ca să-și exprime opțiunea. Ne putem, oare, permite să facem așa experimente, atunci cînd deja prin votul mixt punem în dificultate electoratul? Alegătorul trebuie să se simtă liber, iar acea procedură de votare trebuie să rămîină cît mai simplă. Altfel, haosul total va duce nemijlocit atît la fraudare, cît și la anularea buletinelor de vot, pe motiv de nerespectare a procedurii și eventual a intervalului de timp acordat sau din cauza altor motive.

O altă chestiune care ridică mari semne de întrebare vizează revocarea deputaților. Aceasta contravine flagrant prevederilor Constituției și normelor legale internaționale. Mandatul imperativ este interzis prin articolul 68 alineatul (2) din Constituția Republicii Moldova. Nu există nici o claritate, nu este specificată nicăieri procedura prin care se va putea face revocarea deputaților aleși pe lista națională, aceștia fiind avantajați comparativ cu deputații aleși pe circumscripții.

Cum se constată necesitatea revocării, de către cine? Vă imaginați în ce se poate transforma un Parlament, atunci când deputații nu mai au certitudinea stabilității funcției? Și nu mă refer la faptul că unii trebuie să fie tolerați în condițiile în care nu și-ar exercita mandatul apărând interesele cetățenilor, ci la faptul că vor fi foarte vulnerabili, vor putea fi intimidați, persecutați atunci când vor avea, poate, o opinie care nu va fi pe placul celor care astăzi deja se văd în fruntea țării în anul 2019. Vă dați seama că, de fapt, acea revocare nu va fi decisă de cetățeni, indicații și circul de rigoare vor fi regizate în altă parte.

S-a vorbit astăzi despre demisia lui Dodon. Dar să vedeți că binomul va ieși aici la suprafață. Dodon poate să nu promulge această hotărîre, astfel eliminînd posibilitatea avantajării evidente a Partidului Democrat, care, în opinia lui, a capturat statul și toate instituțiile acestuia. Dar vă asigur, va promulga hotărîrea și va confirma încă o dată binomul rușinos.

Onorată asistență,

Acest referendum nu este pentru cetățeni și nu poate produce efecte juridice. El va atrage după sine modificarea mai multor acte legislative și va fi nevoit ca să producă efecte doar după ce va fi modificată toată legislația.

Mai în glumă, mai în serios, nu înțeleg de ce sînt așa modești inițiatorii? Eu le-aș sugera să reducă numărul de deputați la 3, să fie: coordonatorul, „borsetka” și încă o doamnă tehnocrată, apolitică, omniscientă și omniprezentă, ca să fie respectată și cota de reprezentare a femeilor. Puteți face majoritate parlamentară din 2 deputați, economisind și sumele fabuloase pentru cumpărarea altor aleși.

Totuși, făcînd abstracție de interdicțiile legale de a organiza referendum în ziua desfășurării alegerilor parlamentare, aș sugera să supuneți plebiscitului o întrebare foarte simplă: „Sînteți de acord ca țara să fie condusă de Partidul Democrat, indiferent de rezultatul alegerilor?” Așa o să înțelegeți foarte bine pe cine reprezentați în mod real și cîtă legitimitate aveți pentru a decide soarta acestui popor.

Stimați cetățeni,

Fiți vigilenți, ne așteaptă vremuri extrem de grele, această guvernare face uz de cele mai josnice mijloace pentru a ajunge din nou la putere și pentru a submina oricare alt partid de opoziție. Poporul, unicul suveran al acestui stat, trebuie să ia decizii înțelepte. Și dacă acum nu are puterea să oprească toate aceste manevre, ce au depășit demult limita legalității, atunci să dea acestei guvernări o lecție dureroasă la viitoarele alegeri și să-și recapete democrația, demnitatea, onoarea și mîndria de popor stăpîn la el acasă.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Dragi colegi,

Se încheie și etapa luărilor de cuvânt.

Rog frumos să vă luați locul pentru a trece la procedura de vot.

Rog frumos să vă luați locul.

Cine este pentru adoptarea proiectului nr. 443 din 29 noiembrie 2018, proiectul de Hotărîre privind desfășurarea referendumului republican, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Vă rugăm frumos și numărătorii, pentru istorie, să ne spuneți câți sînt cei care au votat.

Domnul Corneliu Dudnic:

Domnule Președinte,

Înainte de toate, vreau să vă rog 10 secunde de procedură.

Dacă se poate.

Domnul Andrian Candu:

Cîte voturi pe sectorul nr. 1?

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 4.

Sectorul nr. 2 – 38.

Sectorul nr. 3 – 11.

Domnul Andrian Candu:

Cu 53 de voturi, proiectul de Hotărîre privind desfășurarea referendumului republican nr. 443 din 29 noiembrie 2018 a fost adoptat.

Dragi colegi,

La această etapă se încheie ordinea de zi de astăzi, 30 noiembrie 2018.

Într-adevăr, așa cum au menționat și alți colegi, se încheie mandatul deplin al acestui Parlament.

Respectiv, începînd de mîine, Parlamentul Republicii Moldova în această componentă nu mai poate aproba legi organice și legi constituționale.

Însă, nu se încheie sesiunea plenară. Sesiunea va continua în mod obișnuit.

Biroul permanent se va convoca și va decide care este ordinea de zi a următoarelor ședințe plenare pînă la sfîrșitul acestei sesiuni parlamentare.

Vă mulțumesc foarte mult.

Vă doresc un bun sfârșit de săptămână.

Vă mulțumesc foarte mult pentru munca eficientă desfășurată în aceste două zile, în mod special, cu o agendă care a depășit cu ușurință numărul de 60 de subiecte pe ordinea de zi.

Mulțumesc mult.

Succese, realizări frumoase.

Ședința s-a încheiat la ora 17.21.

*Stenograma a fost pregătită spre publicare
în Secția pentru lucrările plenului Parlamentului
din cadrul Direcției generale documentare
parlamentară a Secretariatului Parlamentului*